

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 26 · 4. desember
Sesjonen 2019–2020

**Møte onsdag den 4. desember 2019 kl. 10.
Votering ved møtets slutt.**

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 26):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Finansdepartementet (rammeområde 14)
(Innst. 10 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitlene under Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13)
(Innst. 9 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å sikre ren energi til miljøvennlig industri gjennom å stoppe NorthConnect
(Innst. 69 S (2019–2020), jf. Dokument 8:2 S (2019–2020))
4. Referat

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken vil fremsette et representantforslag.

Lars Haltbrekken (SV) [10:00:25]: På vegne av stortingsrepresentantene Une Bastholm, Audun Lysbakken og meg selv vil jeg sette fram et representantforslag om å beskytte Trænarevet og omkringliggende områder mot miljøskadelig oljevirkosomhet.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:57]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Finansdepartementet (rammeområde 14) (Innst. 10 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Dag Terje Andersen (A) [10:01:30] (komiteens leder): Vi skal nå starte behandlingen av rammeområde 14, som omhandler de budsjettkapitler som kontroll- og konstitusjonskomiteen behandler. Jeg kan glede presidenten med at det forslaget som presidentskapet i sin tid la fram for regjeringa, har regjeringa funnet det riktig å legge fram for Stortinget, og Stortinget har vedtatt det rammeområdet som rammeområde 14. Det er også en enstemmig innstilling fra komiteen.

Det eneste lille avviket var at ved vedtakelse av rammeområdet mente Senterpartiet at rammeområdet kunne reduseres med 31,8 mill. kr, sannsynligvis knyttet til Riksrevisjonen, men det er også den eneste uenigheten som har vært i denne prosessen.

Derfor er det en enstemmig komité som foreslår at vi bevilger 91,1 mill. kr til Stortingets ombudsmann for forvaltningen, som vi vanligvis omtaler som Sivilombudsmannen. Jeg vil bare si kort at også de siste årene har vist at det er en viktig del av demokratiet i Norge at vi har en institusjon som kan ta opp på vegne av befolkningen hvorvidt de har blitt behandlet dårlig av det offentlige Norge. De siste tiders hendelser knyttet til Nav og andre ting viser at det er viktig at vi har en sånn uavhengig funksjon som gjør en god jobb for oss.

Det samme gjelder Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten. Her vil jeg i tilknytning til bevilgningen på 26 mill. kr bemerke at komiteen ved flere anledninger har vært opptatt av at den utviklingen som nå skjer på etterretningsområdet og overvåkingsområdet, der mye mer av det som foregår, foregår digitalt, forutsetter at de som skal fungere, og de som skal kontrollere at det fungerer innenfor lovens rammer, også må få lov til å bygge opp kapasiteten til å kunne følge med på det som er den nye teknologiske utviklingen.

Oså er det endelig Riksrevisjonen, som har en viktig funksjon med å se på hvordan effekten av Stortingets vedtak er, og om Stortingets vedtak blir fulgt opp. Senest i går behandlet vi saker her der vi for det første hadde en grundig gjennomgang av mye som går bra her i landet, men ikke minst en påpekning av de områdene der det er forbedringspotensial. Jeg er ikke i tvil om at grunnen til at hoveddelen av forvaltningen fungerer på en god måte, er at Riksrevisjonen gir et vesentlig bidrag til det ved at de stadig er på kontroll og gir tilbakemeldinger om den utviklingen som skjer. Til Riksrevisjonen foreslår vi å bevilge 550,1 mill. kr, og i tillegg 27 mill. kr til Riksrevisjonens arbeid overfor utviklingsland. Jeg mener det er et vesentlig bidrag fra Norge til andre land at land i utvikling også kan ha god revisjon og kontroll med statens bruk av penger, der mange ser at de kan lære noe av Norge.

Med dette legger jeg fram komiteens enstemmige innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:05:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitlene under Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet

tet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Rødt 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten ut over den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Kjenseth (V) [10:06:01]: (komiteens leder): Som komitéleder må jeg aller først få takke komiteen og vår eminente komitésekretær for et godt samarbeid. Vi har gjort en viktig jobb, for de kapitlene og postene for 2020 som vi skal diskutere her i dag – som tusener av kroner, tonn eller arter, millioner av kilowatt-timer, fat, kubikk eller liter – blir litt av arven etter oss til de unge, ungdommen, de som i 2019 har stått utenfor her i tusentall og skapt årets nyord: klimabrølet.

De vil vi skal kutte mye og gjøre mindre av noe. Det er helt riktig og nødvendig, men vi skal også gjøre mer av noe. Vi må gjøre mer på natur. Vi har verdensarv å sikre, som villrein og villaks, derfor bruker vi mye penger på det i 2020. Vi har vann å sikre, derfor bruker vi mer penger enn noen gang på vannforvaltning. Vi har hav og innsjøer som må sikres mot plastforurensning, derfor bruker vi mye penger på å rydde og sørge for at mindre plast kommer ut i naturen. Vi har skog som trenger vern. I 2020 vil vi passere 5 pst. skogvern i Norge fordi vi bruker penger på det, faktisk nesten en halv milliard i 2020. Oslofjorden trenger å få torsken tilbake, derfor bruker vi penger på en helhetlig plan. Vi skal utvikle natur- og kulturparker, opprette nasjonalparker, ta i bruk ny teknologi i natur, som droner og sensorer, for å overvåke, redde, resirkulere eller rydde. En viktig del av vår arv og framtidens klode er mer natur – og god natur.

Jeg er glad for at det i norsk politikk er bred vilje til å verne, rydde og sikre natur, men vi må gjøre mer. FNs naturpanel sier at én million arter av totalt åtte millioner er truet. Arealbeslag, forurensning, klimaendringer og miljøkriminalitet er de største utfordringene. Jeg er glad for at Venstres klima- og miljøminister Ola Elvestuen er så tydelig på at Norge skal være en pådriver for å få til en parisavtale også for naturens del når verdens land skal møtes i Kina i oktober 2020.

I fjor var Norge det eneste landet som hadde med Barnas Klimapanel på klimatoppmøtet i Polen. I Norden har vi sagt at vi i fellesskap skal ta med oss ungdommer til toppmøtet i Kina om verdens natur for å få til en avtale. De unge stemmene skal med. I Nordisk råd har jeg også tatt initiativ til å etablere et ungdommens fond for klima og natur. Når pensjonsforvaltere i Norden sier at det er mye penger, men få prosjekter, samtidig som ungdom står og brøler, da må vi voksne sørge for handling.

Apropos handling: Norge kutter klimautslippene for tredje året på rad, mens verden øker sine utslipp. Venstre fikk mye pepper i 2016 for at vi sto så hardt på innblandingskrav for biodrivstoff. Ingen trodde på 20 pst. i 2020. Fasiten for 2019 kan bli 25 pst. Det er derfor helt naturlig at vi hever lista til 25 pst. i 2020.

Utslippene går ned, og investeringene i norsk og nordisk produksjon av biodrivstoff går opp. Sammen med den store veksten i antall elbiler stuper nå salget av fossilt drivstoff. Vi står midt i en storstilt endring, men vi må kjøre på. Helt elektrisk er svaret. Norge kan bli det første fullelektriske samfunnet i verden. Vi har gått foran, med samarbeid over landegrensene i Norden. Et felles kraftsystem og omsetning på el-børsen Nord Pool er mye av den politikken EU nå strekker seg etter i sine ren energi-pakker. Vi skal, sammen med EU, omstille fra kull og gass og fossilt til fornybar. De haler innpå med storstilt utbygging av både sol og vind samt CO₂-prising.

Den neste etappen i den elektriske omveltningen er digitalisering. Den skjer i fullt monn nå. Batterier er på full fart inn og vil balansere, på samme måte som norsk vannkraft er med på å gjøre det, men vi må fortsette utbyggingen av fornybar kraft i Norge. Vi skal utnytte vannkraftens magasinfordeler, bygge vindmøller på havet og legge flere solcellepaneler på taket. Ny industri i Norge trenger mer kraft, oljeplattformene trenger mer kraft, og Norden og Europa trenger mer fornybar kraft.

Nordsjøen har gitt oss eventyrlige muligheter. Den kan også fortsette å gi oss eventyrlige løsninger – det være seg å produsere kraft fra vind, gi strøm til hydrogen og lagre karbon. Norske offshore-løsninger og maritim kompetanse blir grønt gull i det grønne skiftet vi nå står i. Norske verft bygger flere el- og hybridfartøy alene enn resten av verden til sammen.

Det grønne skiftet som nå skjer, har ikke kommet helt av seg selv. Venstre har gått foran, i front, for alle de tiltakene som alle her i dag snakker om:

- mer til kollektiv
- mer til jernbane
- Elbilpolitikken ligger fast til 2021. Det er 12 mrd. kr i subsidier i 2020.
- 20 pst. fornybart drivstoff i 2020
- Vi har etablert et fond for næringstransport.

- Det bevilges mer enn 600 mill. kr til karbonfangst og -lagring i 2020.
- CO₂-avgiften går opp 5 pst.
- Klimasats, Nysnø, SkatteFUNN og KapitalFUNN
Det er nok av tiltak å ta av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:11:31]: I denne debatten i fjor tok representanten Ketil Kjenseth replikk etter Senterpartiets hovedinnlegg. Som vanlig var regjeringens representanter mest opptatt av å henge det den selv ikke lyktes med, på gamle rød-grønne vedtak – så intet unntak for Kjenseth, som hadde følgende å melde:

«Når det gjelder biodrivstoff, satt Senterpartiet i den rød-grønne regjeringa, som endret veibruksavgiften og sørget for at biodrivstofffabrikker i Østfold, i representantens eget hjemfylke, ikke ble bygd.»

Det er fristende å spørre Kjenseth hva han føler nå, for verken regjeringens opprinnelige eller justerte opplegg vil føre til bygging av flere biodrivstofffabrikker, verken i Østfold eller andre steder, men kanskje vil bruken av palmeolje øke.

Ketil Kjenseth (V) [10:12:12]: Jeg føler meg veldig tilfreds. Den store forskjellen fra Senterpartiets vedtak, den rød-grønne regjeringas vedtak, i 2009, var at da var andelen biodrivstoff null. Nå er andelen 25 pst. Vi skifter ut drivstoffet fra fossilt til både biodrivstoff og elektrisk. Det er en ganske stor forskjell, og det er sikkert derfor Shell bl.a. går inn i Biozins fabrikk i Åmli – med 3,5 mrd. kr i investering – og det fortsetter å komme investeringer i norsk produksjon av biodrivstoff. Det betyr at representanten Myhrvold og andre, som meg selv, som bor ute i distriktene og har mye bioressurser å ta av, nå kan organisere seg og fortsette med å putte penger på tanken og få folk i arbeid, til stor forskjell fra det som skjedde i 2009, da en parkerte alle investeringer og ikke fikk noe drivstoff inn på tanken.

Lars Haltbrekken (SV) [10:13:04]: Representanten Kjenseth sa i sitt innlegg at norske klimagassutslipp hadde gått ned for tredje år på rad. I ett av de årene skyldtes det at regjeringens klimapolitikk badet i palmeolje gjennom en rekordhøy import av biodrivstoff basert på palmeolje.

I Aftenposten på søndag kunne vi lese hva som var regjeringens forslag i den opphetede biodrivstoffdiskusjonen, og deres løsning på det. Det fikk Regnskogfondet til å kritisere løsningen ganske kraftig og advare mot at vi igjen kan få stor import av palmeolje.

Mitt spørsmål til representanten er: Hvorfor vil ikke Venstre være med på noen av de forslagene som vil for-

hindre at vi får en ny rekordhøy import av palmeolje til neste år?

Ketil Kjenseth (V) [10:14:23]: Debatten om risikoen for avskoging av regnskogen er viktig, og det er viktig å ha blikket på dette. Dette er en stor internasjonal utfordring, og vi venter på at EU i 2021 skal komme med sin regulering av dette.

Så er det slik at i 2017 var det 300 millioner liter drivstoff med avskogingsrisiko – mye av det var palmeolje. I fjor var det redusert til under 100 millioner liter. Nå er anslaget at vi har kommet ned på under 50 millioner liter. Så vi faser ut dette, samtidig som vi øker produksjonen av norsk og nordisk biodrivstoff, som er avansert, og som ikke er basert på avskogingsrisiko. Denne utfasingen skjer, men vi må også ha med de andre landene på laget, og EUs politikk i 2021 er veldig viktig. Hvis ikke bare forskyver Norge et problem til resten av verden.

Lars Haltbrekken (SV) [10:15:25]: Jeg takker for svaret.

Ikke bare vil Venstre stemme imot SVs forslag som ville forhindret at vi fikk palmeolje i drivstoffet neste år, Venstre går i budsjettet også inn for å oppheve et av de vedtakene Venstre selv var pådriver for i 2017, og som sier at det i offentlige anbud ikke skal være lov å kjøpe inn palmeolje. Men mitt spørsmål til representanten er: Kan representanten garantere at vi kommer til å redusere bruken av palmeolje enda mer i 2020 med det som nå er regjeringens forslag, og som ifølge Regnskogfondet øker faren for mer palmeolje neste år?

Ketil Kjenseth (V) [10:16:24]: Jeg tror at garantier er ingen av oss gitt å skrive ut. Det vi ser, er en utvikling der vi har fått fantastisk mange millioner liter – hundrevis av millioner liter – biodrivstoff inn i markedet etter at Venstre forhandlet inn omsetningskravene i 2017. Vi gjorde det i budsjettet i 2016. 4–8–12 – nå er vi på 20 pst. Det er det viktigste virkemiddelet. Veibruksavgift er også en del av dette. Å få det på alt biodrivstoff er et virkemiddel for å få bedre kontroll med omsetningen, og vi ser at når palmeolje nå er i ferd med å forsvinne fra det norske markedet, er ikke lenger dette en utfordring. Vår utfordring er å fortsette å få mer biodrivstoff på tanken, særlig det avanserte biodrivstoffet, og vi ser nå at det faktisk er mulig. Vi passerer 20 pst. allerede i 2019, og da er det naturlig å heve lista til 25 pst. og fortsette den opptrappingen. Så dette er en langsiktig og forutsigbar politikk som er viktig for aktørene.

Ruth Grung (A) [10:17:31]: Norge har store ambisjoner når det gjelder elbilparken, men samtidig ser vi at elbilsalget begynner å flate ut. Kanskje har en del av markedet muligheter til private elbilinstallasjoner, eller

de som har det som andre- eller tredjebil, begynner å bli mett. I Aftenposten i går så vi at ladeprisen varierer voldsomt i landet – billigst i Oslo og relativt sett dyrest i nord. Spørsmålet er: Når vi har så store ambisjoner, er det tilstrekkelig å overlate til markedet og Enova å sikre en infrastruktur for lading, slik at elbil blir allemannsbilen for folk flest og ikke bare for dem som har den som andre- eller tredjebil?

Ketil Kjenseth (V) [10:18:21]: Dette er en dugnad som vi skal gjennom, særlig fram til 2025. Da skal vi ikke selge fossile biler lenger, så vi er nødt til å stå ved den omstillingen som skjer. Det er ikke bare opp til Enova å gjøre det. Vi har også Klimasats som et virkemiddel. Noen av kommunene ute i distriktene er veldig flinke til å bruke Klimasats, andre ligger litt på vent og ser an, så dette blir en stor utfordring. Vi skal også bygge ut strømmettet i de tusen hjem. Norge og Albania er de eneste i Europa som har énfase 230 volt. Alle skal over på trefase og 400 volt, og det vil gjøre at flere kan lade raskere hjemme. Det er en viktig infrastrukturbygging. Vi skal også se på virkemidler i Enova for de neste årene – hvordan vi kan få tempoet opp til å bygge ut mer hurtiglader, men vi skal også bygge påfyllingsstasjoner for andre typer drivstoff. Særlig skal tungtransporten nå inn i et stort skifte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Espen Barth Eide (A) [10:19:34]: Ved åpningen av FN's klimakonferanse COP 25 i Madrid slo FN's generalsekretær fast at menneskene driver en krig mot naturen, og at den krigen må ta slutt. Det har han helt rett i. Vi har i løpet av det siste året sett et voldsomt oppsving i engasjementet for kraftige klimatiltak. Vi har hatt klimastreikende ungdommer. Vi har sett at dette temaet har gått fra å være et viktig tema til å være det viktigste temaet for veldig mange mennesker både her i Norge og ute i verden.

Vi har også sett, meget gledelig, at en rekke aktører innen nærings- og samfunnsliv har tatt tak. Investorer, banker og forsikringsselskaper snakker nå mye mer om behovet for en svært mye raskere omstilling til et samfunn som er mer klimavennlig, har lavere utslipp, er mer sirkulært. Alle disse menneskene, fra næringslivsledere til LO-ansatte, LO-organiserte og klimastreikende ungdommer, forventer mer av oss, og de forventer mer av oss alle. Politikken må henge med i en veldig sentral og viktig samfunnsutvikling.

Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett lagt fram en helhetlig tilnærming til dette, hvor vi kombinerer klimaansvar med innsats for å skape nye arbeidsplasser, ny verdiskaping, rettferdighet i omstilling og god fordelingspolitikk – for vi redder ikke verdens klima

bare ved å snakke om klima. For å få til en klimapolitikk og en omstilling som virker, må vi også gi gode svar på hva folk skal leve av i framtiden, hvordan vi skal kunne finansiere velferdsstaten, og hvordan vi kan opprettholde en god fordeling. Egentlig er det ikke noen tid som mer enn nå roper på at vi bruker hele den norske modellen, evnen til å samarbeide, til å løfte i flokk, til å komme oss videre.

Vi har i år igjen lagt fram et utslippsbudsjett for å vise hvordan våre politiske forslag også vil påvirke det samlede utslippsbudsjettet. Jeg må igjen minne om, som jeg har gjort ved tidligere anledninger, at vi får nye statsbudsjetter hvert år, og det man ikke får gjennomslag for ett år, kan man prøve seg på igjen neste år. Men utslippsbudsjettet er endelig: Når det er brukt opp, så er det brukt opp – og det er ikke mange årene igjen med den kursen vi nå fører. Dette må vi ta inn over oss.

Vi har også konstatert at Norge ikke når 2020-målene. Derfor har vi sammen med Miljøpartiet De Grønne og SV tatt til orde for noe som er kommet fra sivilsamfunnet, fra Framtiden i våre hender, nemlig en idé om en havarikommisjon, eller en granskning av hvorfor vi ikke nådde disse målene.

Jeg vil understreke at formålet her ikke egentlig er å ta noen, formålet med dette er å lære av hva vi gjør feil når vi i motsetning til flertallet av europeiske land ikke når våre 2020-mål. Er det noe vi kan lære av det, slik at vi øker sjansen for å nå de enda mer ambisiøse målene vi setter oss for 2030, og for karbonnøytralitet i 2050, altså lære hva som mangler av samsvar mellom mål og virkemidler?

Vi har en rekke forslag, og mine kolleger vil komme tilbake til enkeltelementer i dette. Vi har mange forslag knyttet til omstilling av industrien gjennom bransjeavtaler og et nært samarbeid om både utslippskutt og tidligere innføring av ny teknologi, noe som er både god klimapolitikk og god industripolitikk. Vi foreslår igjen et CO₂-fond for næringslivet etter den modellen som både NHO og LO har gått inn for, der man samarbeider med aktørene i næringslivet om en storstilt omlegging til utslippsfri transport i løpet av 2020-tallet. Vi har konkrete forslag til en raskere innføring av en sirkulær økonomi, bl.a. at vi skal ha avgifter på jomfruelige ressurser, altså førstegangsbruk av ressurser som kan brukes om igjen, slik at man relativt sett gjør det mer gunstig å bruke ressursene på nytt. Vi har en sterk satsing på karbonfangst og -lagring, hvor vi mener at Norge må gå i front. Og vi foreslår en nordsjøplan for kraftig utbygging av bl.a. havvind, slik at energinasjonen Norge kan bli like vellykket i fornybarrevolusjonen som vi har vært gjennom oljealderen. Til slutt har vi en del forslag knyttet til klimatilpasning, for selv om verden oppnår Paris-målene, blir kloden varmere enn den er i dag. Det vil fortsatt

være mer flom, skred og skogbrann i en slik verden, og vi er nødt til å være enda dyktigere, enda tidligere på når det gjelder å tilpasse oss til de endringene som uansett kommer.

Jeg tar opp de forslagene i innstillingen der Arbeiderpartiet er medforslagsstiller.

Presidenten: Representanten Espen Barth Eide har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Stefan Heggelund (H) [10:24:58]: Jeg har lyst til å takke for et godt innlegg. Selv om jeg kanskje ikke er enig i alle vurderingene til Arbeiderpartiet, tror jeg det er på høy tid at man klarer å diskutere med hverandre på en skikkelig måte, at man begraver stridsaksen mellom partiene og samarbeider om å nå både Norges og verdens klimamål.

Jeg har et spørsmål om Arbeiderpartiets alternative budsjett. Det står i omtalen av Enova at med 2,3 mrd. kr til Hywind Tampen og nullutslippsfondet for næringstransporten tapper man Enova for viktige midler på andre områder. Men Arbeiderpartiet selv foreslår en omprioritering innenfor Enova, altså et reelt kutt til det andre Enova gjør, på over en halv milliard kroner nettopp til nullutslippsfondet for næringstransporten. Så det jeg lurer på, er bare: Hvordan henger kritikken Arbeiderpartiet kommer med av regjeringen, sammen med deres eget alternative budsjett?

Espen Barth Eide (A) [10:25:59]: Jeg takker representanten for interessen for Arbeiderpartiets alternative budsjett og er enig i at det er viktig at vi samarbeider om et spørsmål som er så stort at det på en måte går utover det enkelte parti. Det er en klok tilnærming.

Når det gjelder Enova, er det helt riktig at vi flytter noen penger fra Enova til dette CO₂-fondet for næringslivet. Dette er fordi vi – kanskje i motsetning til representanten Heggelunds parti – har tro på at næringslivet kan få til en del ting selv, staten trenger ikke å løse alle oppgaver i samfunnet. Og hvis det er slik at det nå er interesse fra sentrale aktører i næringslivet, bakket opp av både NHO, bransjeorganisasjoner og LO, for at de skal kunne bruke en del av dette fondet selv, vil vi ikke samtidig ha en tilsvarende budsjettpost i Enova. Så vi tar ut penger fra Enova for å bruke det til dette CO₂-fondet for næringslivet, men vi tar ut de tilsvarende oppgavene, slik at Enova vil ikke få mindre å rutte med, de vil få en oppgave mindre og ikke de pengene. Det er en logisk og sammenhengende budsjettpolitikk.

Theodor Barndon Helland (FrP) [10:27:19]: Regjeringen satser betydelig på havet. Vi har store satsinger innenfor havvind, karbonfangst og -lagring, havbruk og

selvfølgelig vår viktigste næring, petroleum. Et godt eksempel på dette er som nevnt det nylige tilsagnet på 2,3 mrd. kr til Hywind Tampen, muliggjort av regjeringens satsing på Enova.

Jeg er glad for at Arbeiderpartiet tilsynelatende støtter de fleste av regjeringens satsinger, men jeg leser og hører om en såkalt nordsjøplan. Jeg klarer ikke å se hva innholdet i en slik plan skal være. Hva vil Arbeiderpartiet egentlig planlegge utover det vi allerede gjør?

Espen Barth Eide (A) [10:28:02]: Takk igjen for interessen for vårt budsjett. Vi har en nordsjøplan som bygger videre på et forslag som vi la fram her i salen, om en storstilt satsing på havvindindustri. Det er fordi vi ser – i likhet med Rederiforbundet, NHO og en rekke andre aktører der ute – at havvind kommer for fullt, ikke bare i Norge, men i verden. Vi ønsker at Norge skal ta en sentral del av det. Til det vil det være lurt å bygge et hjemmemarked. Vi foreslår f.eks. å bygge et nett i Nordsjøen som skal være uavhengig av enkeltoperatører, fortrinnsvis bygget av Statnett. Vi ønsker at man skal satse mer på forskning og utvikling, at man skal legge til rette skattemessig for at det lønner seg å investere i denne industrien. For vi vet at olje- og gassproduksjonen etter hvert kommer til å gå ned, vi vet også at etterspørselen etter fornybar går opp. Vi tror vi har en nisje i løpet av noen år til å gripe dette og sørge for at norsk leverandørindustri får nye oppdrag i ordreboka, og da trenger man en aktiv næringspolitikk for å legge til rette for det. Vi har en syvpunktsplan som vi la fram i fjor, som ble nedstemt av flertallet, men de er hjertelig velkommen til å tenke nytt rundt denne.

Ketil Kjenseth (V) [10:29:16]: Samarbeid er viktig. Jeg registrerer at representanten Barth Eide og Arbeiderpartiet snakker mer og mer om klima og orienterer seg om et klimabudsjett sammen med bl.a. Miljøpartiet De Grønne. Jeg registrerer også at Senterpartiet, som kanskje er det partiet som har vært pekt på som den mest aktuelle regjeringspartneren for Arbeiderpartiet i et mulig regjeringssamarbeid, ikke er med på det klimabudsjettet.

Så snakker representanten om en nordsjøplan. Det industrielle er jo interessant, altså å bruke det grønne skiftet og også klimakuttene til å skape ny industri. Neste år skal vi igjennom en forvaltningsplan, og vi skal si noe om framtidige norske ambisjoner for olje og gass. Jeg hørte ikke representanten si så mye om det, annet enn at han nettopp sa at vi vet at vi skal bruke mindre olje og gass. Nettopp! Spørsmålet er om Arbeiderpartiet vil la Barentshavet nord ligge og heller orientere seg rundt Nordsjøen i olje- og gassletingen videre.

Espen Barth Eide (A) [10:30:20]: Jeg tror selv representanten Kjenseth ville bli overrasket om vi konkluderte i den kommende diskusjonen om Barentshavet i dag, for her tror jeg vi skal ha grundige prosesser der mange hensyn skal veies opp mot hverandre. Vi har i hvert fall begynt det arbeidet, og jeg registrerer at regjeringen har et løpende seminar om det. Lekkasjene fra det gir jo mye drahjelp til å lære om dette, men vi skal behandle det på en ordentlig måte.

Det vi i hvert fall vet – det står jo også i regjeringens perspektivmelding, som faktisk beskriver dette godt – er at inntektene fra olje- og gassektoren kommer til å gå ned. Det tror jeg blir enda mer sant enn det meldingen sier, bl.a. fordi Europa nå orienterer seg mot full avkarbonisering og Europa er vårt fremste hjemmemarked. Samtidig vet vi at vi sitter på noen enorme muligheter innenfor fornybar.

Da vi gikk inn i vannkraftalderen – for øvrig på et tidspunkt da representanten Kjenseths parti var stort og kraftig og til og med hadde statsministeren – klarte vi å gripe det på en veldig god måte. Da vi gikk inn i oljealderen og Arbeiderpartiet styrte Norge, klarte vi å gripe det med en veldig aktiv industripolitikk. Hvorfor skal vi ikke gjøre det nå når vi skal inn i fornybaralderen og har alle de mulighetene Norge har?

Tore Storehaug (KrF) [10:31:36]: På same måte som føregående replikantar kan eg takke for eit opplyssande innlegg og ikkje minst for gode svar så langt. Eg har til liks med andre òg – slik eg alltid gjer – sete meg ned og lese Arbeidarpartiets alternativ godt, og der fann eg ei setning om havvind som seier:

«I tillegg må det på plass en nasjonal sektoravtale mellom næringsliv på land og hav, sammen med myndigheter, virkemiddelapparat, forskningsmiljøer og øvrige deler av klyngen som sikrer at det bygges opp industri, kompetanse, arbeidsplasser og eksporterbar teknologi for flytende havvind.»

No har i løpet av replikkrunden representanten fleire gonger peika på at det er den store eksportnæringa olje og gass som skal vere føregangsmodellen for dette. I setninga eg nettopp las opp frå Arbeidarpartiets alternative budsjett, står det at det er teknologien som skal eksporterast. Men straumen som blir produsert av den flytande havvinden – tenkjer Arbeiderpartiet at det er noko som ein òg skal eksportere? I så fall: Gjennom kva kablar ønskjer Arbeiderpartiet å gjere det?

Espen Barth Eide (A) [10:32:34]: Jeg er veldig rørt over den store interessen for vårt budsjett, og jeg synes det er veldig gode prioriteringer fra alle partier å bruke kveldstimer på å lese det. Det bør bli et eksempel til etterfølgelse.

Definitivt skal vi eksportere strøm fra havvind. Jeg ser for meg at dette vil skje i tre ledd: Først skal vi elektrifisere sokkelen, og der skjer det ting allerede. Det er bra, det er en fornuftig start. Men sokkelen vil jo ikke være der for alltid, så det er lurt å tenke på hva man gjør videre, og da ser jeg for meg storstilt eksport til Europa fra havvindmøller i Nordsjøparken. Så kan man også se for seg at man tar noe inn til land. Men det er, på en måte, på nivå 3.

Dette er ikke først og fremst for å få mer kraft til Norge. Dette er altså både for å være med i et industrieventyr, hvor norsk leverandørindustri får nye bein å stå på, og samtidig bidra til det grønne skiftet. Nå skal altså EU-kommisjonen bruke mer enn det norske oljefondet bare på å omstille til grønn energi. Det kommer til å bli en enorm etterspørsel etter de som har det. Vi har verdens beste vindforhold i Nordsjøen. Vi kan operere i Nordsjøen. Alt ligger klart. En må bare gripe muligheten – og det heter aktiv industripolitikk. Derfor er vårt budsjett utmerket.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Stefan Heggelund (H) [10:34:09]: Dette har vært et år i klimapolitikens tegn. Aldri før har klimasaken fått så mye oppmerksomhet, aldri har den fått så stor oppslutning. Det er bra, for det er nemlig slik som regjeringspartiene – og Arbeiderpartiet og Senterpartiet – har stadfestet i denne salen: Vi står overfor en global klimakrise.

Mer debatt, mer oppmerksomhet, mer oppslutning – alt det er bra for å kunne bli enige om, og innføre, gode virkemidler for utslippskutt. Og det er jo det klimapolitikken primært handler om: å kutte utslipp, få utslippene ned både nasjonalt og globalt, slik at vi klarer å nå 1,5-gradersmålet. Samtidig må klimapolitikk handle om mer enn det. Hvem som helst kan stoppe Norges utslipp – vi kan vedta det i dag. Problemet er selvfølgelig at det vil stoppe samfunnet også, og det er det ingen partier som vil. For det er nemlig slik at måten vi lever på, måten vi jobber på, ja måten vi skaper velferd på, nesten uansett bidrar til utslipp. Det som trengs, er derfor strukturelle endringer, der vi frikobler vekst fra utslipp.

Så er det noen som spør: Kan vi ikke bare stoppe veksten? Vel, det vil gå ut over folks arbeidsplasser. Det vil gå ut over folks velferdsnivå, og det vil gjøre det vanskeligere å nå alle de andre bærekraftsmålene. Ingen ansvarlige partier kan godta det.

Det er dette som gjør oppgaven kompleks. Jeg mener klimapolitikk og klimadebatt må bli mer tilgjengelig, mindre ubegripelig, enklere å forstå. Og vi som er her, har alle et ansvar for at flere som vil, kan delta, men vi verken kan eller bør underslå oppgavens størrelse – at det vil kreve mye av oss. I Norge er alle de lavthengende

fruktene tatt, men vi skal klare å fortsette med kutt. Det krever en systematisk politikk for alle sektorer, en politikk der vi regulerer der vi må, og belønner der vi kan. Norge skal kutte sine utslipp med minst 45 pst. innen 2030, og vil jobbe for at EU skal øke sitt samlede ambisjonsnivå fra 40 pst. til 55 pst.

Budsjettet vi vedtar i dag, bidrar til utslippskutt. Det er et budsjett som følger opp viktige tiltak vi er blitt enige om, som både bidrar til og stiller krav til omstilling. Vi øker CO₂-avgiften, og vi bevilger rekordmye for å hjelpe næringsliv og industri til å omstille seg til mer klimavennlig teknologi.

I juni leverte regjeringen en handlingsplan for grønn skipsfart, for å kutte utslippene fra skipsfarten med 50 pst. innen 2030. I budsjettet følger vi opp med pengene, og midlene skal bl.a. bidra til økt bruk av lav- og nullutslippsløsninger i fylkeskommunale hurtigbåt-samband og fornyelse i nærkystflåten. Vi forsterker satsingen på omstilling av næringstransporten ved å styrke Nullutslippsfondet, og vi tar også kampen mot tap av biologisk mangfold på alvor – fordi vi ønsker å bidra til god tilstand i økosystemene, hindre tap av arter og naturtyper og beskytte et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. Derfor styrker vi tiltak for både naturmangfold og friluftsliv.

I tillegg foreslår vi å videreføre det sterke arbeidet vi har startet med marin forsøpling, bl.a. for å styrke Norges internasjonale lederrolle i dette arbeidet, og vi øker tilskuddsordningen til opprydding av marint avfall og til forebyggende arbeid. Vi viderefører den sterke satsingen på det.

Så vet vi også at klimaendringene gir oss økt forekomst av ekstremvær som storm og kraftig nedbør, og at gode og treffsikre varslinger av ekstremvær er avgjørende for befolkningens sikkerhet. For å sikre stabil drift og forsvarlig oppgradering av observasjonsutstyr som værradarer, lynsensornettverk, havstrømradarer m.m. foreslås det at bevilgningen til Meteorologisk institutt økes, slik at vi får mer kunnskap om dette og kan være beredt.

Dette er altså et budsjett som både gjør oss mer beredt for de værforandringene som kommer, og som tar det biologiske mangfoldet på alvor – fordi vi forstår hvor viktig det er i seg selv, men også i et perspektiv for klimaendringer, i tillegg til at vi bidrar til den nødvendige omstillingen som Norge må gjennom dersom vi skal klare å nå våre klimamål.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Runar Sjøstad (A) [10:39:17]: Representanten Heggelund var innom mange ting. En av de viktige tingene var at han påpekte at fergesambandene skulle over på eldrift. Det er gjerne et fylkeskommunalt ansvar. Vi vet at det er store investeringer, samtidig som man ikke

nødvendigvis får de store inntektene med en gang. Det er altså store investeringer og lave driftskostnader.

Hvordan skal regjeringspartiene, som nå har samlet et flertall for statsbudsjettet, få til ordninger som gjør at investeringskostnadene ikke blir skjøvet over på billettprisene, altså på brukerne? For selv om det tjenes inn over tid, vet vi at det koster mye nå.

Stefan Heggelund (H) [10:40:04]: Jeg takker for spørsmålet.

Jeg la merke til at representanten Sjøstad helt på begynnelsen av replikken sa «en av de viktige tingene». Slik jeg husker mitt eget innlegg, tok jeg bare opp viktige ting. Alt var viktig.

Så skal jeg svare konkret på spørsmålet: Her er jo poenget, som jeg også nevnte i mitt innlegg, at vi følger opp med de midlene som er nødvendige. Jeg tror vi skal huske på at på grunn av den politikken som det borgerlige flertallet har ført i en årrekke, er Norge blitt verdensledende på denne teknologien. Det er både på grunn av anbudsprosesser, og også fordi vi viser, f.eks. i dette budsjettet, at vi er villige til å følge opp med de midlene som trengs for at vi skal klare å nå de målene vi har satt oss i handlingsplanen for grønn skipsfart.

Runar Sjøstad (A) [10:40:58]: Nå er det vel stor usikkerhet om man i tilstrekkelig grad har fulgt opp i forhold til den fylkeskommunale økonomien, og det er også grunnen til at Arbeiderpartiet gikk inn for en påplussing i vårt alternative budsjett.

Men det vi ser ute, er at det er en reell frykt blant fergebrukere, og det er et opprør på gang som minner mye om bompengeopprøret. Dette er utgifter folk har i hverdagen, som de er nødt til å ta på seg for å kunne bevege seg rundt, i fritid og i arbeid. Og regjeringen har ikke klart å skape nødvendig trygghet for at nødvendige rammer kommer på plass, sånn at man klarer dette løftet uten å skyve regningen over på forbrukerne gjennom økte billettpriser. Tvert imot er det faktisk spådd en fordobling på enkelte strekninger, som får store, negative konsekvenser for enkeltpersoner, familier og næringsliv.

Stefan Heggelund (H) [10:41:53]: Vi tar disse signalene på dypeste alvor, og det er grunnen til at vi i budsjettet følger opp med penger for å gjennomføre handlingsplanen for grønn skipsfart. Så ber jeg representanten Sjøstad huske på at vi er helt klare på dette: Hvert eneste statsbudsjett denne regjeringen leverer, skal være grønnere enn det foregående statsbudsjettet. Det betyr at dette er det grønneste statsbudsjettet som er levert i historien. Det betyr at det neste statsbudsjettet kommer til å være det grønneste statsbudsjettet som er

levert i historien. Og det er helt nødvendig for at vi skal klare å nå klimamålene.

Vi har nå lagt fram en handlingsplan for grønn skipsfart. Vi skal nå de målene, og vi skal gjøre det i samarbeid med næring, fylkeskommuner osv. Og vi har vist i budsjettet at vi er villige til å følge opp med de midlene som faktisk trengs for å nå dem.

Dette er en ny satsing i Norge. Arbeiderpartiet hadde aldri noe lignende i sine budsjetter da de satt i regjering, men jeg er glad for at de følger etter oss nå.

Sandra Borch (Sp) [10:43:12]: Det har vært stor debatt om marine verneområder, og da budsjettet til regjeringen ble lagt fram, forundret det meg litt at man i løpet av 2019 skulle verne 14 områder. Men så ser jeg med glede at det i salderingsbudsjettet er foreslått å ikke verne disse områdene i 2019, muligens fordi det bare er tre uker igjen av dette året.

Mitt spørsmål til representanten fra Høyre er: Hva er status for disse verneområdene? Og er det ikke egentlig en seier for Senterpartiet at disse områdene ikke skal vernes?

Stefan Heggelund (H) [10:43:49]: Hvis Senterpartiet vil ha seire, må de gå inn i den borgerlige regjeringen. Der er de sikret seire. Hvis man vil ha innflytelse, får man gå inn i regjering. Nei, poenget er – fra spøk til alvor – at vi har sagt at det er behov for mer marint vern, og vi ser nå på de anbefalingene som er kommet fra Miljødirektoratet, og vil legge fram planer så snart som mulig.

Spørsmålet til Sandra Borch er hvorfor i all verden hun ikke stiller dette spørsmålet til Sosialistisk Venstreparti, som i budsjettet, i innstillingen, har et forslag om en rekke nye verneområder som de vil innføre. Så hvordan skal det gå? Hvem er det som kommer til å få gjennomslag i en eventuell rød-grønn regjering i framtiden? Er det Sosialistisk Venstreparti, eller er det Senterpartiet? Det vet ikke Sandra Borch. Hun kan ikke gi noen slike garantier.

Lars Haltbrekken (SV) [10:45:06]: Representanten Heggelund sa i replikkordskiftet at det framlagte budsjettet er det grønneste budsjettet som noen gang er lagt fram. Vel – det er samtidig det statsbudsjettet hvor man åpent innrømmer at man bryter Stortingets klimamål fra 2012.

Men det var ikke det jeg hadde tenkt å spørre om. Som representanten Heggelund var inne på, har året vi har lagt bak oss, vært preget av ungdommens klimaengasjement. Også Unge Høyre har vært med i dette engasjementet. Dagens leder i Unge Høyre, Daniel Skjevik-Aasberg, har sagt til Aftenposten: «Vi har allerede funnet mer olje enn vi kan bruke.»

Han mener videre at norsk oljepolitikk er i utakt med Norges klimamål, og dermed ikke bærekraftig, og han vil verne Barentshavet Nord og flytte iskanten sør-
over.

Mitt spørsmål til representanten Heggelund er: Er han enig med sitt eget ungdomsparti?

Stefan Heggelund (H) [10:46:20]: Representanten Haltbrekken burde egentlig begynt replikken sin med å ønske meg velkommen i klubben for dem som ikke klarer å nå klimamål. Det er jo en klubb han er en del av selv. Han var vel med på å stifte den klubben med den rød-grønne regjeringen.

Jeg tror vi vet hvorfor vi ikke klarte å nå 2020-målene. Det er fordi det ikke ble fulgt opp med en konkret plan. Vi var for ivrige etter bare å sette mål, og så fulgte vi ikke opp med en konkret plan. Denne regjeringen har sørget for at det ikke kommer til å gjenta seg, og derfor kommer Klimakur 2030 som en oppfølging av avtalen med EU. Vi kan altså få sanksjoner mot oss hvis vi ikke når klimamålene, og det er initiert og innført av den borgerlige regjeringen.

Så er det riktig, det som representanten Haltbrekken sier. Jeg hørte også på Politisk kvarter her om dagen med Unge Høyres leder. La meg si det sånn: På borgerlig side av politikken har man takhøyde for å ta debatter både internt og eksternt (presidenten klubber). Det kan nok være uvanlig for folk på venstresiden, men jeg er glad for at vi får en skikkelig debatt om ... (presidenten klubber igjen).

Presidenten: Da er taletiden ute.

Stefan Heggelund (H) [10:47:30]: Da nøyer jeg meg med å si at jeg er glad for at vi får en skikkelig debatt! (Munterhet i salen.)

Presidenten: Og da nøyer jeg meg med å si at nå er dette replikkordskiftet omme.

Terje Halleland (FrP) [10:47:53]: Jeg ønsker også å begynne med å takke komiteen for et godt samarbeid. Vi har mange aktuelle saker til behandling i komiteen, og tema som energi og klima kommer til å bli avgjørende for den videre utviklingen av samfunnet vårt.

Vannkraften har vært veldig viktig for Norge og vil ha stor betydning for framtiden. Nå skal vi sikre at vi får etablert et investeringsvennlig skattesystem som ivaretar både innbyggere, kraftselskap og kommunene, samtidig som vi skal få økt kraftproduksjon.

For Fremskrittspartiet har kanskje den viktigste saken i årets budsjett vært å sikre rammebetingelsene for Norges viktigste næring. Olje- og gassindustrien har en enorm betydning for samfunnet vårt. Det ville gitt oss store utfordringer om selskapene hadde begynt å finne

norsk sokkel uinteressant. Det hadde ikke bare vært arbeidsplasser og inntekter som hadde blitt skadelidende; ikke minst ville vi skadet klimaet vårt.

Det må være mulig å ha to tanker i hodet på én gang. Norsk petroleumsnæring står for store verdier i det norske samfunnet. Det er helt avgjørende at inntekter fra næringen er med på å opprettholde vårt velferdssamfunn. Over 170 000 personer har sin arbeidsplass i næringen, og vi leverer gass til Europa som er med på å redusere utslipp med nærmere 300 millioner tonn CO₂. Næringen gir oss den økonomiske avkastningen som gjør det mulig for Norge som nasjon, for oss på Stortinget, å bevilge penger til å satse på klimatiltak.

For det er ikke gratis å satse på å elektrifisere samfunnet, og det er ikke gratis å omstille oss til en ny hverdag som skal ta større hensyn til miljøet vårt. Men jeg har også lyst til å utfordre dere alle: Hva er det store klimatiltaket som Norge kan bidra med, et tiltak som kan gi store resultater også globalt?

På NTB kunne vi lese i dag at CO₂-utslippene vokser saktere. Verdens CO₂-utslipp stiger fremdeles, men økningen har avtatt. En av grunnene til at det skjer, er at man klarer å bytte ut sitt kullforbruk og erstatte det med naturgass.

I 1995 hadde EU et importbehov av naturgass på 43 pst. I 2025 kommer importbehovet til å øke til 85 pst. Hvem er det som skal levere denne gassen? Er det noen som mener at det er en fordel om dette behovet blir dekket av Afrika eller Russland?

Det er altså tatt en beslutning om at vi skal bygge en gassrørledning til Polen, et rør som kan levere gass allerede i 2022. Lykkes Norge med dette, lykkes Norge med å levere gass til Polen, kan altså Polen redusere sitt klimagassutslipp med 80 millioner tonn. Det er halvannen gang det totale norske utslippet. En skal være rimelig god i matematikk for å gjøre like gode klimatiltak hjemme.

Så blir selvfølgelig spørsmålet: Hvordan kan Norge stå fram som en solid og forutsigbar leverandør av den gassen til Polen som sikrer at Polen skal få redusere sine utslipp? Jo, det er selvfølgelig ved å sikre at vi videreutvikler norsk sokkel og gir næringen tilgang til de områdene hvor det er størst mulighet for å finne mer gass. Det kommer sikkert ikke som en overraskelse at dette er ved å få tilgang til Barentshavet. Jeg håper fremdeles at et flertall i denne sal er for å ivareta norsk industri, norsk næringsliv, norske arbeidsplasser og vil tilrettelegge for å få til reduserte globale klimagassutslipp.

Regjeringen legger også opp til økt aktivitet i havrommet – eller på sjøen, som vi sier hjemme. Regjeringen har stor tro på karbonfangst og -lagring og det store mulighetsrommet dette kan gi oss – ikke minst å være

pådriver i klimaarbeidet, både nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringen legger også opp til en stor satsing på havvind. Her har vi flere aktuelle områder på høring, og forhåpentligvis – statsråd – vil vi få arealer som f.eks. Ut-sira Nord allerede klarlagt for utbygging til sommeren. Det betyr mye for norsk industri. Det kan gi oss en utvikling som sikrer Norges verdensledende rolle i arbeidet med havvind. Og igjen: Det er altså kunnskapen og kompetansen til vår petroleumsnæring og ikke minst vår maritime næring som skal sikre at vi skal lykkes, både med karbonfangst og -lagring og med havvind.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Norderhus (A) [10:53:49]: Jeg er veldig glad for at representanten Halleland er så engasjert i industripolitikk. Det har vi til felles. Men så skal vi se om våre veier møtes videre.

Arbeiderpartiet er veldig opptatt av havvind – vi har kommet med forslag til Stortinget, og vi er utålmodige når det gjelder hva som skjer i regjeringen i den forbindelse. Det er vi ikke alene om. Stein Lier-Hansen i Norsk Industri kritiserer regjeringen for manglende satsing, og Harald Solberg i Rederiforbundet etterlyser rammevilkår for havvindsatsingen. Det hjelper lite med nye områder om rammevilkårene ikke er på plass.

Mitt spørsmål til representanten Halleland er: Hvilke rammevilkår vil industrien få for å kunne satse på havvind, og når kommer disse på plass?

Terje Halleland (FrP) [10:54:43]: Jeg tror det viktigste vi kan gjøre, i motsetning til det representanten mener, er å gi tilgang til arealer. Gir vi ikke tilgang til arealer, er det helt umulig å satse på havvind i Norge. Det er grunnleggende, og det er et arbeid vi har prioritert, og det er på gang.

Det virkemiddelapparatet som er tilgjengelig for industrien, har virket. Vi har gitt støtte til Enova på 2,3 mrd. kr, som er rettet inn mot havvind, og som er rettet inn mot vår næring og vår industri, for å utvikle dette arbeidet videre. Det er helt sikkert problemstillinger som vil komme opp, hvor vi kan være med og bidra til å lette arbeidet for vår næring og industri, og det skal vi ta når det kommer. Men sånn det ser ut nå, registrerer jeg at norsk næringsliv vinner kontrakter i utlandet knyttet til havvind. Så jeg har tro på at sammen med både offentlige myndigheter og næringslivet kommer norsk havvind til å bli en suksess.

Else-May Norderhus (A) [10:55:45]: Dette var egentlig det svaret jeg regnet med å få, men jeg tenkte at man kanskje kunne oppgradert seg og vært litt mer avansert i svaret. For det er jo ikke sånn at Arbeiderpartiet

og Fremskrittspartiet ikke er enige om at vi skal ha nye områder for havvind, vi er veldig glad for nettopp det, men vi sier at det ikke er nok å ha bare det. Man må ha rammebetingelser som bidrar til at man får en satsing.

Nå har vi sett at Enova har bidratt med penger til Equinor, men hva med resten av næringslivet? Hvilke rammebetingelser skal de forholde seg til framover? Har man noen nye tanker, noen nye satsinger der – og når kan industrien se for seg at dette kommer? De venter nemlig og er ganske utålmodige, for det er viktig for dem å få et hjemmemarked opp å gå.

Terje Halleland (FrP) [10:56:37]: Jeg synes det er veldig positivt at vi har en næring som er utålmodig, og som ønsker å satse på dette. Det viser at vi har et selskap – Equinor – som begynte å satse på havvind tidlig. De begynte å satse på Hywind-prosjektet sitt, som har gitt resultater. Det har ført dem i en posisjon som gjør at det er naturlig at de ligger så langt framme at de får en støtte fra det offentlige til å være med på å utvikle dette på det nåværende tidspunkt.

Så vil det komme andre selskaper i samme posisjon som Equinor er i i dag, og da vil de få tilgang til det samme virkemiddelapparatet som Equinor har fått sin søknad behandlet av. De vil få sine saker behandlet der og forhåpentligvis få et resultat som er lignende, og som realiserer utbyggingen av mer havvind i Norge.

Sandra Borch (Sp) [10:57:47]: Regjeringen har de siste årene i sine budsjetter lagt inn millioner av kroner til konfliktdependende tiltak i kommuner med ulverevir, og jeg ble litt interessert i hva disse midlene egentlig går til. Statsråden kunne svare med at disse midlene bl.a. går til innkjøp av hundevester og kanoutleie. Synes representanten fra Fremskrittspartiet at dette er riktig bruk av skattebetalernes midler, hvis formålet var å kompensere for tapet – rettigheter som følge av høyt rovdyrtrykk?

Terje Halleland (FrP) [10:58:27]: Jeg kan bare si meg enig med representanten i at hvis det er det midlene er blitt brukt til – det som representanten viser til som forslag – er jeg helt enig i at det helt sikkert må være andre tiltak en kan gjøre med de midlene, som er bedre egnet. Disse midlene skal gå til å kompensere for de vedtakene som kommunen har blitt rammet av, og jeg håper virkelig at kommunene er i stand til å være så konstruktive at de finner på gode tiltak som er med på å erstatte det tapet som kommunene ellers har opplevd.

Lars Haltbrekken (SV) [10:59:14]: I sitt innlegg spurte representanten Halleland: Hva er det største klimatiltaket Norge kan bidra med? Hans svar var åpenbart: eksport av gass. Det hadde vært fristende å spørre

om det nest største klimatiltaket Norge kan bidra med, er eksport av olje. Men jeg skal la være å spørre om akkurat det. For jeg skal henvise kamerat Halleland til en rapport som kom fra Global Carbon Project i går. De sier at siden 2012 står utslippene fra bruk av gass for mer enn halvparten av den globale utslippsveksten – naturgass, som da er Hallelands viktigste klimatiltak. Mitt spørsmål til Halleland er: Hva føler representanten nå, etter å ha hørt om denne rapporten?

Terje Halleland (FrP) [11:00:27]: Vi har en stor utfordring når det gjelder utslipp. Så har vi også en stor utfordring med at vi ønsker å produsere energi. Og vil vi ha et ønske om fortsatt å produsere den samme energien, ser vi at vi har problemer med å klare den veksten innenfor fornybar. Vi har en verden som vokser med 80 millioner mennesker. Etterspørselen etter energi er veldig stor, og derfor er vi nødt til å ha fossilt. Vi klarer ikke å fase ut fossilt mer eller mindre over natten, som kamerat Haltbrekken gjerne hadde hatt lyst til, men da må vi innrette oss på den måten at vi klarer å fase ut de mest forurensende energikildene først, og det er norsk gass og gass generelt med på å gjøre.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:01:49]: For Senterpartiet er det ingen tvil: Klimaendringene er vår tids største utfordring – endringer skapt som følge av et stort og stadig økende forbruk av fossilt karbon, olje, gass og kull. Framover må verden bruke betydelig mindre av det og mer grønt karbon.

Senterpartiet støtter helhert opp om de internasjonale forpliktelsene Norge har påtatt seg. Spørsmålet er ikke om vi skal ha en klimapolitikk, men hvilken klimapolitikk som virker best. Naturens rolle som klimatiltak må etter Senterpartiets mening derfor settes høyere på den norske dagsordenen.

Senterpartiet er et praktisk parti. Vi er et parti som står nær dem som bruker jord og skog. Klimapolitikken må være forståelig, rettferdig og praktisk gjennomførbar. Norge må med sin geografi ha en klimapolitikk som tar hensyn til sosiale og geografiske utfordringer og forskjeller. Vi vil derfor f.eks. heller gjøre det billigere å velge klimasmarte løsninger enn å gjøre det dyrere å bruke bil for dem som ikke har alternativer. Istedenfor å gjøre det dyrere å benytte kortbanenettet, som mange er avhengige av i hverdagen i dette landet, mener Senterpartiet det er viktigere å gjøre noe med langdistanseflygninene. Det fremmet vi også forslag om tidligere i år. I tillegg vil vi styrke jernbanen, gjenopprette ordningen

med kollektivtransport i distriktene og øke tilskuddet til bygging av pendlerparkeringer.

Klimatilpasning av politikken kommer til å være en krevende omstilling av det norske samfunnet. Norge må som kapitalsterk stat bidra mer til klimafinansiering overfor andre land. Det bør være vår forpliktelse.

Utvinning av olje og gass har tjent vårt land godt. I det ligger det også forpliktelser. Tiden framover må brukes til å bygge bru fra det som har bygd landet, og over til det som skal bygge landet videre. Vi skal lykkes med overgangen til et klimavennlig samfunn, men alle bruer trenger brufester, tydelig forankring. Derfor må brua over i det nye også bygge på det vi har, for vi trenger kapitalen, kompetansen og teknologien fra olje- og gassnæringen over til det klimavennlige samfunnet. Uten et brufeste i dagens industri vil vi aldri få på plass f.eks. industriell fangst og lagring av CO₂, flytende havvind, satsing på hydrogen og andre investeringer i fornybare løsninger. Derfor øker Senterpartiet bl.a. totalkapitalen i Nysnø med 300 mill. kr, og vi oppretter et nytt investeringselskap på 10 mrd. kr som skal sørge for nye investeringer basert på det grønne karbonet – innenfor tømmer, torsk og timotei.

Vi styrker også arbeidet for å få fart på omstilling av næringstransporten gjennom et CO₂-fond. Det vil raskt redusere utslipp og bidra til utrulling og utvikling av ny teknologi på en av de sektorene som kan bidra mest.

Norge hadde ikke vært det landet vi kjenner uten bruk av naturressurser. De har vært avgjørende for geografisk og sosial utjevning, men også for å bremse klimaendringer. Den rene norske vannkraften er et eksempel på dette. Der andre har store utfordringer med å omstille energibruken sin, har Norge allerede i hovedsak ren energi.

Skogen er naturens eget system for karbonfangst og -lagring og bør brukes mer aktivt i klimaarbeidet, bidra til nye industrieventyr og helhetlige, grønne verdikjeder. Alt som kan lages av olje, kan også lages av tre. Det innebærer enorme muligheter, på norske ressurser. Derfor styrker vi arbeidet med skogplanting, skjøtsel og klimatiltak i skogbruket. Potensialet for karbonbinding er enormt, og det bør snarest lanseres en plan for hvordan vi skal ta skogen i bruk som klimavirkemiddel. Ensidig fokus på vern bringer oss ikke videre i det grønne skiftet.

Heller ikke i år ser det ut som om regjeringen tar konkrete, nasjonale konsekvenser av klimaendringene inn over seg. Klimaendringene er her, og med dem store skader og dertil større skadepotensial og store utgifter for privatpersoner og stat. Både NVE og KS har nærmest årlig meldt at regjeringens opplegg ikke holder. Senterpartiet har derfor i tråd med NVEs anbefalinger økt bevilgningene til flom- og skredforebygging med 250 mill. kr i vårt alternative budsjett.

En annen viktig sak er utligning av nettleie. Nå har reguleringsmyndigheten lagt fram en rapport som i liten grad konkluderer. Vi kommer til å følge saken nøye. En ny modell må innebære forutsigbarhet og en bedre fordelt nettleie på tvers av nettselskaper, geografi og abonnenter. Før regjeringen legger en modell eller løsning på bordet som ivaretar dette, er oppdraget etter Senterpartiets syn ikke løst.

Til slutt: Det later til å herske bred enighet faglig og politisk om at villsvin er en uønsket art i norsk fauna. Senterpartiet er glad for at det har kommet en handlingsplan mot villsvin. Tatt i betraktning at det allerede er en etablert stamme på norske områder, samt villsvinets formidable formeringsevne, haster det med å komme i gang med effektive tiltak som begrenser og holder bestanden ute. Vårt naboland Danmark har f.eks. bygd et gjerde på sju mil mot Tyskland, som nå er ferdigstilt. Regjeringen har ikke avsatt midler til slike tiltak, og det kan virke som om man later til å tro at villsvinet skal la seg skremme av planen i seg selv. Senterpartiet har derfor satt av 10 mill. kr til å gjennomføre planen og ytterligere tiltak. Jeg tar opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Da har representanten Ole André Myhrvold tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Liv Kari Eskeland (H) [11:07:13]: Regjeringa Solberg har i perioden 2013–2019 hatt ein overordna politikk om å flytta ut arbeidsplassar til distrikta eller å la nyetableringar koma andre stader enn i Oslo-gryta. For oss er det viktig å ta heile landet i bruk. Dette er god distriktspolitikk, men det er òg god miljøpolitikk, ettersom me etablerer arbeidsplassar der folk bur. Anslagsvis har me i denne perioden etablert eller flytta ut om lag 1 000 arbeidsplassar – og fleire ligg i løypa.

I Senterpartiet sitt alternative budsjett er no fleire av dei innsparingstiltaka som no er føreslegne, sette i revers, og implisitt vil det føra til nedlegging av offentlege tenester i distrikta. Eg nemner kutt i Justervesenet på Kjeller, kutt for Sjøfartsdirektoratet i Haugesund, avvikling av Regelrådet i Hønefoss, kutt i fylkesmannsembete – og lista er mykje lenger.

Eg vil gjerne spørja representanten om dette er Senterpartiet sitt svar til (presidenten klubber), Distrikts-Noreg, som (presidenten klubber igjen) nok hadde andre forventningar, ettersom retorikken har vore som han har vore.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:08:23]: Takk for spørsmålet.

Nå er det sånn at en byråkrat er en byråkrat, enten han jobber på innsiden av Ring 3 eller han jobber i Regelrådet i Hønefoss. Senterpartiet ønsker å legge ned Regel-

rådet. Vi mener at det er et direktorat vi ikke trenger, og da har det på en måte vært feil å bruke som et argument at det er distriktsvennlige arbeidsplasser. Vi mener at de arbeidsplassene som skal flyttes ut, også må være meningsfylte og må være en del av statens forvaltning som Senterpartiet ønsker å bygge opp under. Råd av typen Reglerådet og andre ekstra byråkratiske ordninger ønsker Senterpartiet å effektivisere ytterligere.

Terje Halleland (FrP) [11:09:14]: Sist Senterpartiet styrte Olje- og energidepartementet, var en av partiets store visjoner at Norge skulle bli en betydelig eksportør av ren norsk fornybar energi til Europa. Norge skulle være Europas batteri. Om en skulle oversette det til et sånt senterpartipisk språk, ville det vel bli sånn at Senterpartiet ønsket å selge arvesølvet vårt til utlandet. Dette ble senere fulgt opp av Ola Borten Moe med å realisere to store strømkabler til Tyskland og England – ja, han var faktisk også positiv til å bygge strømkabel til Skottland.

Jeg sitter med en oppfattelse av at Senterpartiet har skiftet litt politikk på dette området siden de ble kastet ut av departementet. Er det sånn at Senterpartiet har gått bort fra sin visjon om å selge arvesølvet til Europa?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:10:11]: Takk for spørsmålet.

Senterpartiet er opptatt av at norsk ren energi skal være et konkurransefortrinn. Det har vi alltid vært. Men det er heller ikke sånn at Senterpartiet har vært mot enhver form for kraftutveksling. Det Senterpartiet nå er klar på, er at nå har vi bygd ut en viss kapasitet, en utvekslingskapasitet. Nå ønsker vi å se på erfaringer av den kapasiteten som allerede eksisterer, eller er under bygging.

Senterpartiet stoppet også konsesjonen til NorthConnect i sin tid. Nå er vi spent på hva regjeringen kommer med i den saken, men den skal vi komme tilbake til i ytterligere en debatt senere i dag, så da får vi mulighet til å belyse NorthConnect-forbindelsen.

Ketil Kjenseth (V) [11:11:02]: Representanten Myhrvold snakker mye om skogressursene, som er en stor mulighet for Norge på mange vis.

Men jeg også vil følge opp på elektrifiseringen, for jeg vil gi skryt til Senterpartiet, som på 1990-tallet, med Eivind Reiten som energiminister, gikk i bresjen for å skape det strømmarkedet vi har i Norge og i Norden i dag – skape et marked, etablere en kraftbørs, bygge utvekslingskabler. I dag ser vi at Senterpartiet går helt i revers og vil bygge nærmest et elektrisk strømgjerde rundt Norge, når vi mindre enn noen gang egentlig trenger penger og mer enn noen gang trenger å samarbeide i Europa om å redusere klimabelastningen.

Hva er grunnen til den snuoperasjonen fra Senterpartiet?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:11:59]: Det er ikke sånn at Senterpartiet ønsker å reversere, men vi ønsker å dra erfaringer av de utvekslingskablene som finnes i dag. Vi er også av den klare oppfatning at norsk ren energi er et konkurransefortrinn for norsk kraftkrevende industri og norske forbrukere. Det komparative fortrinnet, eller den konkurransefordelen, ønsker vi å ta vare på.

Jeg er glad for at representanten Kjenseth også tar opp dette med skog. Det kunne vært interessant å spørre tilbake om hvorfor regjeringen fokuserer såpass på det ensidige skogvernet og ikke ser skogen som et klimapolitisk tiltak.

Tore Storehaug (KrF) [11:12:44]: Kjenner de at det blæs litt i salen? Det er eit litt sånt drag her. Det er vinden som kjem av ei stor kappe som snur seg etter han.

Då Senterpartiet i fjor stod i salen her i denne debatten, var dei med på vedtaket om at Noreg skal kome med verkemiddel for å hindre at det blir selt biodrivstoff med høg avskogingsrisiko. Det forslaget har det kome politikk på. Det har blitt føreslått at ein skal innføre vegbruksavgift, sånn at det ikkje lenger er fritt fram over omsettingsforbodet med å bruke palmeolje på tankane for norske seljarar av drivstoff. Men Senterpartiet sitt alternative forslag går imot og kjem ikkje med nye forslag eller andre forslag til korleis ein skal få vekk den palmeoljen.

Kva er det som er grunnen til at Senterpartiet ikkje ser på regnskogen som eit klimapolitisk verkemiddel lenger?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:13:47]: Senterpartiet står for den satsingen Norge har gjort på regnskog. Det er ikke riktig som representanten Storehaug sier, for uavhengig av regjeringens innføring av avgift på biodrivstoff er det sånn at palmeoljeandelen i norsk biodrivstoff har stupt det siste året, med to tredjedeler. Så dette har gått av seg selv, og da trenger man ikke legge ytterligere stein til byrden på biodrivstoffutviklingen i Norge, som for øvrig har vært positiv. Regjeringens opprinnelige forslag ville bidratt til å gjøre at det som tidligere var et gulv, nå blir et tak, og så får vi se hvordan dette nye, justerte forslaget fra regjeringen slår ut, når man kommer på bedre tanker.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Lars Haltbrekken (SV) [11:14:52]: Året vi snart har bak oss, har vært en gedigen inspirasjon. Ikke minst har millioner av skoleungdom over hele verden gitt håp. Samtidig er hver eneste forskningsnyhet som kommer

om klimakrisen, svært deprimerende. Senest i går kom det en nyhet fra Verdens meteorologiorganisasjon. De slår fast at vi går mot en ny varmere rekord for det tiåret som snart tar slutt. Tiåret som snart er over, vil med svært høy sannsynlighet gå inn i historiebøkene som det varmeste siden målingene begynte. Siden 1980 har hvert eneste tiår vært varmere enn det foregående, og det meste tyder på at det også gjelder tiåret fra 2010 til 2019. Og sjefen i den meteorologiske organisasjonen sa:

«Hvis vi ikke umiddelbart tar grep for å bekjempe klimaendringene, er vi på vei mot en temperaturøkning på over 3 grader mot slutten av århundret, med stadig mer skadelige konsekvenser for menneskers levekår.»

Dette var hans alvorlige budskap til klimaforhandlingene som nå er samlet i Madrid.

Før valget i 2017 la SV fram en plan for hvordan Norge kunne nå sine klimamål for 2020. Dessverre har flertallet på Stortinget valgt å stemme imot forslagene som vi fremmet. Regjeringspartiene har i stedet med stadig hånd styrt mot et brudd med Norges klimamål fra 2012. I SVs forslag til budsjett starter vi omstillingen Norge må gjennom. Vi gjør forurensning dyrere, samtidig som vi gjennomfører en omfordeling som gjør at de med lavest inntekter kommer bedre ut. Dette kan vi kalle en «grønn folkebonus».

I SVs alternative budsjett fremmer vi en rekke forslag som gjør det lettere for folk å leve miljøvennlig, som hjelper industrien med den omstillingen vi må gjennom, og som gjør oss mindre avhengig av olje og gass i årene framover. Av de tingene vi foreslår, er en støtteordning for elbillading i borettslag og sameier. Vi foreslår at Enova oppretter et industriprogram for å få gjennomført raske utslippskutt i industrien, og vi fremmer forslag om en kraftig økning i støtten til miljøkompetansen i kommunene. Kommunene kommer til å spille en nøkkelrolle i årene framover når utslippene skal kuttes, og da trenger vi også mer kompetanse i kommunene for å få gjort disse tingene.

Tar vi disse grepene, kommer vi med reelle svar på de utfordringene vi står foran, og som mange kjenner en uro for. Da viser vi at vi tar de klimastreikende ungdommene på alvor, at vi ikke nøyer oss med å klappe dem på skuldrene, men at vi faktisk fremmer forslag som kutter utslippene.

Jeg må også en snarthur innom palmeoljen og biodrivstoffet. De siste årene har vi sett et stort forbruk av palmeolje til biltrafikken i Norge. Regjeringens opprinnelige forslag om å innføre veibruksavgift på alt biodrivstoff som selges utenfor omsetningskravet, ville ha vært et skritt på veien for å forhindre at vi kjører med en orangutang på tanken. Problemet er at det også ville ha satt en stopper for økt salg av miljøvennlig biodrivstoff. Kol-

lektivselskap og andre som vil bruke mer miljøvennlig biodrivstoff enn de er pålagt, ville blitt straffet på pungen. Derfor er SVs forslag om å innføre veibruksavgift, men kompensere dem som kan garantere at de kjører palmeoljefritt eller «orangutangfritt», et godt forslag. I tillegg har vi fremmet forslag om at palmeoljebasert biodrivstoff ikke skal kunne telles med innenfor omsetningskravet. Dessverre ble dette nedstemt i debatten i forrige uke. Det tyder på at regjeringspartiene ikke har noe ønske om å kjøre palmeoljefritt.

Jeg tar opp de forslagene som SV står bak som ikke allerede er tatt opp.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Stefan Heggelund (H) [11:20:24]: Jeg har lyst til å takke for innlegget til representanten Haltbrekken.

Vi har bak oss finansdebatten, hvor Arbeiderpartiet brukte hoveddelen av sin kritikk mot regjeringens budsjettforslag til å kritisere økt avgift på utslipp. Det var Arbeiderpartiets inngang i finansdebatten. Så har vi Senterpartiet, som er imot, og harselerer med omtrent ethvert klimatiltak, og som er det eneste partiet på Stortinget som stemte imot den første internasjonale reelt forpliktende klimaavtalen som er inngått med EU. Allikevel går Sosialistisk Venstreparti og Audun Lysbakken ut og sier at de nå skal vise hvor enige de er på venstresiden i norsk politikk, de skal gjøre seg klar for en rød-grønn regjering. (Presidenten klubber.) Hvorfor vil han egentlig samarbeide med partier som er imot klimatiltak (presidenten klubber igjen) og høyere pris på utslipp?

Lars Haltbrekken (SV) [11:21:33]: Jeg takker for spørsmålet.

La oss slå fast at med den klimakrisen vi nå står foran, kan ikke forurensning bli billigere. Forurensning må bli dyrere i årene framover. Det vil representanten Heggelund også se at SV foreslår langt mer av i sitt budsjett enn det regjeringspartiene gjør, som jo motsvarer sin økning i f.eks. avgiften på bensin med en tilsvarende reduksjon andre plasser.

Så er det jo slik at de rød-grønne partiene tidligere har samarbeidet godt om viktig klimapolitikk. Jeg tør minne representanten Heggelund på at et av de aller viktigste klimatiltakene (presidenten klubber) Norge står bak, satsingen på å bevare regnskog (presidenten klubber igjen), kom med den rød-grønne regjeringen.

Stefan Heggelund (H) [11:22:39]: Det var overhodet ikke svar på spørsmålet, og jeg vil bare si: «samarbeidet godt» – «godt»? Det er tydelig at jeg ikke vet hva det

ordet betyr, for det var ikke mitt inntrykk av klimasamarbeidet som var i den rød-grønne regjeringen. Tvert imot er det det borgerlige flertallet som gjennom seks år har forsterket klimapolitikken til Norge.

Men så sier representanten Lars Haltbrekken at det ikke er aktuelt for ham at prisen på utslipp går ned. Han vil at prisen på utslipp skal bli høyere.

La meg nå stille spørsmålet på følgende måte: Er det et ultimativt krav fra Sosialistisk Venstreparti at CO₂-avgiften, prisen på utslipp, skal opp i en eventuell rød-grønn regjering? Hvordan har han da tenkt å håndtere uenigheten med Arbeiderpartiet og Senterpartiet? Er det et ultimativt krav?

Lars Haltbrekken (SV) [11:23:35]: Jeg må si jeg er forundret over at representanten Heggelund kan stå her og påstå at den borgerlige regjeringen har forsterket klimapolitikken, all den tid man med stadig hånd har styrt mot å bryte det klimamålet som Norge satte seg i 2012.

Vi har tidligere i debatten i dag også hørt at representanten Heggelund har prøvd å gi skylden til de rød-grønne for dette bruddet, men jeg tør minne representanten Heggelund om at fra 2012 til 2019 har Solberg-regjeringen sittet med makten i de aller fleste år. De rød-grønne satt med makten kun ett år etter at dette klimaforliket ble inngått.

Så svaret på de utfordringene som representanten Heggelund kommer med, er både å øke prisen på forurensning og samtidig få til en omfordeling (presidenten klubber) av skatte- og avgiftssystemet, som gjør at de fattigste kommer bedre ut.

Presidenten: Jeg ber om at taletiden overholdes.

Terje Halleland (FrP) [11:25:00]: Kamerat Haltbrekken og SV er tydelige i sitt klimaengasjement, og det skal de ha all honnør for.

Selv om det blir veldig mye snakk om det som skjer nasjonalt, tror jeg vi er enige om at det som vil avgjøre utfallet av klimasituasjonen, er det som skjer internasjonalt. Parisavtalen åpner for at store utslippsland som Kina og India ikke blir berørt. Det tilsier at hvis veksten fortsetter det neste tiåret, fram til 2030, kommer India og Kina til å slippe ut 5 000 millioner tonn mer enn de gjør i dag. Hele den innsatsen som Norge og EU står for, kommer i 2030 til å ha redusert utslippene med 900 millioner tonn, altså en sjettedel av det som Kina og India er ansvarlige for. Hva vil representanten Haltbrekken gjøre for å ta tak i dette?

Lars Haltbrekken (SV) [11:26:04]: Både i Kina og i India ser vi nå heldigvis et økende engasjement for å kutte utslippene av klimagasser. Kina annonserte se-

nest i går ambisiøse mål for salg av elektriske biler på bekostning av de fossile bilene. Man kan slik sett si at Kina prøver å følge etter Norge. Jeg er ikke i tvil om at den utviklingen vi har sett i Kina med mer satsing på ren energi, i årene framover vil vedvare, men jeg er heller ikke fremmed for at vi skal være med på å stille utslippskrav også til de raskt voksende økonomiene, slik at de får strengere internasjonale forpliktelser om kutt i utslippene enn det de har i dag.

Ketil Kjenseth (V) [11:27:16]: Først til biodrivstoff: Representanten roter litt med modeller her. Først roser han regjeringa for å ha lagt fram en modell som skal fase ut palmeolje, og så kritiserer han dem for å revidere den. Revideringen består i at vi hever innblandingskravet fra 20 til 25 pst. Vi strammer det til – det blir mer biodrivstoff på tanken. Den eneste endringen er at vi utsetter innføringen til 1. juli.

Det som er spørsmålet mitt, er hvorfor SV ikke vil bruke internasjonalt samarbeid, særlig med EU, som et stort virkemiddel i klimapolitikken, og heller ikke nevner det private næringslivet noe særlig. Jeg synes SV får veldig lite ut av skatteøkningene sine, og at de hindrer næringslivet i å bidra, for det er de som vil bli en stor aktør her. Neste uke lanserer EU sin europeiske klimabank, og kapital blir en viktig del av det. Hva vil SV gjøre for å få fart på det grønne skiftet i næringslivet?

Lars Haltbrekken (SV) [11:28:23]: Jeg må først kommentere min kritikk av regjeringens biodrivstoffpolitikk. Det er helt riktig at jeg sa at innføring av veibruksavgift ville være med på å forhindre palmeolje på tanken. Problemet er at regjeringen går bort fra det og øker omsetningskravet uten å stille krav om at det ikke skal kunne selges palmeolje innenfor omsetningskravet. Og det er jo hele problemet. Uten at vi stiller slike krav, kan vi få økt salg av palmeolje neste år.

SV har vært i fremste rekke for å sikre et internasjonalt samarbeid mot klimakrisen, i motsetning til f.eks. et av regjeringspartiene som representanten Kjenseth styrer sammen med, Fremskrittspartiet, som stemte imot at Norge skulle tilslutte seg den første internasjonale klimaavtalen, nemlig Kyoto-protokollen.

Så til spørsmålet om næringslivet. Jo, SV er med på å stille krav, bl.a. i offentlige anbud, for å sikre at næringslivet får mulighet til å utvikle nullutslippsløsninger, og at vi tar dem i bruk.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tore Storehaug (KrF) [11:29:40]: Av alle fagdebattene vi har i løpet av denne statsbudsjettbehandlingen, er den til energi- og miljøkomiteen både den beste og den viktigaste. Eg vil takke komiteen for eit godt samarbeid.

Eg vil òg seie at det som er godt å merke seg i løpet av debatten, er at vi har ei felles forståing av kva som er dei store utfordringane. Klimaendringane er her, vi står i meir ekstremvær, og andre plassar i verda er det allereie slik at menneske lever livet på flukt på grunn av dei klimaendringane som skjer. Biosystem kollapsar, og vi er nøydde til å føre ein offensiv politikk der Noreg tek ei offensiv rolle i å klare å hindre og avgrense dei klimaendringane som er, så mykje som mogleg. Det botnar i at vi forvaltar jorda sine ressursar i dag, og at vi har eit stort ansvar for å gje dei generasjonane som kjem etter oss, ei god verd å ta vare på, men at vi òg har eit ansvar for dei av medmenneska våre som i dag lever i dei delane av verda der klimaendringane rammar hardare enn her, og der dei har mindre ressursar til å demme opp for dei endringane som kjem.

Det viktigaste som har skjedd no, er at dei aller fleste partia på Stortinget har teke viktige grep for at vi skal klare å gjere meir for å sørgje for det globale klimaet. Fyrst har Stortinget gjort mykje viktig arbeid med rammeverket rundt denne debatten, då vi fekk på plass ei klimalov som gjer at debatten om norske klimagassutslepp er den dominerande på den dagen då statsbudsjettet blir lagt fram. Og kanskje endå viktigare er det når dei aller fleste partia i denne salen forpliktar seg til å redusere klimagassutsleppa i samarbeid med nabolanda våre, både i kvotepliktig og i ikkje-kvotepliktig sektor. Når vi no har den avtalen i botnen, kan vi definere tiltak og innhald heime, men vi skal nå klimamåla gjennom eit forpliktande felles regelverk med nabolanda våre. Det er bra.

Reglane trur eg kanskje kjem til å lage debatt i denne salen, for ofte er det litt slik i klimadebatten at ein er einig om det overordna og om målsetjingane, og så blir det litt meir strekk i laget når ein kjem til den konkrete politikken som dette faktisk botnar ut i, og ein ser kva konsekvensane er. Den store testen der får vi når Noreg får eit klimabudsjett for utslepp frå dei enkelte sektorene frå 2021 til 2030.

Budsjettet som vi har til handsaming i dag, er eit steg på vegen. Trass i at vi ikkje er i mål enno, går framskrivingane rett veg. Det er blitt gjort mange viktige grep i norsk politikk dette året som dette statsbudsjettet følgjer opp. Nysnø får 700 mill. kr meir, det blir ei kollektivsatsing som har fått 1,2 mrd. kr og ei jernbanesatsing på 1,1 mrd. kr, der 100 mill. kr òg skal gå til oppstart av elektrifisering av Trønderbanen. CO₂-avgifta blir auka med 5 pst., og avgiftsnivået på CO₂-utslepp har dobla seg frå 2013 – den gongen var det 229 kr per tonn, no er det 544 kr per tonn. Ein har fått på plass ein handlingsplan for grøn skipsfart som får 100 mill. kr i dette statsbudsjettet. Nullutsleppsfondet er oppe i ein heil milliard, og kanskje endå viktigare: Frå den felles formuen

vår i Statens pensjonsfond utland er det trekt ut 80 mrd. kr frå oppstraums olje- og gasselskap. Når vi i tillegg til det aukar klimabistanden og arbeidet med CO₂-handtering går for fullt – med løyving frå staten til å starte prøveboring frå førre gongen vi heldt på med budsjettdebatt, i revidert budsjett – viser det at ein kjem med nye tiltak, som òg er det som ligg til grunn for at klimaframskrivingane går rett veg, om dei enno ikkje er i mål.

Arbeidet med å avgrense klimaendringane må òg supplerast med arbeid for ei betre klimatilpassing. Dei klimaendringane som er, rammar oss allereie i dag, noko hendingane på Jølster i sommar var ei kraftfull påminning om. Òg difor er det viktig at vi følgde opp med høge løyvingar både til flaum- og skredsikring, som er sårt tiltrengt.

Debatten rundt oss viser òg at vi har naboland som ønskjer at vår del av verda skal gå i front, mens resten av verda no haltar etter og lagar usikkerheit og splid i klimasaka. I denne tida er dei grepa Noreg har gjort i løpet av desse åra, viktigare enn nokon gong. Vi går i front, men vi er ikkje i mål, for vi skal gjere endå meir, og eg er stolt av det budsjettet som blir lagt fram, og som vi no debatterer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [11:34:20]: Kristelig Folkeparti har en stolt miljøhistorie og har vært opptatt av både å bidra internasjonalt og å sette seg klare nasjonale mål, men etter at Kristelig Folkeparti valgte side og har gått i regjering med Fremskrittspartiet, er det ikke mye igjen å spore av det engasjementet. Man skulle tro det skyldtes kompromisser med Fremskrittspartiet, men det vi har sett det siste halvåret, er at det skyldes mest dem selv. Kristelig Folkepartis leder holdt en tale tidligere i høst hvor han snakket om trusler mot menneskeverdet. Han startet med å snakke om høyreekstremisme og endte med å snakke om miljøbevegelsen.

Mitt spørsmål til representanten Storehaug er om han er enig med sin partileder i at miljøbevegelsen utgjør en av de store truslene i Europa mot menneskeverdet.

Tore Storehaug (KrF) [11:35:07]: Vi har hatt nokre veker bak oss no der det å trekkje opp stråmenn har blitt noko som dei aller fleste har kritisert andre for å gjere. Problemet med stråmenn er at dei tek veldig fort fyr, og det representanten Aukrust no gjer, er å bidra til ein stråmann. For eg har høyrte den talen Kjell Ingolf Ropstad heldt til sitt landsstyre, der han ikkje snakka om den breie miljøbevegelsen i Europa, men der han snakka om enkeltelement.

Det har vi jo òg sett i denne salen i debattar som Stortinget sjølv har hatt, når ein har klimademonstrantar som lenkjar seg fast i stortingssalen, og som seier at demokrati og menneskerettane er underordna det å løyse den store klimakrisa som er. Det er ei bekymring som vi er nøyddde til å ta på alvor fordi vi skal løyse klimarendringane, og det skal vi gjere innanfor det rammeverket vi har. Med demokratiet og menneskerettane i botnen kan vi klare det.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:36:04]: Kristelig Folkeparti har i likhet med oss i Senterpartiet vært opptatt av utjamning av nettleie, og under en debatt i regi av KS på Arendalsuka i sommer var det tverrpolitisk enighet om at utjamning av nettleie var ønskelig, og nå foreligger den regjeringsbestilte utredningen om saken. Men utredningen bærer litt preg av ikke å ha noen konklusjon. I beste fall kan vi kanskje tolke det slik at det er større overføringer over statsbudsjettet som må til.

Ønsker Kristelig Folkeparti fortsatt å jobbe for en modell som er uavhengig av årlige, litt tilfeldige bevilgninger over statsbudsjettet, og blir de med på å skape en likere og mer forutsigbar modell som gir gode rammevilkår for landets strømaabonnenter?

Tore Storehaug (KrF) [11:36:59]: Representanten Myhrvold har eit mønsterverdig engasjement i denne saka, som eg synest er ei viktig påminning om at Kristeleg Folkeparti òg har gode allierte i opposisjonen når det handlar om å få til ei likare nettleige i heile landet. Det som var utfordringa i løpet av dei tidlegare åra, når ein hadde ei løyving over statsbudsjettet, var jo at ho hadde eit noko avgrensa omfang, og at ho ikkje løyste dei utfordringane som låg i botnen.

Ein har no fått ein gjennomgang, som RME har gjennomført, og som no er på høyring, og eg skal ikkje meine for mykje om den. Men la meg seie det sånn at eg er einig med representanten i hans tidlegare poeng om at det er den politiske gjennomføringa her som er viktig, og der har vi ei regjeringserklæring i botnen som seier at det skal kome tiltak som skal sørge for ei likare nettleige.

Lars Haltbrekken (SV) [11:37:54]: Representanten Storehaug kjente i sted en vind i stortingssalen fra en kappe som snudde. Jeg kjenner også en sånn vind, men fra den andre siden. Kanskje representanten Storehaug kan oppklare, for i fjor ble Stortinget, etter initiativ fra Kristelig Folkeparti, bl.a., enige om at regjeringen skulle komme med tiltak mot bruk av biodrivstoff basert på palmeolje. Representanten Storehaug kan nå få muligheten til å stoppe vinden fra den andre siden ved å fortelle oss hvilke tiltak Kristelig Folkeparti og regjeringen har tenkt å komme med for å sikre at det ikke blir solgt

palmeoljebasert biodrivstoff innenfor det økte omsetningskravet som regjeringen har varslet vil komme.

Tore Storehaug (KrF) [11:38:54]: Noko av det som ofte har vore kritisert etter at vi fekk ei fleirtalsregjering, går på at ein var redd for at alle ting som kom frå regjeringa, berre skulle bli vedtekne på autopilot. Representanten Haltbrekken var på den same høyringa som meg, der det kom fram gode argument som viste at det omsetningskravet som var sett frå regjeringa på 20 pst., låg vi an til å overoppfylle i fjor. Det betyr at norske utslipp frå vegsektoren isolert sett hadde gått veldig mykje opp om ein ikkje hadde teke dei grepa som dei fire partia no er einige om. Eg er stolt av at vi kan gjere den typen korrigeringar når det kjem ny og god informasjon som tilseier det. Så har vi no fått på plass kanskje det viktigaste grepet for å få kontroll over norsk biodrivstoff og kva slags biodrivstoff som blir selt, og vi unngår ein del av det med høg avskogingsrisiko når vi no innfører vegbruksavgifta, som betyr at det er den delen som er innanfor omsetningskravet der staten faktisk stiller krav, som blir konkurransedyktig, og som vi oppfyller når ein òg har eit høgare omsetningspåbod. Så får vi ikkje fasiten på om vi klarer å utelukke alt før dei tala blir rapporterte inn til neste år.

Une Bastholm (MDG) [11:40:09]: Dessverre er det sånn at gode intensjoner ikke kutter utslipp; det er det tiltak som gjør. Jeg er også begeistret for den gode stemningen i salen, men det holder altså ikke å være enig i intensjonene hvis man ikke legger tiltak på bordet. Tallene taler for seg, og det er to store utslippssektorer i Norge. Det er olje- og gassektoren, og det er transportsektoren. Innenfor transportsektoren skulle det være 5 pst. økning i CO₂-avgiften årlig som er regjeringens hovedtiltak for å få ned utslippene. Dessverre er det sånn at Kristelig Folkeparti, når de har gått inn i regjering, har vært med på avtalen om at når økningen skal tas gjennom bensin- og dieselavgiften, skal det likevel kompenseres, sånn at pumpeprisen blir akkurat lik. Det vil si at man nuller ut all effekt av klimapolitikken når det gjelder en av de store sektorene for utslipp i Norge. Hvordan kan Kristelig Folkeparti akseptere det?

Tore Storehaug (KrF) [11:41:10]: Eg meiner vi leverer god politikk på begge dei to store sektorane som representanten her tek opp, f.eks. når vi no har fått på plass løyving til eit stort havvindanlegg som nettopp skal gå inn og sørge for at vi får fjerna ein del av gassaggregata som står på norsk sokkel, og erstatte dei med fornybar kraft. Det viser at ein tek grep når det gjeld olje og gass.

Så er det heilt riktig som representanten seier: Kristeleg Folkeparti har ikkje fått gjennomslag for sin pri-

mærpolitikk om pumpepris i det som ligg i regjeringserklæringa. Men eg trur dette er ein sånn debatt der eg tenkjer vi òg skal snakke med innestemme, for i dag, når ein ser på kor mange som står i elbilkø i Noreg, er ikkje problemet med omstillinga i norsk bilpark at det er for få som ønskjer å gå over til eit fornybart alternativ. Problemet er tvert om at ein enno ikkje har fått på plass raske nok leveringar og bilmodellar som sørgjer for at vi kan få dekt heile det behovet som vi må, innan 2025. Så eg trur vi skal snakke med innestemme i så måte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Une Bastholm (MDG) [11:42:26]: Som flere har vært innom, har dette året stått i klima- og naturkrisens tegn. I mars demonstrerte 40 000 ungdommer for en mer radikal klimapolitikk, og ungdommene har streiket mange ganger, både i Norge og i resten av verden. For første gang mener norske velgere at klima er den viktigste politiske saken, og i går kåret Språkrådet «klimabrøl» til årets nyord. Vi kan slå ettertrykkelig fast at klimasaken har blitt en folkebevegelse.

Forskjellen på god og dårlig klimapolitikk er tempoet. Når regjeringen blir utfordret på at utslippene knapt går ned, svarer de med at de planlegger for utslippskutt i framtiden, og at det for øvrig snart kommer enda en handlingsplan som skal løse alt.

I dag lanserte Global Carbon Project sin årlige analyse, som viser at CO₂-utslippene er ventet å stige i 2019 fordi bruken av olje og gass skyter i været. Siden 2012 har naturgass vært hovedårsaken til veksten i globale CO₂-utslipp, til tross for at fornybar energi er en langt mer effektiv måte å produsere strøm på og vi har tilgjengelig teknologi. En viktig grunn til dette er at fossil energiproduksjon fortsatt blir kraftig subsidiert.

Norsk klimabarometer, som ble lagt fram for knapt en uke siden, hadde flere funn som regjeringen bør merke seg. 44 pst. av velgerne mener det må bevilges mer penger til klimatiltak. De Grønne bruker 20 mrd. kr mer enn regjeringen på klima i vårt alternative budsjett. 59 pst. av velgerne mener vi politikere gjør altfor lite for å kutte klimagassutslipp i Norge. De Grønne vil kutte utslippene med 60 pst. innen 2030, og vi viser gjennom utslippsplaner hvordan det går an. 10 pst. av velgerne gir regjeringen terningkast 1 for klimainnsatsen. Flest velgere er enig med Miljøpartiet De Grønne i klimapolitikken. Norsk klimabarometer viser også en sterkt økende skepsis til vindkraft på land. Det har vi jo merket, spesielt det siste året. Samtidig øker oppslutningen om vindkraft til havs. Det er spennende tanker.

Verden må halvere klimagassutslippene innen 2030 for å begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Ifølge FNs klimapanel trengs det enorme mengder ny fornybar energi for å nå målet. Det internasjonale energibyrået,

IEA, mener havvind vil bli blant de viktigste fornybare energikildene i verden i framtiden, ikke minst i Europa.

Storbritannia har satt et mål om 30 GW havvind på sokkelen innen 2030. Det tilsvarer omtrent 100 TWh, som er De Grønnes vedtatte mål. Derfor foreslår vi å etablere en sektoravtale for havvind etter modell fra Storbritannia. Den samme kompetansen, de samme folkene, som i dag leverer til norsk sokkel, kan fortsette å levere til norsk sokkel, men da trenger vi at regjeringen også ønsker å satse ordentlig og ikke sløser bort muligheten til å satse for alvor på tryggere arbeidsplasser innen havvind.

Miljøpartiet De Grønne viser i sitt alternative statsbudsjett hvordan vi kan kutte utslippene med 60 pst. innen 2030. Utover havvind, der vi skiller oss ut med mer ambisiøse mål enn noen andre, satser De Grønne tungt på natur- og klimatiltak. Vi gjør tre store grep som virkelig bidrar til utslippskutt, hvorav to gjelder kapitler som energi- og miljøkomiteen har ansvar for. Vi bruker miljøavgiften og avgiftsfritak for å gjøre det lettere å velge miljøvennlig. Vi fjerner oljesubsidiene, inkludert lete- og refusjonsordningen, noe som vil redusere investeringene og også etter hvert utslippene fra oljesektoren. Og vi bruker totalt 20 mrd. kr mer enn regjeringen på klimatiltak.

De 20 mrd. kr bruker vi bl.a. til å elektrifisere skipsfarten, etablere 1 000 nye hurtigløstasjoner for elbil bare i 2020, styrke satsingen på karbonfangst og -lagring, opprette et sårt tiltrengt klimafond for landbruket, og vi foreslår en folkemilliard for klimaet, der privatpersoner kan søke om tilskudd for å redusere sitt klimafotavtrykk. Støtten kan bl.a. gå til energieffektivisering i hjemmet eller til elsykler, som vi for veldig mange ser erstatte bilen.

Til og med Equinor erkjenner at inntektene fra olje- og gassnæringen kommer til å falle kraftig i årene som kommer. Det begynner å bli vanskelig å forstå at regjeringen fortsatt klamrer seg til oljeplattformene i stedet for å satse mer på fornybar energi, de levende fornybare naturressursene som Norge har, og alt annet vi skal leve av i framtiden.

Med det tar jeg opp forslag nr. 14.

Presidenten: Representanten Une Bastholm har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Stefan Heggelund (H) [11:47:33]: Tusen takk for innlegget.

Jeg mener å huske at Miljøpartiet De Grønne i juni foreslo at man skulle overføre 65 mrd. kr årlig til FNs grønne klimafond. For ikke så veldig lenge siden var det et stort oppslag i Aftenposten, med dobbeltside og alt, hvor Miljøpartiet De Grønne sa nøyaktig det samme:

Det skulle komme 65 mrd. kr årlig til FNs grønne klimafond.

Hvor er de 65 mrd. kr i Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett? De er ikke å finne der.

Une Bastholm (MDG) [11:48:11]: Vi har vært tydelige hele tiden på at vi mener det skal tas fra oljefondet, noe som for øvrig ligger til en annen komité. Denne debatten viser for meg veldig tydelig at det burde være flere representanter enn representanten Tore Storehaug og meg som sitter i både energi- og miljøkomiteen og finanskomiteen, for det ville ha hjulpet på den helhetlige satsingen på miljø og klima i Norge.

De 65 mrd. kr finansierer vi som sagt fra oljefondet. Oljefondet i dag vokser mer i de avkastningene vi har fra investeringer, enn det vokser fra friske penger fra sokkelen. Det betyr heller ikke at vi mener at det skal være 65 mrd. kr hvert år i all framtid, men akkurat nå er vi i en situasjon hvor jeg ikke tror at alle de 65 mrd. kr heller skulle vært inne i FNs klimafond, men til klimabistand, sier vi. Mye av det burde gå inn i FNs klimafond fordi vi sitter og venter på at vestlige land stiller opp etter løftene sine og viser at det fondet har man tro på, og at man bidrar inn i fattigere lands investeringer i både klimaberedskap og klimaløsninger.

Stefan Heggelund (H) [11:49:11]: Det er en nyttig presisering at Miljøpartiet De Grønne har ombestemt seg, at ikke alle 65 mrd. kr skal inn i FNs grønne klimafond. Vi dobler innsatsen dit, fordi vi mener det også er viktig, men samtidig vil vi ha kontroll på hvordan midlene brukes. Vi vil også kunne bruke penger på andre ting enn det i det internasjonale klimaarbeidet, og derfor styrker vi også den innsatsen i vårt budsjett.

Men de 65 mrd. kr fra oljefondet er ikke å finne noe sted i Miljøpartiet De Grønnes alternative budsjett – ikke i det budsjettet som denne komiteen har, ikke i det budsjettet som finanskomiteen har. Vi sjekket senest nå, og de 65 mrd. kr er ikke å finne, men de kommer kanskje en dag.

Men så lurer jeg på et eventuelt framtidig regjeringssamarbeid, for det er jo ikke slik at Miljøpartiet De Grønne har et alternativt budsjett som ligner på noen av de rød-grønne partienes budsjett. Vil det for Miljøpartiet De Grønne være f.eks. et ultimativt krav til Arbeiderpartiet og Senterpartiet at prisen på utslipp skal gå opp?

Une Bastholm (MDG) [11:50:16]: Det første først: Selvfølgelig viser vi at vi bruker de 65 mrd. kr fra oljefondet, men representanten Heggelund vet også at det synliggjør man ikke gjennom poster under statsbudsjettet, for det er nettopp direkte fra fondet. Det er et radikalt forslag som jeg ønsker en debatt om, men det er

altså ikke noe problem at vi ikke synliggjør det, for det gjør vi helt tydelig.

Jeg er litt bekymret over at et så stort fokus fra regjeringspartiernes representanter nå handler om et alternativt potensielt samarbeid fra 2021, all den tid vi vet at regjeringen er så dårlig stilt nå til å kunne gjøre de kuttene som trengs i 2020- og i 2021-statsbudsjettet for i det hele tatt å klare å komme i bane til egne løfter, til EU, til verdenssamfunnet og til det norske folk. Jeg vil oppfordre representantene fra regjeringspartiene til å være litt mindre bekymret for om det finnes noe alternativ til en selv, og være litt mer bekymret for hva de selv gjør for å kutte utslipp allerede i 2020.

Terje Halleland (FrP) [11:51:34]: Biodrivstoff har vært en viktig satsing for regjeringen og et viktig tiltak for å få ned klimautslipp og gradvis fase ut fossilt drivstoff. Utfordringen med denne satsingen er selvfølgelig bruken av palmeolje. Det er tverrpolitisk enighet om at vi ønsker å kvitte oss med all bruk av palmeolje, og vi har til og med redusert satsingen for å gjøre det mindre attraktivt å bruke palmeolje.

Så leser jeg i finansinnstillingens forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne, der det står at de ønsker at regjeringen skal «reversere innføringen av veibruksavgift for biodrivstoff utenfor omsetningskravet». Betyr dette at reduksjon av klimagasser er så viktig at Miljøpartiet De Grønne ikke bryr seg om at det blir hugd ned regnskog, eller som SV ville sagt det – at man kjører med en orangutang på tanken?

Une Bastholm (MDG) [11:52:35]: Det er allerede kommet forslag til kriterier for hvordan man kan sile ut biodrivstoff som kommer med sterk avskogingsrisiko. Vi mener Norge må begynne å ta i bruk de kriteriene, selv om de ikke er formelt innført og pålagt oss ennå, og begynne å legge avgift på drivstoff som vi mener har høy avskogingsrisiko.

Å øke omsetningskravet, altså øke kravet til hvor mye biodrivstoff det skal være rundt omkring på norske tanker før man er helt sikker på at det ikke er palmeolje, eller uansett hva slags biodrivstoff det er – hvis det har høy avskogingsrisiko, vet vi at vi kaster barnet ut med barnevannet – kan til og med føre til mer utslipp enn det vi ønsker, selv om det ikke kommer inn i det norske regnskapet. Derfor foreslår vi å reversere omsetningskravet og gjeninnføre fritaket for avgift på biodrivstoff, men selvfølgelig sette strenge krav til hva det biodrivstoffet skal være.

Terje Halleland (FrP) [11:53:41]: Jeg vet ikke om jeg helt forsto det svaret. Når problemstillingen har vært at en bruker palmeolje i biodrivstoffet, hadde jeg forventet at Miljøpartiet De Grønne hadde lagt inn føringer i

sitt forslag som viste at en støttet den politikken. Når Miljøpartiet De Grønne nå kun tar til orde for å reverse innføringen av veibruksavgift for biodrivstoff utenfor omsetningskravet, vil ikke da representanten se at risikoen for at bruken av palmeolje vil øke, er større enn med forslaget fra regjeringen?

Une Bastholm (MDG) [11:54:30]: Jeg tror noe av grunnen til at representanten er forvirret, er at mye av dette ligger i finanskomiteens innstilling til budsjett. Der stemte vi f.eks. for å reversere innføringen av avgift på biodrivstoff utenfor omsetningskravet, og vi stemte for at det ikke skulle gis avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko. Så Miljøpartiet De Grønne er ganske tydelige.

Jeg er mer usikker på hva regjeringens ståsted nå er, for jeg opplever at det har gått veldig prestisje i å få biodrivstoff til å bli løsningen for å få ned utslippene fra transportsektoren, i og med at man har vanskelig for å bruke avgiftssystemet på den mest rasjonelle, logiske og åpenbare måten: å avgiftsbelegge høye utslipp av bensin og diesel mer og gjøre det lettere for folk å velge elbil ved å rulle ut ladestasjoner, som regjeringen fortsatt har på samvittigheten ikke å ha gjort. Hva regjeringens løsning her er, gjenstår å se, for nå har man utsatt den beslutningen til juni. Jeg er sterkt bekymret for at regjeringen har blitt så handlingslammet på grunn av intern uenighet at vi ikke får til ordentlige utslippskutt fra transportsektoren.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Ola Elvestuen [11:55:53]: Verden står overfor tre store oppgaver de neste tiårene: Vi må raskt kutte utslipp for å holde den globale oppvarmingen ned mot 1,5 grader, vi må ha mer natur, og vi må utvikle en global markedsøkonomi innenfor naturens tåleevne. I regjeringens forslag til statsbudsjett tar vi viktige og nødvendige skritt på alle tre områder.

I 2030 skal klimagassutslippene reduseres med minst 40 pst. fra 1990-nivå i samarbeid med EU. Regjeringen har i tillegg satt et mål om 45 pst. i ikke-kvotepliktig sektor, og vi jobber aktivt for at vi sammen med EU skal forsterke klimamålene til 55 pst.

Regjeringen har i statsbudsjettet lagt fram en overordnet strategi for å fremme langsiktig lavutslippsutvikling i Norge. I strategien varslet regjeringen bl.a. at vi vil skjerpe klimamålene i 2050 til 90–95 pst. kutt. Det betyr at så godt som alle fossile utslipp må kuttes, fra motorsagen til cruiseskipet.

Statsbudsjettet for 2020 bidrar til et grønnere, mer moderne og tryggere Norge, som setter fart på den grønne omstillingen og bidrar til reduserte utslipp og nye, grønne arbeidsplasser. Skatter og avgifter er finansmi-

nisterens bord, men jeg vil likevel påpeke at noe av det viktigste vi gjør for å kutte utslipp, er å innrette skatte- og avgiftspolitikken på en bedre og grønnere måte. Vi starter derfor i årets budsjett opptrappingen av CO₂-avgiften med 5 pst. økning og varsler videre økning fram mot 2025. Vi fjerner også viktige unntak for CO₂-avgiften for fiskeri og industri utenom de som nå er i kvotesystemet.

Regjeringen styrker innsatsen innen grønn skipsfart med 100 mill. kr til hurtigbåter og lasteskip. Dette er en oppfølging av handlingsplanen for grønn skipsfart som regjeringen la fram i juni. Satsingen er et viktig bidrag for å nå målet om å halvere klimagassutslippene for innenriks skipsfart og fiske innen 2030. Innen 2030 skal vi også halvere utslipp fra næringstransport, og vi foreslår å styrke nullutslippsfondet og Enovas satsing på nullutslippsteknologi i næringstransporten på sjø og land med 50 mill. kr. Siden denne støtteordningen på over 1 mrd. kr kom på plass i august, har Enova gitt tilsagn om støtte til mer enn 3 000 elektriske varebiler.

Kunnskap er avgjørende for omstilling, teknologiutvikling og en vellykket klimatilpasning. Vi styrker derfor forskningen på området med 35 mill. kr. Regjeringen styrker også Difi med 5 mill. kr for å arbeide med en handlingsplan for å øke klima- og miljøvennlige offentlige innkjøp og grønn innovasjon.

I Granavolden-plattformen slår vi fast at vi vil øke støtten til klimafinansiering. I 2020 doubles det norske bidraget til Det grønne klimafondet fra 400 mill. kr årlig til 800 mill. kr i perioden 2020–2023. Klima- og skogsatsingen ble i 2019 økt fra 3 mrd. kr til 3,2 mrd. kr. Denne økningen fortsetter i 2020, og det planlegges for økt finansiering av klimatilpasning også i 2020.

Regjeringen fører en offensiv politikk for å bidra til en grønn omstilling av norsk økonomi der vi også tar vare på naturen. For å ta vare på livsgrunnlaget vårt og kutte utslipp er vi avhengig av mer natur i årene som kommer, ikke mindre. Vi må ha god tilstand i økosystemene, hindre tap av arter og naturtyper og beskytte et representativt utvalg av norsk natur. Regjeringen styrker derfor tiltak for naturmangfold og friluftsliv med 76 mill. kr. En stor del av pengene skal gå til å ta vare på den naturen som er mest truet, til å restaurere elver og bekker og til å forvalte verneområdene bedre.

Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på villrein og villaks. Satsingen omfatter også tiltak for å ta vare på disse. I tillegg videreføres skogvern på et høyt nivå.

Vi fortsetter innsatsen mot marin forsøpling, bl.a. for å styrke Norges internasjonale lederrolle i dette arbeidet. Tilskuddsordningen for oppryddingen av marint avfall og til forebyggende arbeid videreføres med om lag 70 mill. kr.

Arbeidet med å rydde opp i forurenset sjøbunn i Horten havn startet opp i år og fortsetter i 2020. Samlet

statlig støtte til dette oppryddingsarbeidet er beregnet til 90 mill. kr.

Norske klimagassutslipp er en liten del av de globale klimagassutslippene. Derfor skal vi ikke bare kutte de norske utslippene; vi skal utvikle løsninger som skal tas i bruk av andre, og også bidra til globale utslippskutt. Norge må ta en lederrolle og vise verden hvordan det er mulig å kutte utslipp, samtidig som vi opprettholder et trygt, fritt og moderne velferdssamfunn. Nå går heldigvis utviklingen i riktig retning. Norske klimagassutslipp gikk i 2018 ned for tredje året på rad og er på sitt laveste nivå siden 1995. Den borgerlige regjeringens satsing på elbiler, nye elferger, mer miljøvennlig biodrivstoff og utfasing av oljefyr er noen av tiltakene som nå gir resultater. Vi må fortsette denne satsingen, slik at utslippskuttene går raskere i årene framover.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [12:01:10]: Høyrepartiene har hatt flertall i denne sal siden 2013. I 2013 lovet de å forsterke klimaforliket. Siden da har Ola Elvestuen vært en av høyrepartienes viktigste miljøpolitikere, og nå vet vi svaret – under en måned før kalenderen viser 2020: Det ble ikke en forsterkning; det ble et havari av de målene.

Hva mener Ola Elvestuen er den viktigste grunnen til at hans prosjekt har vært mislykket når det gjelder å forsterke klimaforlikets målsettinger?

Statsråd Ola Elvestuen [12:01:40]: Klimapolitikken er utvilsomt forsterket. Det er bare å se på de områdene hvor Norge ligger helt i front. Se på elbilresultatene på over 40 pst. Se på det vi ble kritisert for i 2016: et innblandingskrav for biodrivstoff opp til 20 pst. så raskt som i 2020 – nå ser vi at vi lykkes med det. Se på det som ligger innenfor grønn skipsfart, med 50 pst. utslippsreduksjon fram mot 2030. Det er 70–80 elferger som nå er på vei inn i systemet, og hurtigbåter kommer. Men disse må bygges, og teknologien må tas i bruk. Mange av tiltakene som er gjort de siste årene, vil man se effekten av fra begynnelsen av 2020-tallet, når de faktisk tas i bruk. Vi har også fått en enighet med EU om en felles målsetting innen 2030. Det ville aldri ha skjedd uten et borgerlig flertall, og vi skal legge fram planen for hvordan målene der skal nås, til neste år.

Åsmund Aukrust (A) [12:02:45]: Det var et litt underlig svar, for klimaforliket handler jo ikke først og fremst om virkemidler. Det handler om målsettingene – hvordan vi faktisk skulle komme i mål med det som var Norges ambisjoner. Klimaet reddes ikke av ulike

virkemidler. Det reddes av hva som faktisk er resultatet av denne regjeringens politikk, og resultatet av denne regjeringens politikk er at utslippene ikke har gått ned, slik Ola Elvestuen lovte i 2013.

Derfor prøver jeg på nytt: Hvorfor har ikke utslipptallene vært i tråd med hvordan Ola Elvestuen sa han skulle forsterke målsettingene da han gikk til valg i 2013?

Statsråd Ola Elvestuen [12:03:18]: Utslipp og politiske valg har også her konsekvenser over lang tid. Tenk å få dette spørsmålet fra Arbeiderpartiet når man vet at det som spesielt skiller Norge fra våre naboland, er den store økningen i petroleumsindustrien gjennom 1990-tallet og på begynnelsen av 2000-tallet. Det var vel ingen som ga mer gass i den utviklingen enn den rød-grønne regjeringen i løpet av de åtte årene. Dette er ting vi fortsatt har med oss. Vi må nå klare å ha tiltak som gjør at vi samlet klarer å redusere utslippene. Vi klarer – og har klart – å snu utviklingen innenfor transport. Så langt i år har bensin- og dieselsalget gått ned med 4 pst., og da kommer innblanding av biodrivstoff i tillegg, og vi ligger helt i front innenfor transportsektoren.

Men vi trenger å få på plass flere tiltak med teknologitviklingen for ikke bare å lede her, men også internasjonalt, for å kompensere for den økningen som har vært innenfor petroleumssektoren.

Åsmund Aukrust (A) [12:04:24]: Man skjønner at Ola Elvestuen blir desperat og ikke har svar, når han skylder på de rød-grønne. Nå har han vært statsråd i to år, og han har vært den viktigste miljøpolitikeren på høyresiden i seks år. Resultatet er at han ikke har kommet i mål. Det kan han ikke skylde på noen andre enn eventuelt sine regjeringspartnere for at han ikke har klart.

Jeg skjønner at jeg ikke får svar på hvorfor han mener at vi ikke har kommet i mål – bortsett fra at det er de rød-grønnes skyld. Da vil jeg stille ham et annet spørsmål, som handler om det samme: Når forsto Ola Elvestuen at vi ikke kom til å nå klimaforlikets målsettinger, og hvorfor kom han ikke da til Stortinget for å redegjøre eller legge fram mer politikk, sånn at han kunne være ansvarlig og gjøre den jobben han var satt til å gjøre – nemlig å nå våre målsettinger?

Statsråd Ola Elvestuen [12:05:05]: Jeg forteller bare hvorfor vi er der vi er. Det er klart det er partier gjennom mange år som skal ta et ansvar for det resultatet. Hvert eneste år har vi kommet til Stortinget – både i forhandlinger i Stortinget fra 2013 til 2018, med budsjettforslag og enigheter der, og nå med forsterket politikk fra regjeringen i budsjettet, i enighet med EU, om hvordan vi skal forsterke innsatsen fram mot 2030, og også

forsterke det internasjonale ansvaret som Norge tar, hvor vi også ligger i en lederposisjon.

Sandra Borch (Sp) [12:06:08]: I statsbudsjettet fra Klima- og miljødepartementet står det at for å øke bestanden av brunbjørn opp mot bestandsmålet vil regjeringen legge føringer om at områder med kjent forekomst av bjørnebinner må prioriteres til bjørn inntil det nasjonale bestandsmålet er nådd. Dette er etter Senterpartiets mening et klart brudd på rovdyrforliket, som har klare føringer om at det skal iverksettes uttak i beiteprioriterte områder, selv om bestandsmålet ikke er nådd. Mitt spørsmål til statsråden er om det er enighet i regjeringen om denne formuleringen, eller om departementet og statsråden her har utført et lite arbeidsuhell.

Statsråd Ola Elvestuen [12:06:53]: Det ligger i rovviltforlikene at man skal følge den todelte målsettingen, og at man også skal nå de bestandsmålene som er satt, og der ligger vi langt under på bjørn. Dette innebærer det samme som flertallet har skrevet i sin merknad – at selv om man har en prioritet, vil det være en vurdering i det enkelte tilfelle, som det har vært før, om det vil være uttak, flytting eller at de får være der de er.

Sandra Borch (Sp) [12:07:30]: Jeg hører hva statsråden sier, men med den formuleringen som ligger i statsbudsjettet, betyr det i praksis at man vil utvide forvaltningsområdet for bjørn. Dette vil få store konsekvenser for Trøndelag, som de siste årene har opplevd store tap til rovdyr. Mitt spørsmål går igjen til statsråden: Mener man det man skriver i statsbudsjettet om at det ikke skal kunne tas ut bjørn i områder der det er bjørnebinner?

Statsråd Ola Elvestuen [12:08:00]: Ja, det er en prioritering, men det vil samtidig være en individuell vurdering, som jeg har svart Stortinget flere ganger på direkte spørsmål, og som også er understreket i merknad fra komiteens flertall. Så er det en egen prosess i rovviltregionen for Trøndelag og Møre og Romsdal, hvor de innhenter ny kunnskap sammen med Miljødirektoratet for å se hensiktsmessigheten av områdene som er prioritert for bjørn. Området for bjørn har vært innskrenket av rovviltneemnda tidligere. Det er også en egen prosess i region 7, Nordland, som ligger til departementet, for å se på rovviltområdene for både bjørn og jerv der. Der vil det tas en egen beslutning, og jeg kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med det.

Lars Haltbrekken (SV) [12:09:12]: Jeg skal komme med en liten innrømmelse. Da regjeringens forslag til statsbudsjett ble lagt fram, var det en indre jubel i meg –

en indre jubel over at noen av de områdene jeg har slåss for å få vernet langs kysten av Norge, bl.a. Børgin og Skarnsund i nordre del av Trøndelag, skulle få sine vernevedtak høsten 2019. Dette var områder jeg sloss for også da jeg var leder i Naturvernforbundet. Det er områder som er viktig å ta vare på av hensyn til den verdifulle naturen som finnes der. Men da proposisjonen om endringene i statsbudsjettet for 2019 kom, sto det at det blir ikke fattet noe vernevedtak for disse områdene høsten 2019. Til NRK i dag sier Ketil Kjenseth, leder i komiteen, at man har ambisjoner om å få vernet disse områdene. Vil statsråden love at det kommer vernevedtak for Børgin og Skarnsund neste år?

Statsråd Ola Elvestuen [12:10:25]: Som det står i statsbudsjettet, vil en riktignok se på 2019/2020, men disse områdene er til sluttbehandling i departementet. Jeg vil selvfølgelig komme tilbake og formidle det til Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:10:57]: Petroleumsnæringen er en viktig næring for Norge. Det er også en viktig distriktsnæring. Det er i det store og hele en viktig næring på mange vis. La meg gi et eksempel på det.

Om vi reiser til Brønnøysund og tar helikopteret fra basen der 340 km nordvestover i havet, nord for polar-sirkelen, treffer vi Aasta Hansteen-plattformen. Det er verdens største spar-plattform og norsk ingeniørkunst av ypperste klasse, der vi henter gassen på 1 300 meters dyp og fører den i rør i stor nok mengde til å dekke varmebehovet for hver fjerde husstand i Storbritannia. Det har betydning for verdiskaping og sysselsetting ikke bare i Brønnøysund, og ikke bare på forsyningsbasen i Sandnessjøen, men også for klimaet, der gass er med og faser ut kull.

Olje- og gassvirksomheten sysselsetter og bidrar til aktivitet over hele landet. Over 170 000 arbeidsplasser er direkte og indirekte knyttet til aktiviteten på norsk sokkel. Disse menneskene bor i hele dette landet. De bor også i min bygd, på Hennes i Vesterålen, og uten denne aktiviteten på norsk sokkel hadde min bygd sett annerledes ut. Og selv om det er spesielt fint på Hennes, er ikke dette spesielt for Hennes – slik er det mange plasser.

Petroleumsvirksomheten har vært en bærebjelke for norsk økonomi siden starten av eventyret på begynnelsen av 1970-tallet. Denne næringen har definitivt bygd dette landet. I år er det 50 år siden vi fant Ekofiskfeltet, der det hele startet, som i dag sysselsetter 3 000 mennesker som bor i alle landets fylker, fordelt på 240 forskjellige kommuner. Så fører Johan Sverdrup dette industri- og inntektseventyret videre inn i de neste 50

årene. I driftsfasen er det beregnet at Johan Sverdrup kan sysselsette over 3 400 årsverk per år, og aktiviteten her er betydelig. Ulike leverandørbedrifter i mer enn 80 kommuner over hele landet har f.eks. hatt leveranse til fase 1.

Regjeringen foreslår også å bevilge 628 mill. kr til CO₂-håndtering i 2020. Dette omfatter bl.a. forskning, TCM og fullskalaprojektet. Regjeringen har fullt trykk på å følge opp ambisjonene, og vi opprettholder framdriften i fullskalaprojektet. Dette er en stram tidsplan med lite rom for overraskelser, og regjeringen tar derfor fortsatt sikte på en investeringsbeslutning i 2020–2021. Det er avgjørende at demonstrasjonsprosjektet bidrar til kunnskapsspredning og til teknologiutvikling, og da må kostnadene være på et akseptabelt nivå. Vi har god dialog med selskapene, og min løypemelding er dermed at vi følger skjema, og vi bygger stein på stein.

Ekstremvær gir større utfordringer. Også i år har vi sett hva slags utfordringer kraftig nedbør kan gi. Regjeringen foreslår å bevilge totalt 505 mill. kr til forebygging av flom- og skredskader over Olje- og energidepartementets budsjett. I tillegg foreslår vi 60 mill. kr til skredsikring på Svalbard og i Longyearbyen over Justisdepartementets budsjett.

For å gi økt forutsigbarhet for skredhendelser foreslår vi også for neste år en egen bevilgning på 45 mill. kr til haste- og krisetiltak. Her viser erfaringene at det er viktig å komme raskt i gang, nettopp for å avverge ytterligere skader.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Espen Barth Eide (A) [12:15:57]: Det har også tidligere i dag blitt vist til Global Carbon Project, som bekrefter at bruken av kull går ned, mens bruken av olje og gass går opp, at utslippene derfor også øker, og at gass har vært hovedkilden til det.

Statsråd Freiberg og jeg er enige om at det er riktig at norsk eksport av gass erstatter kull i Europa i dag, og at det isolert sett er en god ting. Men spørsmålet mitt er hvor lenge det vil vare, for vi ser jo nå at den nye EU-kommisjonen, von der Leyen-kommisjonen, kommer veldig tungt på banen med en såkalt European Green Deal. Den europeiske investeringsbanken skal satse massivt på bygging av fornybar og trekker seg ut av all fossil, også av gass, innen 2021.

Mitt spørsmål til statsråden er: Ligger det noen signaler i at vårt aller viktigste marked, både for gass og kraft, sier at de skal flytte fokuset fra gass til kraft, som betyr noe for oss, eller bør vår politikk forbli konstant, uavhengig av hva markedet der ute måtte mene?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:17:02]: Denne politikken har aldri vært konstant. Den har endret seg i

takt med samfunnsendringene i Norge og i Europa. I dag endres energisystemene i hele verden, også i Europa, fordi det er en absolutt nødvendighet for å nå de målene som alle landene har forpliktet seg til i Parisavtalen.

Men la det ikke være tvil: Når jeg møter mine kollegaer fra europeiske land, er det ikke noe annet de uttrykker enn en bekymring om at Norge ikke skal være en pålitelig framtidig leverandør av gass, som man setter helt konkret i sammenheng med at det må til for å fase ut kull.

Espen Barth Eide (A) [12:17:59]: Jeg er litt usikker på om det var svar på spørsmålet. Jeg er glad for at statsråd Freiberg konstaterer at verden er i endring – det er vi enige om. Vi er som sagt også enige om at det er slik det er i dag. Men spørsmålet handler jo om planleggingshorisont og forutsigbarhet.

Statsråd Freiberg er både olje- og energiminister og derfor også minister for den fornybare kraften og de mulighetene som ligger der. Jeg har fortsatt ikke oppfattet om han mener at det som nå kommer for fullt i von der Leyen-kommisjonen og European Green Deal – som veldig tydelig sier at man på sikt skal avkarbonisere Europa helt – gir noe styringssignal til oss som vi bør oppfatte, eller om vi er så fornøyd med vår nåværende posisjon at vi ikke trenger å forholde oss til dette som noe annet enn en slags bakgrunnsstøy.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:18:49]: Jeg gjorde i alle fall et ærlig forsøk på å svare på spørsmålet jeg fikk. En dato, som representanten egentlig spør om, for når energisystemene i Europa vil være omstilt til at det ikke er behov for fossilt brensel – den datoen har ikke Europa, den datoen har ikke jeg.

Men det som er helt åpenbart, er at det foregår en omstilling i dag, der energimiksen i Europa består av mer og mer fornybar. Det er noe som kommer til å forsterke seg. Der har Norge, som den energinasjonen vi er, fantastiske muligheter på fornybarsiden – havvind har vært nevnt her tidligere. Men det alle analyser slår fast, også senest Det internasjonale energibyrået, er at gass kommer til å være viktig i lang, lang tid framover for å få til denne omstillingen. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Tiden er ute.

Espen Barth Eide (A) [12:19:58]: Statsråd Freiberg og jeg var begge til stede da energibyråets leder, Fatih Birol, la fram den rapporten, hvor han helt riktig sa at gass kommer til å være med oss ganske lenge. Men jeg merket meg at han mye tydeligere enn noen gang før også la vekt på at dette faktisk er et problem, fordi vi ikke når klimakravene og nå ligger an til tre-fire graders

oppvarming. Så ser vi at i vårt viktigste marked – som faktisk ikke er verden, men Europa, nærområdene våre – har man nå en ambisjon om en massiv omlegging. Da vil jeg avslutte denne runden med å spørre statsråden: Vil han ønske EU lykke til med å få til den omstillingen de beskriver i European Green Deal?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:20:44]: Jeg ønsker alle som jobber for å få til det vi er nødt til å løse, lykke til. Det har vi definitivt behov for når vi ser hvor vi står i dag, og det som er oppgaven.

Men det vi ikke kommer utenom i et langt perspektiv, er gass fra Norge, som bl.a. Det internasjonale energibyrået viste til er viktig i dag og kommer til å bli viktig. Så vet vi også at gassen vi henter opp fra norsk sokkel i dag, tømmes på sikt.

Hvis man tar inn over seg den utfordringen som Det internasjonale energibyrået presenterte nå nettopp på sin konferanse her i Oslo, er det faktisk slik at utfordringen i hovedscenariotet er at kull fortsatt er den største utslippsfaktoren i EU i 2040. Det viser litt av de utfordringene vi står framfor, men Norge skal bidra på det vi kan bidra med.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:22:03]: Sosial og geografisk utjamning har vært en suksessfaktor i den norske modellen. Når det kommer til framføring av strøm, er det sånn at de som har energiproduksjonen nærmest, oftest har vært dem som har betalt mest for å få den framført, i såkalt nettleie. Stortinget har bedt om en utredning, som vi nå har fått av NVE. Den utredningen er, som jeg nevnte tidligere i denne debatten i dag, litt uklar med hensyn til hva den konkluderer med, og skal nå ut på høring. Men hvis man skal tolke rapporten bokstavelig, anbefaler man vel helst en bevilgning over statsbudsjettet, sånn som jeg leser det. Regjeringen har ikke lagt inn noen slik bevilgning i statsbudsjettet for i år. Vil det være aktuelt for statsråden å komme til Stortinget med en tilleggsbevilgning for å få til utjamning av nettleien i revidert statsbudsjett, eller ser han for seg at vi går inn for en mer forutsigbar modell som sørger for geografisk utjamning av nettleien?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:23:06]: Rapporten som det vises til, er NVEs gjennomgang av det regjeringen har bedt NVE om å gjøre, nemlig gå gjennom hva slags virkemidler som kan legges til grunn for en annen utforming av nettleien enn den vi har i dag. NVE har sendt det ut på høring, og jeg tenker at de innspillene som kommer som følge av denne høringen, også er viktige i den debatten som ligger til denne saken. Så skal vi komme tilbake til det anmodningsvedtaket, sånn som jeg har beskrevet det i budsjettproposisjonen, når regjeringen har konkludert. Det har regjering-

gen ikke gjort. Nå ligger det ute en utredning fra NVE som synliggjør noen alternative muligheter å gjøre dette på. Vi får se hva slags innspill som kommer, og så skal vi konkludere.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:24:12]: Vi ser fram til det.

En annen sak som er aktuell, er at for å få til det grønne skiftet trenger vi mer elektrisk kraft også her i landet. Kraftverkbeskatningen og grunnrentebeskatningen har de siste årene gjort at energiprodusentene ikke tar seg råd til, eller ikke klarer å regne hjem, lønnsomhet i oppgradering og utvidelse av eksisterende kraftverk. Tidligere i høst åpnet Vamma kraftverk sitt nye aggregat, som var et lønnsomt prosjekt. Hafslund E-CO har også et tilsvarende prosjekt i Sarpefossen på tegnebrettet, men som de ikke klarer å regne hjem lønnsomhet i. Vil regjeringen legge til rette for en senket grunnrentebeskatning, sånn at man får til lønnsomhet i nye prosjekter for oppgradering og utvidelse av eksisterende anlegg?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:25:02]: Representanten tar opp et viktig spørsmål. Vannkraften er rygggraden i vårt energisystem. Det er den i dag, og det kommer den også til å være i framtiden. Det er arvesølvet vårt, og arvesølvet er det en forpliktelse å ta godt vare på.

Så vet representanten at det ble nedsatt et utvalg som skulle se på ulike forhold for beskatning av vannkraft. Finansministeren, som har denne saken, har sendt den på høring. Høringen kommer til å vare ut året, og når høringsfristen er over, vil regjeringen konkludere.

Det er viktig med oppgradering av vannkraft, og jeg kan bekrefte at for noen få uker siden var jeg i Verma på et helt nyrehabilitert vannkraftverk. Det var fantastisk å se hvordan fornybar ren kraft blir tatt vare på.

Lars Haltbrekken (SV) [12:26:22]: Statsråden brukte mye av sitt innlegg på å snakke om den videre utviklingen av olje- og gasssektoren i Norge. Vi har tidligere i debatten i dag også hørt at det pågår en heftig debatt i regjeringen, mellom regjeringspartiene og også deres ungdomspartier, om oljeboring i Barentshavet nord og grensene for iskantsonen – en debatt som representanten Heggelund fra Høyre liker å hilse velkommen.

Klima- og miljøminister Ola Elvestuen har tidligere vært ute og sagt at iskantsonen må trekkes sørover – et standpunkt vi i SV deler fullt ut. Representanten Halleland har vært ute og sagt at den må trekkes nordover. Hva er statsråd Freibergs mening – hvor bør grensene for oljevirkningsomheten i nord gå?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [12:27:29]: Gjennom 50 år har vi utviklet et rammeverk for hvordan aktivite-

ten på norsk sokkel med hensyn til olje og gass skal være. Det er et klokt rammeverk, det er et rammeverk som ivaretar de ulike hensynene når man skal høste av naturressursene. Forvaltningsplanen for Barentshavet er under arbeid nå, som regjeringen har varslet. I forvaltningsplanen for Barentshavet, som vil komme til Stortinget neste år, vil også avklaringen rundt iskanten bli belyst, der regjeringen kommer til å legge til grunn det man gjør i et godt forvaltningssystem, bl.a. de faglige innspillene man kommer til å få.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Else-May Norderhus (A) [12:28:50]: Verden står overfor store klimautfordringer, og vi i energi- og miljøkomiteen og de to statsrådene som er her i dag, har et stort ansvar for å ta Norge i riktig retning.

For å nå målene må vi rigge nasjonen for krevende tider framover. Vi i Arbeiderpartiet er opptatt av at vi skal ha offensive klimamål og konkrete tiltak og planer for å nå dem. Da trenger vi helt klart en industripolitikk som kan støtte opp under nye løsninger og nye næringer for å få ned utslippene. Dette kan bygges på den kunnskapen vi har med oss fra tidligere tider, og fra næringer vi allerede ligger i front med i verdensmarkedet.

I framtiden blir det mer og mer krevende å få samfunnskontrakten for å fortsette med de næringene som har store utslipp. Med ambisiøse klimaplaner i land etter land vil markedet endres og etterspørre mindre av disse produktene. Da må regjeringen jobbe raskere for å prioritere den tiden man har til å få på plass gode rammevilkår for de nye mulighetene som ligger der.

Til det tidligere klimapartiet Venstre, som dessverre ikke får levert spesielt mye i regjering, må jeg si at det er interessant for vår komité å følge med. Det må være mer ambisiøse mål å sette seg også for Venstre-statsråden. Først kom han til Stortinget med en stortingsmelding om sirkulærøkonomi, som ikke hadde en politikk for det. Den ble sendt tilbake til regjeringen og er ennå ikke kommet til Stortinget. Ingen vet når den kommer, og vi lurer på hva som skjer. Mens EU har sin plan for sirkulærøkonomi, har altså ikke høyre regjeringen her hjemme blitt enig med seg selv ennå, etter mange års jobbing.

I opposisjonen merker vi en økende kø av næringsaktører som lurer på hvor miljøministeren egentlig har gjemt seg. En annen stor sak som miljøministeren jobber med, er å få et nytt deponi for farlig avfall. Det arbeidet har pågått i mange år. Det startet med tolv ulike prosjekter som var til vurdering. Det står igjen to. Det er vanskelig for statsråden å lande, tydeligvis, så man har hatt et ekspertutvalg til å komme med forslag til hvordan dette skal gjøres, hvor man sier at det ene prosjektet skal ut. Da står man egentlig igjen bare med ett, men det tør man heller ikke å avklare. Derfor svirrer denne saken

rundt og rundt, mens arbeidsplasser faktisk blir satt på spill. Dette er det mange som sliter med. Statsråden møter på arbeid uansett, men det gjør ikke de ansatte som jobber bl.a. på de 250 bedriftene som er helt avhengig av å få dette landet.

Det er slik at Kronos Titan i Fredrikstad, bl.a., har 160 ansatte og en omsetning på 1,15 mrd. kr i året. Hvis det ikke skjer noe, hvis de ikke får til en løsning når Langøya er full, vil de flagge ut til Asia. Det er ikke en god industripolitikk, og det å stenge ned er ikke en god politikk for å skape nye arbeidsplasser.

Når det gjelder olje- og energiministeren, har han skjont at det er viktig med havvindsatsing, og det er vi svært glad for. Men det ser ikke ut til at han selv ser at han har en viktig rolle i denne satsingen for faktisk å få det til. Riktignok har han sendt ut nye havområder på høring, men det har ikke kommet fram noe om hvilke rammevilkår man skal forholde seg til framover, og det er skremmende. Det verste er at jeg heller ikke tror det kommer med det første.

Mens næringen viser at det haster med å ta tak i det mulighetsrommet man har for å skape et hjemmemarked nå, har ikke statsråden svar på hva regjeringen skal bidra med. Men Erna Solberg, med sitt gode driv og sin kjennskap til næringslivet, har skrevet under på en intensjonsavtale med både Rederiforbundet og Norsk Industri om fem konkrete satsinger. Men det er altså statsråden som må følge opp disse punktene, og næringen sier at her skjer det heller ingenting.

Så til grønn skipsfart, som det er viktig å få tatt tak i. Jeg er veldig glad for at regjeringen har kommet med politikk der, det er i hvert fall en strategi – som man sier. Men her trengs det effektiv jobbing for å få fart på ting, for skal vi fornye nærskipslåten, få den mer grønn og få gods over på kjøll, må ting skje.

Jeg har et juleønske om at regjeringen nå leverer forutsigbare og gode rammebetingelser for de nye næringene, slik at det er mulig for næringsaktører å levere viktige løsninger for å få utslippene ned. Da kan vi få nye næringer med utspring her hjemme, ny verdiskaping, nye inntekter til fellesskapet og sist, men ikke minst: arbeid til alle.

Liv Kari Eskeland (H) [12:34:03]: Høgres klimaløysingar skal kutta utsleppa, ikkje utviklinga. Med Høgre i regjering legg me opp til at det skal løna seg å velja miljøvenleg. Grøn næringspolitikk gjer at me lykkast i klimapolitikken.

Og me gjer allereie mykje på området: stor satsing på grøn skipsfart, der nullutsleppsløysingar på ferje og hurtigbåtar no skyt fart, og seinast i går gjorde Vestland fylke eit vedtak om å utlysa nullutslepp på hurtigbåtanbod basert på rammevilkår frå denne regjeringa.

Vidare ser me at prosjekt som ZEEDS kan verta våre nye fornybare energistasjonar til havs. Om få år kan desse sjå dagens lys, og me vil oppnå målsetjinga om ei utsleppsfri maritim næring. Næringslivet ser potensialet basert på rammevilkår som me set.

Vedtaka våre om utsleppsfrie fjordar har verkeleg sett fart på utviklinga, og næringslivet posisjonerer seg for å nå desse måla – det gjev vekst også til verft langs kysten. Men me har andre spennande industriområde som har vore nemnde her. Flytande havvind er eit av dei teknologiområda der utviklinga går fort, og etter kvart ser me stadig lågare kostnader.

Olje- og energidepartementet førebur no opning av havområde for konsesjonssøknader om fornybar energi, og utkast til forskrift til havenergiloven, som bl.a. skal klargjera konsesjonsprosessen for flytande havvind, er under førebuing. I fyrste omgang handlar denne satsinga om industriutvikling meir enn om forsyning til det norske kraftsystemet. Kostnadsforskjellen mellom vindkraft på land og til havs er enno betydeleg, men me skal elektrifisera Noreg og vil trenga meir fornybar energi. Så vil tida visa om me òg kan få flytande havvind til å verta ein del av energimiksen på sikt.

Havvind betyr òg spennande moglegheiter der me kan byggja på kompetansen til den norske leverandørindustrien, og norske selskap er verdsleiarande innanfor fleire delelement på området. Ein har sjøkablar, personellfartøy, undervass-ROVar, monteringsfartøy, sertifisering av programvare, for å nemna noko. Samtidig må me ta vare på og ikkje fortregja dei næringane som allerede er der, som f.eks. fiskeri.

Me har òg ei stor satsing på CCS. Alle energibyrå har CCS som ein del av løysinga for å nå klimamåla våre. Vår satsing her kan generera arbeidsplassar og næringsutvikling samtidig som me er med på karbonfangst og -lagring, som gjer at me har større moglegheit for å nå våre og Europas klimamål.

Klima- og miljøpolitikk er ikkje eit noregsmeisterskap. Dette er noko me må løysa saman med resten av verda. Difor er internasjonalt samarbeid sentralt i Høgres klimapolitikk, og eit samarbeid med Europa er eit av dei viktigaste verkemidla i Noregs kamp mot klimaendringar. Energi- og klimautfordringane i verda kan berre løysast gjennom eit globalt samarbeid.

Politikarane må leggja til rette for at næringslivet og innbyggjarane saman kan løysa denne klimakrisa som me står overfor. Opprøret i Frankrike, der dei gule vestane har fått herja, viser at me må ha opinionen med oss for å nå våre klimamål. Difor må våre målsetjingane og verkemidla våre vera reelle og forståelege for innbyggjarane. Me løyser klimamåla våre best når me har resten av befolkninga med på laget.

Energi- og klimautfordringane i verda skaper nye utfordringar, men òg nye moglegheiter der energi- og klimapolitikken vår svarer opp på ein måte som er berekraftig for framtida. Men eg skulle ønska at alle kunne bidra til å kopla energi- og klimadebatten på ein betre og meir kunnskapsbasert måte. Her har både posisjon og opposisjon eit ansvar for at me har ei felles forståing for dei tiltaka som er nødvendige for å nå våre felles mål.

Sandra Borch (Sp) [12:39:05]: Representanten Storehaug sa at det var en kald bris i salen. Jeg er enig i det, for det er litt kaldt i salen i dag, men det skyldes nok ikke Senterpartiet, jeg tror det skyldes de høye strømprisene, som denne regjeringen har økt.

Men jeg skal ikke snakke om strømpriser, jeg skal – kanskje ikke overraskende – snakke om rovdyrpolitikk. Jeg er kanskje den eneste som kommer til å snakke om rovdyrpolitikk i denne debatten, men om ikke blir jeg gledelig overrasket.

Rovdyr er et politisk område der man har sett store utfordringer de siste årene, og de ser dessverre bare ut til å fortsette. I statsbudsjettet ser vi at regjeringen går inn for å øke bestanden av brunbjørn. Regjeringen vil legge føringer om at områder med kjent forekomst av bjørnebinner må prioriteres til bjørn inntil det nasjonale bestandsmålet er nådd. Dette er et klart brudd på rovdyrforliket, som har klare føringer for at det skal iverksettes uttak i beiteprioriterte områder selv om bestandsmålet ikke er nådd.

Det samme har vi sett i debatten om rovviltnemnder, der regjeringen foreslår store endringer. De regionale rovviltnemndene har flere ganger skapt hodebry for regjeringen fordi de på en profesjonell og systematisk måte har fulgt opp Stortingets vedtak om hvordan rovdyrartene skal forvaltes. De bringer også lokal og viktig kunnskap inn i norsk rovdyrforvaltning. Det samme kan ikke akkurat sies om dagens regjering. Det må bare konstateres at når rovdyrpolitikken har fjernet seg fra det Stortinget har vedtatt, skyldes det at regjeringen ikke respekterer Stortingets klare bestillinger.

Nå ser det imidlertid ut som om klimaministeren har funnet svaret på dette problemet, nemlig færre nemnder, nærmere bestemt en halvering av antallet rovviltnemnder. Kanskje man tenker at dette vil føre til mindre bråk og mindre oppmerksomhet om regjeringens overprøving av demokratisk fattede vedtak. Det blir i alle fall langt færre medlemmer for regjeringen å være uenig med. Rovviltnemndene var en del av rovdyrforliket i 2011, og hele systemet skal sikre lokal og regional forvaltning av rovdyrpolitikken. At regjeringen nå åpenbart arbeider med så omfattende endringer og må halvere antallet rovviltnemnder, er helt i strid med rovviltforliket. Med forslaget som nå er presentert, blir det færre nemn-

der, færre medlemmer og større geografiske områder å forvalte. At dette skal representere en forbedring, er for meg veldig vanskelig å se. Spørsmålet er om statsråden egentlig ønsker de lokale rovviltneemndene til livs. Da hadde det nok vært enda enklere for statsråden å føre en politikk i tråd med Venstres program og med Høyre og Fremskrittspartiet som baksetepassasjerer.

Spørsmålet om rovviltneemndene og den lokale og regionale forvaltningen av norsk rovdyrpolitikk er et viktig og sentralt spørsmål i rovdyrforvaltningen. Denne regjeringen har foreslått store endringer som Senterpartiet mener er brudd på Stortingets vedtatte politikk. Vi er vant til regjeringens generelle argumentasjon når det gjelder sentralisering, også når det gjelder regionreformen, men i dette tilfellet stemmer ikke engang grensene i forslaget til nye nemnder med regionreformens nye grenser.

Jeg skjønner godt at de som bor i rovdyrutsatte områder, ikke opplever at deres grunnleggende rettigheter, som trygghet, er ivaretatt, heller ikke at demokratiet er for dem, for de er pålagt å leve med beslutninger som et stort, uberørt flertall har fattet uten at noen av deres innspill er tatt til etterretning. På denne måten blir noen stemmer og noen grupper i landet vårt mindre verdt enn andre. Det skaper ulikhet og er et alvorlig demokratisk problem dersom denne utviklingen får fortsette. Det er opp til regjeringen å avgjøre om de vil ta dette på alvor eller ikke. At regjeringen ikke følger opp rovdyrforliket, ikke følger opp den todelte målsettingen og i det store og hele ikke følger opp Stortingets demokratisk fattede vedtak, handler faktisk om mer enn rovdyr – det handler grunnleggende om folks tillit til myndighetene. Når staten endrer spilleregler underveis, når staten driver maktutøvelse uten en demokratisk forankret begrunnelse, svekkes tilliten til dem som styrer landet.

Kan regjeringen leve med at deler av befolkningen opplever at deres erfaringer ikke respekteres, at deres argumenter er mindre viktige, og at deres rettigheter er mindre verdt? Senterpartiet kan i hvert fall ikke det.

Åsmund Aukrust (A) [12:44:25]: Dette budsjettet skulle være det siste budsjettet som gjorde at vi nådde klimamålene for 2020. Klimaforliket ble inngått i 2012, og i 2013 tok høyrepartiene over. De lovet at de skulle forsterke dette. Nå, sju år etter, vet vi fasiten: Det ble ingen forsterkning, det ble et havari, vi er ikke i nærheten av å være der vi skulle vært. Da er det faktisk nesten ikke til å tro at klimaministeren ikke har en eneste tanke om hvorfor vi ikke har kommet dit, bortsett fra at det er de rød-grønnes skyld. Det er en så skamløs ansvarsfraskrivelse at det er vanskelig å ta på alvor.

I møte med den største utfordringen i vår tid tror jeg alle må tenke nytt, alle må være med og ta sin del av an-

svaret. Også vi i opposisjonen gjør det, Arbeiderpartiet mener at vi må tenke nytt. Derfor har vi ikke bare laget et alternativt budsjett, vi har laget et eget klimabudsjett, som viser hvordan vi skal kutte så mye som vi har forpliktet oss til. Der regjeringen vil kjøpe kvoter i utlandet for å komme seg fri, vil vi investere i Norge og gjøre kuttene nasjonalt.

I vårt budsjett viser vi hvordan vi skal halvere utslippene de neste ti årene. Vi vil investere i ny teknologi, så vi kan skape arbeidsplasser over hele landet. Norge kan aldri konkurrere om å være billigst på lønn, men vi skal konkurrere om å være best på klima og miljø. Vi vil at Norge skal gå i front med å fange og lagre CO₂. Det vil bety mye for Norges utslipp, men det vil også bety mye for verdens utslipp hvis vi er med og driver fram ny teknologi. Her har regjeringen levert lite annet enn festtaler, og vi har allerede fått varsel om nye utsettelse, men det har ikke klimakrisen tid til.

Vi vil satse på miljøvennlig transport, som får folk og varer dit de skal på en raskere og bedre måte, men med lavere utslipp. Vi vil ha en storsatsing på miljøvennlige ferger og på kollektivtrafikk, men da må sulteføringen som fylkespolitikere har møtt, hvor de må velge mellom kutt i velferd, kutt i kollektivtilbudet eller plasser på videregående skole, ta slutt. Det ville de ikke måtte gjøre hvis Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett ble vedtatt.

Vi vil også få på plass et CO₂-fond for næringstransporten, så vi kan få til klimavennlige lastebiler. Her står NHO, LO og miljøbevegelsene klare med et opplegg, men regjeringen har smelt igjen døren. Det er dårlig næringspolitikk, og det er dårlig klimapolitikk.

Vi vil også ha en større satsing på den andre store miljøutfordringen, nemlig tap av natur. Og vi vil ikke kutte klimabistanden til de fattigste landene, sånn som denne regjeringen har gjort. Nå er vi faktisk nede i halvparten av hva Espen Barth Eide og Heikki Holmås ga det siste året i den rød-grønne regjeringen, i 2013.

Vår klimapolitikk er grønn fordi den kutter utslipp, og den er rød fordi den gjør det på en rettferdig måte. Vi vil ha flere elbiler på veiene og mener at det skal støttes. Men vi mener ikke at det er riktig at de aller rikeste som kjøper biler opp til 1 mill. kr, skal gjøre det uten å betale en krone i moms. Vi betaler moms når vi kjøper sykler, brød eller melk. Vi mener at man også skal gjøre det for å kjøpe en Porsche som koster 1 mill. kr. Det skal alltid lønne seg å velge miljøvennlig, men vi skal ha slutt på sponsingen av de aller dyreste bilene. Trine Skei Grande mener at dette er å misunne de rike, vi mener det er eksempel på god og rettferdig klimapolitikk.

Man trenger virkelig ikke å klø seg i hodet og lure på hvorfor denne regjeringen ikke lykkes i klimapolitikken. Vi har et regjeringsparti som fortsatt har seminar

om hvorvidt klimaendringene faktisk eksisterer, og med statsråder som mener at klimaendringene er en slags sosialistisk konspirasjon for å øke skattene. Vi har en annen partileder som mener at miljøbevegelsen er en trussel mot menneskeverdet, og vi har en statsminister som denne uken dro på klimatoppmøtet uten å servere et eneste nytt budskap utover å si at når det gjelder klimakrisen, ville hun ikke valgt akkurat det ordet.

Dette er ikke å ruste Norge for framtiden. Resultatene for denne regjeringens klimapolitikk er intern konflikt, det er brutte løfter og ingen store løft. For å løse vår tids største oppgave trengs det politikere med større visjoner og med mer handlekraft. For å få til det må vi få ny kurs for Norge og en ny regjering.

Ruth Grung (A) [12:48:51]: En av de største utfordringene vi står overfor, er å få folk med på de endringene som må til for å redusere klimaavtrykket, samtidig som vi klarer å skape nye arbeidsplasser. Folk må oppleve at det tilrettelegges for å ta gode valg i hverdagen, at de får være med når bedriften tilpasser seg eller endrer produksjon, at vi som politikere klarer å prioritere det som gir effekt, og at politikken er kunnskapsbasert.

Arbeiderpartiet ser behov for at energi- og klimapolitikken i sterkere grad bygger opp om næringspolitikken for å løse klimautfordringene og sikrer verdiskaping slik at vi opprettholder velferden.

Petroleumsnæringen har en unik produktivitet, og vi må erkjenne at det er krevende å erstatte den verdiskapingen med tilstrekkelig med nye, lønnsomme arbeidsplasser. Vi trenger derfor mer kunnskap for å lykkes med tilpasning til lavutslippssamfunnet.

Arbeiderpartiet er kritisk til at regjeringspartiene velger å redusere energiforskningsprogram som CLIMIT.

Det er kritisk at regjeringen heller ikke klarer – til og med nå – å få på plass en forlengelse av forskningsavtalen til Mongstad TCM, som faktisk har utviklet seg til å bli et av de fremste forskningsmiljøene i verden. Vi trenger også å få en investeringsbeslutning for å få etablert en fullskala verdikjede for fangst og lagring av CO₂. Her har Norge en mulighet til å skape en ny industri knyttet til fangst av CO₂, som vil gi både klimaeffekt og lønnsomme arbeidsplasser.

Det er faktisk industrien som har vært best til å redusere klimautslippene så langt. Det har skjedd som et resultat av bedriftenes kontinuerlige omstillingsevne, men også som følge av at vi har vært i stand til å stille krav. Men industrien har etterlyst at vi er enda tydeligere, slik som da vi hadde utlysning av kystruten og nå også med hurtigbåtene.

Norge har sterke omstillingsdyktige fagmiljø innen mange områder, men spesielt innen maritim sektor, marin sektor og energisektoren. Det inkluderer også leverandørindustrien og kraftforedlende prosessindustri. Men nesten all omstilling er avhengig av at vi har nok kraft tilgjengelig. Vi må klare å bruke energien mer fornuftig, men også produsere mer fornybar energi, slik at vi klarer å være konkurransedyktig også i framtiden.

Det er derfor bekymringsfullt at flere deler av landet ikke har tilstrekkelig kraft for å møte den økende etterspørselen fra transportsektoren, kraftforedlende industri, hydrogenproduksjon, elektrifisering av sokkelen, datasentre og ny næringsvirksomhet.

Vi har fått en polariseringsdiskusjon om bruk av naturressursene. Det har vi opplevd spesielt med vindkraft. Det er betimelig. Alle ville ha vindkraft da det var ulønnsomt. Nå når det er lønnsomt og med industrimuligheter, vil ingen ha den lenger. Da tenker jeg vindkraft på land.

Vi må se på om fordelingen av det som skapes, er riktig. Det trengs en sterkere legitimitet for politikken vår, der vi er langt tydeligere på sammenhengen mellom verdier som skapes, arbeidsplasser og lokal forankring, og vi må jobbe tettere på tvers av sektorer. De drøftingene vi nå har om fordeling av kraftinntekter og havbruksbeskatning, og som vi også kommer til å få når det gjelder vindkraft både til lands og til havs, er helt avhengig av at det skapes rettferdighet med hensyn til kompensasjon for bruk av naturressurser, og at ordningene blir transparente samtidig som vi ikke undergraver prinsippet om at kommunene skal kunne gi likeverdige tilbud til hele befolkningen.

Flytende havvind åpner for spennende muligheter. Vindkapasiteten i Norge og spesielt i våre havområder er nest størst i verden. Vi har subsea-kompetanse i verdensklasse og har alle muligheter til å ta en global posisjon. Men vi må klare å forvalte havområdene slik at vi tar hensyn til fiskeriene. Det er uheldig når petroleumsforvaltningen ikke blir harmonisert med havvindenergi-loven, slik vi nå erfarer med Tampen, der fiskeinteressene opplever å bli overkjørt av Equinor.

Norge er stor på energiproduksjon innen olje, gass og vannkraft. Det gjør at andre områder kanskje får for lite oppmerksomhet. Jeg tenker spesielt på bygg, som står for 40 pst. av utslippene, og mer effektiv bruk av energikilder som spillvarme, bios – eller avfall, som det heter i Oslo – kloakk, utslipp fra landbruk, osv. Det trengs kloke politiske grep for at denne type energi blir tatt i bruk.

Runar Sjøstad (A) [12:54:08]: Arbeiderpartiet ønsker å legge til rette for klimavennlig transport over hele landet. Derfor går Arbeiderpartiet inn for å styrke

Enova, slik at de kan legge til rette for nullutslippsløsninger i transportsektoren. Det må bygges ut en infrastruktur for ladestasjoner i hele landet og i de mest sentrale havnene. Det er behov for å utvikle ordninger som stimulerer til bygging av grønne skip i alle fartøygrupper. Arbeiderpartiet mener at næringslivets transporter trenger sterkere virkemidler for å nå målet om å halvere utslippene innen 2030, og for å få til et raskere teknologiskifte. En forpliktende miljøavtale om utslippsreduksjoner vil være et viktig virkemiddel.

Salget av elbiler har økt og øker stadig. Bensin- og dieselbiler taper stadig markedsandeler. Flere velger miljøvennlige elbiler når de skal kjøpe ny bil. Nå er det nærmere 140 000 elbiler på norske veier, i tillegg til ca. 70 000 ladbare hybridbiler. Manglende rekkevidde for elbiler har lenge vært et argument for ikke å velge elbil. Dette har bilprodusentene langt på vei funnet løsninger for. Nå er det største hinderet mangel på ladestruktur, og 149 kommuner er fortsatt uten mulighet for hurtiglading. Det er ikke like muligheter i hele landet. Distriktene kommer dårligst ut på denne statistikken. At det er få plasser som tilbyr hurtiglading, fører til kø og høyere priser.

Finnmark fylke er det eneste fylket uten hurtiglade-nettverk – det er kun én stasjon i Kirkenes og én i Alta. Stortinget har vedtatt at om fem år skal alle nye biler være elbiler. Det vil være umulig å oppnå i Finnmark, og dagens situasjon er uakseptabel. I 2016 var første anbudsrunde, og da var det ingen som søkte. Regjeringen har ikke tatt nødvendige grep, men overlatt hele ansvaret til Enova og hurtigladeoperatører. Selv om det ytes investeringsstøtte på 100 pst., er effekttariffene og manglende støtte til drift utfordrende for utbygger, så det har vært fire år uten særlig framgang.

I sommer gikk fristen for å søke Enovas anbud om å bygge ut hurtiglade-nettverk i Finnmark ut. Det var kun Fortum som søkte, i samarbeid med syv lokale kraftselskaper. De har lagd et tilbud med 25 ladestasjoner som dekker hele Finnmark og Nord-Troms. Det var anslått at anbudsprosessen skulle landes i august, men fortsatt, et drøyt halvår etter at fristen gikk ut, er det ennå ikke avklart om det blir noe av utbyggingen. Statsråden ser ut til å overlate styringen og ansvaret for å få på plass nødvendig ladenettverk til Enova og ladeoperatørene, og det kan se ut som om Enova har lite nytt å melde.

Arbeiderpartiet vil ha Finnmark med på overgangen til nullutslippsbiler. Det er synd at regjeringen somler og ikke deler våre ambisjoner. Flere har skaffet seg elbiler i Finnmark etter lovnader om at det skulle bygges et hurtiglade-nettverk. Elbilenes andel av nybilsalget ligger på rundt 11 pst. Samtidig er det mange som ikke kan gå over til elbil på grunn av manglende ladenettverk.

Skal Finnmark være med på overgangen til nullutslippsbiler, må ladeinfrastruktur være på plass i hele landet.

Jeg ser at statsråden har vært til stede under hele denne debatten. Jeg skulle ønske han kunne fortelle innbyggerne i Finnmark at de kan føle seg trygge på at de vil få tilgang til et hurtiglade-nettverk.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Theodor Barndon Helland (FrP) [12:58:10]: Et overordnet mål for energipolitikken er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av ressurser.

I så måte er min region, Agder, i en unik posisjon i verden. Kraftoverskuddet vi har i Agder, utgjør i dag halvparten av Norges totale kraftoverskudd, og det kommer fra fornybar vannkraft. Dette er enestående i verdenssammenheng. En viktig forutsetning for dette er et framoverlent næringsliv som evner og ønsker å gjøre bærekraft til business. Samtidig er Agder en teknologi-region med sterke kompetansemiljøer, som bl.a. Eyde-klyngen, NODE-bedriftene, Agder Energi og UiA.

Agder vil nå bruke sin posisjon med fornybare ressurser, kraftoverskudd og kompetanse til å redusere egne utslipp, men ikke minst til å øke verdiskapingen i regionen. Visjonen er å stadig elektrifisere. Gjennom samarbeidet Electric Region Agder, med over 50 aktører fra privat næringsliv og det offentlige, er man enige om et felles mål. Vi må gjøre bærekraft til business og vise det private næringsliv at grønne løsninger kan være lønnsomme, framfor stadig å velge nye reguleringer.

Prosjekter der hver region og hver kommune tar i bruk sine fordeler og skaper nye verdier, vil være avgjørende for hvordan vi løser utfordringene verden står overfor. Agder skal være en region for utvikling og utprøving av morgendagens energiløsninger. Målsettingen er ambisiøs, men fullt oppnåelig, og arbeidet er godt i gang. Vi er på vei til å bli et globalt utstillingsvindu for nye klima- og energiløsninger.

Jeg vil oppfordre representanter i denne sal til å se mot sør. I en stadig mer sammenkoblet verden er Agder nærmest resten og representerer en utmerket mulighet for Norge til å vise vei inn i framtiden.

Nils T. Bjørke hadde her teke over president-plassen.

Karin Andersen (SV) [13:00:34]: Jeg tror at hvis de ungdommene som streiket for sin framtid utenfor her, hadde hørt denne debatten, hadde de blitt ganske sinte. Altså: Dette handler ikke om hva vi gjorde for 15 år siden, ti år siden, seks år siden eller i fjor, dette handler om hva vi gjør nå, hva vi gjør til neste år, hva vi gjør om

fem år for å nå målene våre slik at klimaet ikke går bananas. Vi er nødt til å kutte i utslipp, vi er nødt til å skape arbeidsplasser som folk kan leve av. Det er mulig å gjøre mye mer enn det vi gjør i dag, og regjeringen har ikke brukt de mulighetene vi har.

Jeg sitter i kommunalkomiteen, og SV i kommunalkomiteen tar ansvar for de områdene som vi har, slik at vi skal kunne kutte klimagassutslipp og bruke energien vår fornuftig. Der foreslår vi, sammen med Arbeiderpartiet, bl.a. at vi skal endre retningslinjene for de distriktpolitiske virkemidlene, slik at de er med på å sørge for klimagasskutt i de nye arbeidsplassene. Jeg er veldig forundret over at de andre partiene ikke er med på det.

Til Arbeiderpartiet, som var oppe på talerstolen og snakket om fornuftig energibruk: Vi fremmer forslag om at vi skal ha energieffektive, fleksible oppvarmingsløsninger og ikke bruke strømmen til å varme opp bygg med. Regjeringen har nå lagt dødt det forslaget de har blitt pålagt å gjennomføre. Nå skal man slippe ut varmen og fyre for kråka. Det er dumt. Elektrisiteten er veldig viktig, og vi må bruke den til viktige ting. Vi har forslag om hvordan man skal bruke ulike tilskudd inn i bolig- og bygningssektoren, slik at rehabilitering, tilgjengelighet, boligtilpassing og energioppgradering går hånd i hånd. Hvorfor er ikke Stortinget med på det? Det er fornuftig, det vil kutte unødvendig bruk av elektrisitet og unødvendig CO₂-utslipp i bygg og anlegg – veldig fornuftig.

Vi tar også ansvar for at kommunene, som er en kjempestor forvalter av dette, og særlig av det biologiske mangfoldet, både skal kunne få kompensasjon og hjelp til å oppgradere mot ekstremvær, men også ha kompetanse i sin administrasjon til å håndtere de viktige avgjørelsene som de er nødt til å ta når det gjelder miljø, biologisk mangfold og klima. Men flertallet stemmer det ned.

Til slutt, når det gjelder ferge og båt: Ja, det er mange anbud som nå skal sendes ut. SV foreslår at alle økte kostnader som fylkene nå får, skal kompenseres i kommunøkonomien, og det må vi gjøre fordi det er en stor økt kostnad i de første årene av denne omleggingen. Det er ingen rimelighet i at fylkene skal ta den, men de er jo i forkant nå. Da er man rett og slett nødt til å legge de pengene på bordet, slik at fylkene har råd til å gjennomføre anbud som gir nullutslipp, og ikke inngå kontrakter som vil føre til utslipp i mange år framover.

Runar Sjøstad (A) [13:03:50]: Klimakrisen er menneskehetens største felles utfordring. Klimapanelets rapport viser at selv om temperaturøkningen stopper på 1,5 graders oppvarming i snitt på kloden, kan temperaturen likevel bli 3–3,5 grader varmere i snitt i Norge. Det er heller ingen selvfølge at vi når målet på 1,5 grader.

Det betyr svært store endringer i folks liv, og mest sannsynlig vil konsekvensene bli alvorligst nordpå da oppvarmingen er sterkest når man nærmer seg polene. De klimaendringene vi allerede registrerer, fører til varierte og dramatiske endringer. Klimaendringer fører til mer nedbør, kraftigere nedbør og ekstremvær. Vi må derfor være forberedt på hyppigere flommer og skred.

NVE har en viktig oppgave med å kartlegge risiko og forebygge og begrense skader som følger av flom og skred som en konsekvens av bl.a. klimaendringer. Det er viktig at NVE-anlegg har medarbeidere med rett erfaring og kompetanse til å rådgi kommuner og entreprenører og til å bistå med planlegging. Mange kommuner har ikke utført faresonekartlegging og kan dra nytte av NVE i arealplanlegging som skal sikre mot risiko knyttet til skred og flom i vassdrag.

NVE leverte i desember 2016 en rapport som slo fast at dagens bevilgningsnivå gjør at mange sikringsprosjekter ikke kan gjennomføres. Videre viser NVE at økte bevilgninger ville kunne ført til reduserte kostnader for samfunnet ved flom- og skredhendelser – både direkte kostnader til reparasjon av bygninger og infrastruktur samt følgekostnader og brudd i infrastruktur. I tillegg vet vi at mange som lever og bor i flom- og rasutsatte områder, føler en stor grad av usikkerhet og frykt.

All erfaring viser at det er klokere og billigere å forebygge framfor å reparere skader i ettertid, noe som blir bekreftet og godt dokumentert i bl.a. den svenske offentlige utredningen SOU 2007:60. Utredningen viser at kostnadene ved å forebygge skader på veier og broer på grunn av skred, ras, nedbrytning og oversvømmelse ble anslått til å være om lag fire ganger lavere enn ved å reparere.

Behovet for økte bevilgninger og virkningene av dem er godt dokumentert. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å øke bevilgningene til klimatilpassing og flomdemping. Tilskuddene går til tiltak mot klimaendringer og ekstremvær, flom og skred, kartlegging, forebygging, sikring, utstyr og kunnskap.

Vi må gjøre det lettere for vannet å finne vei ned i jorda med grønne, åpne områder, la trærne forsinke vannet og ha et ledningsnett som tar unna nedbøren. Mer nedbør og ekstremvær fører til økt press på vann- og avløpssektoren, hvor det allerede er et stort etterslep på vedlikehold og opprustning. Arbeiderpartiet foreslår derfor 42 mill. kr utover regjeringens forslag til klimatilpassing og klimatilpassing i kommunene. Vi øker rammene til skredsikring av fylkesveier, til skredsikring av riksveier og til den generelle fylkeskommunale økonomien.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:07:07]: Ressursene er fordelt over hele landet, og det er viktig å ta hele landet i bruk. Senterpartiet er opptatt av de praktiske

tiltakene for miljø og klima. Å leve i pakt med naturen handler om bruk framfor vern. Verdiskaping basert på grønne og fornybare ressurser har bygd landet slik vi kjenner det i dag, og sikret utvikling av teknologi, likestilling og mye, mye mer. Med et levende folkestyre, rettferdig fordeling og fornuftig forvaltning kan vi holde verdiene i hevd.

Nasjonalt og lokalt eierskap er en viktig del av løsningen – uten at det virker som om regjeringspartiene har tatt det inn over seg. I regjeringen er sympatien større for europeiske interesser enn for norske.

Kortreist, fornybar energi er et enormt konkurransefortrinn og et gode for innbyggere så vel som for reiseliv, men så regjeringen verdien av å ha folkevalgt styring i Norge under ACER-debatten? Nei. Så regjeringen verdien av en folkevalgt og åpen prosess knyttet til EUs klimaregelverk og konsekvensene for norsk skognæring? Nei. Og etterpå får vi enda et trist kapittel for sjølråderetten: utenlandskabelen NorthConnect.

Hvorfor høre på lokale og norske interesser, mon tro? Rovviltneemdene vil man ha færre av, og man vil ha dem fjernere fra det enkelte beitedistrikt. Videre er nasjonale initiativ for supplerende vern og planer om vindkraft uten å involvere berørte kommuner og parter ikke tillitskapende. Man kan ikke se på distriktene som et eneste stort potensielt verneområde. Det bor og jobber folk der også.

De viktigste klimatiltakene er til sjuende og sist en samlet endring av forbruk og valg enkeltmennesker, kommuner og virksomheter tar. I vårt alternative statsbudsjett foreslår Senterpartiet flere millioner kroner til klimatiltak i kommunene, der folk bor. Vi ønsker økt satsing på klimaforskning i landbruket, økt satsing på forskningsinstitutter – som gjør at vi tar forskningen i bruk – og å ta en aktiv karbonbinder mer aktivt i bruk: skogen. Skal vi få fart på grønne investeringer, trenger vi altså tilgang på midler til å investere med for å få mindre risiko og økt suksess.

Dette foreslår Senterpartiet i dag fordi vi har en enorm framtidstro. Vi har troen på et grønt og bedre samfunn. Vi har troen på at enkeltindivider kan gjøre kloke og gode valg når de får muligheten til det. Vi tror på gulrot framfor pisk.

Carl I. Hagen (FrP) [13:10:05]: I og med at jeg under det meste av debatten har vært registrert som uavhengig, tillater jeg meg å komme med noen personlige synspunkter i denne klimadebatten.

Først en påstand: Hadde de fleste i denne forsamlingen levd i tiden for «Keiserens nye klær», hadde de stått i første rekke og jublet over de flotte klærne til keiseren der han gikk naken rundt i gaten.

Så noen faktaopplysninger: En rekke representanter har uttalt at vi må nå målene, slik at vi kan forhindre klimakrisen. Hva er det egentlig vi kan gjøre? Absolutt ingen ting. Norges utslipp av den livgivende gassen CO₂ er 0,1 pst. av de totale utslipp. Det er 0,1 pst. av de 0,04 pst. CO₂ i atmosfæren. Og av de 0,04 pst. CO₂ i atmosfæren, kommer mellom 3 og 5 pst. fra menneskeskapt aktivitet. Den er ikke engang målbar.

Flertallet i denne forsamling har hatt ambisiøse målsettinger i årevis om å redusere. Hva man sa i 1989 om reduksjonen inntil 2020, må ha vært mer enn halvparten. Hva har det samme flertallet greid å få til? Jo, vi hadde i 2018 nøyaktig det samme utslipp som vi hadde i 2008 – 35,5 millioner tonn.

Noen roser Kina. Hva er Kinas situasjon, som står for 27 pst. av utslippene på verdensbasis? De har økt utslippene med 199 millioner tonn på et år.

Det som er det bedrøvelige, er i realiteten at flertallet i denne forsamling nå bruker 40 000 mill. kr på såkalt reduksjon av den livgivende gassen CO₂ – penger som kunne vært brukt til å styrke sykehus, styrke distrikter, redusere skatter, redusere avgifter for folk flest.

Det er mange som sier: Er det noen vitenskapsfolk som er enig med deg, da, Hagen? Ja, jeg kan navngi 500. «There is no climate emergency», sies det i European Climate Declaration, som er undertegnet av 500 navngitte vitenskapsfolk – i motsetning til FN's klimapanel, hvor det er regjeringsutsendinger, ikke vitenskapsfolk, som lager «summary for policy makers», sammendrag for politiske beslutningstakere. De er oppnevnt av regjeringene, og de forhandler akkurat som andre politikere, om formuleringer. Det er ikke vitenskapsbasert i det hele tatt. Jeg kan legge frem 500 navn. Etter hvert er det vokst til 700. De siste 200 har jeg ikke navnene på, men 500 navn har jeg på folk som står bak. Flertallet her kan stort sett ikke nevne navnene på dem som sitter i IPCC, klimapanelet.

Lars Haltbrekken (SV) [13:13:28]: Jeg har i denne debatten forsøkt å få svar på hva regjeringen vil gjøre for å forhindre bruken av palmeoljebasert biodrivstoff. Hva vil de gjøre for å forhindre at vi kjører med en orangutang på tanken? Grunnen til at jeg har spurt, er at regjeringen neste år utsetter den avgiften som kunne forhindret bruk av palmeolje, og de vil i tillegg øke omsetningskravet.

Men regjeringen vil ikke innføre krav som utelukker bruk av palmeolje. Tvert imot, regjeringspartiene går inn for å oppheve vedtak som skulle forhindre bruk av palmeolje når det offentlige gjør sine innkjøp. Et vedtak fra 2017 som sier at det offentlige skal sikre at de ikke kjøper biodrivstoff basert på palmeolje, foreslår regjeringen å oppheve, og de får full støtte av regjeringparti-

ene i Stortinget. Regjeringspartiene vil altså svekke vernet mot palmeolje. Regjeringspartiene vil svekke vernet av regnskogen og svekke vernet av orangutangen. Regjeringspartiene er mer opptatt av å sminke sin egen klimapolitikk enn de er av de globale utslippene og av verdens regnskog.

Det er fortsatt tid igjen i debatten. Det er fortsatt mulig for regjeringspartiene å si hva de konkret har tenkt å gjøre for å forhindre at det blir omsatt palmeolje i Norge neste år. Så langt i debatten har vi ikke fått svar på det.

Ketil Kjenseth (V) [13:16:00]: Det passer bra, representant Haltbrekken, at jeg kommer nettopp etter deg. Jeg kan bidra litt til å gi svar på det du etterlyser.

Jeg sa tidligere, i replikkordskiftet, at vi har redusert mer enn 200 millioner liter drivstoff med avskogingsrisiko. I år tar vi antakelig ut ytterligere 50 millioner liter, og vi nærmer oss null i Norge. Vi har ingen mulighet til å forby drivstoff med avskogingsrisiko av hensyn til internasjonalt handelsregelverk, så SV har heller ikke den muligheten. Den muligheten vi har, er å ilagge vei-bruksavgift på alt biodrivstoff, og det skjer 1. juli 2020. Det vil ta bort den fordel som biodrivstoffet vi ikke vil ha, har hatt. En annen fordel er at biogass får ytterligere forsterkede fordeler. Biogass er heller ikke mulig å handle med mellom land. Nå er finske, statlige Gasum på vei inn i Norge og vil bygge flere biogassanlegg, flere fyllestasjoner. Biogass er altså et av svarene som kommer – sammen med avansert biodrivstoff som ikke kommer fra regnskog som blir avskoget.

Det er stor palmeoljeproduksjon i verden. Det vil være i drivstoff, og den utfordringen forskyver Norge til andre land. Det er så sin sak, men vi har i Norge gått foran og vist at det er mulig å ta inn biodrivstoff uten, og samtidig fjerne drivstoffet med avskogingsrisiko.

Vi nærmer oss avslutningen av debatten. Når vi er inne på biogass, har vi også en strukturutfordring. Alle må med når det gjelder utfordringen vi står overfor for å redusere klimaavtrykket. I dag har vi en kommunal sektor som er ganske småskalabasert, og som ikke har evnet å bygge store industrielle biogassanlegg. Det er en debatt som jeg ikke hører at noen tør å nærme seg. Vi har vært gjennom en kommunereform, men vi har ikke tatt tak i de store biologiske ressursene som ligger der, og som vi i dag ikke greier å utnytte i kommunesektoren. Vi må se på hvordan vi skal få dem inn i kretsløpet. Kommunene har i dag gebyr mulighet og ansvar. De tør ikke å satse. Det er for stor risiko for mange små kommuner, så vi er nødt til å gjøre strukturelle grep, og det gjelder også for avfallssektoren. Når representanten Norderhus etterlyser satsing på sirkulærøkonomi, jobber regjeringen

nettopp med å få på plass disse strukturene som gjør at flere ressurser kan gå inn i kretsløpet og ikke bli utenfor.

Presidenten: Eg vil minna om at me brukar ikkje «du» frå talarstolen, me viser til representanten.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:19:28]: Norge er et rikt land med noen fantastiske muligheter. Er det ett land som virkelig har muligheter til å gjennomføre en omstilling fra fossile løsninger til fornybare løsninger, er det Norge. Men skal vi klare den omstillingen, er det helt avgjørende at det blir lagt til rette for at folk skal kunne bo, arbeide og leve et godt liv i hele Norge. Det er den erfaring, den historikk og den kunnskap som folk har i bygd og by i hele Norge med å forvalte naturressursene, vi må bygge på i framtiden. Med den sentraliseringspolitikk og de stadig økte avgifter som denne regjeringen legger på folk og næringsliv i Norge, blir det vanskeligere å nå de mål vi har for å få en omstilling av norsk økonomi.

Derfor må vi få en ny politikk, en ny kurs som legger til rette for at vi får utnyttet de rike ressurser vi har i Norge, i enda større grad. Vi må ikke minst bruke de rike skogressursene vi har, og sørge for å plante, pleie, hogge og bruke mer skog – sørge for å styrke lange verdikjeder basert på utnytting av skogressursene. Vi må etablere et grønt investeringsselskap som kan legge til rette for at staten går inn strategisk for å legge til rette for nye omstillinger, nye investeringer i bred skala, for å få inn de nye løsningene.

Så til debatten om biodrivstoff. Det flertallet gjør nå, er for det første at en ikke er villig til å stille nye krav for å hindre palmeolje i det norske biodrivstoffmarkedet. Samtidig sørger en for uforutsigbarhet for de aktørene som ønsker å bruke biodrivstoff i det norske markedet, som også ønsker å bidra med mer norsk biodrivstoff og produksjon av norsk biodrivstoff inn i markedet. Det er en særdeles uklok politikk, både for norsk næringsliv og for miljøet og klimaet. Vi må gå i motsatt retning og sørge for å avlyse den avgiftsøkningen som rammer eksempelvis viktige bedrifter som Yara og deres ammoniakproduksjon, som over natten får 25 mill. kr i økte avgifter, og som vil føre til at en skyver norsk produksjon ut av landet. Vi må gå motsatt vei.

Statsråd Ola Elvestuen [13:22:47]: Først til representanten Haltbrekken: Bruken av palmeolje går ned. I fjor var den på 93 millioner liter, og det er forventet at tallet er lavere i år. Vi gjør mye. Vi jobber tett sammen med næringen om hvordan vi får ned bruken av palmeolje. Vi har fått på plass en veileder fra Difi om hvordan vi skal gjøre offentlige anskaffelser palmeolfri. Miljødirektoratet gir informasjon om innholdet i drivstoff, slik at forbrukere og andre enklere kan følge med. Vi følger også opp de prosessene som er innad i EU, vi job-

ber internasjonalt for avskogingsfrie verdikjeder, og vi har et tett og nært samarbeid med Indonesia om hvordan vi bedre skal ivareta regnskog.

Ellers kan man gjennom diskusjonen undre seg noe. Det er klart at klima- og miljøpolitikk i dag driver næringsutvikling over hele landet. Vi ser det i alle kommuner – langs kysten med det vi gjør for å få på plass grønn skipsfart, og med det som skjer med havvind, og hvilke bedrifter det er som får anbudene fra Equinor når de nå setter i gang med Hywind Tampen.

Innenfor biodrivstoff er det investeringsplaner over hele landet. Vi har sett det tidligere når det gjelder biogass. Innenfor bygg og anlegg skjer det mye. Bruken av tre øker. Det skjer mye innenfor høyteknologi, enten det er autonome systemer innenfor skipsfart, eller det er de som ligger helt i front med lading av elbiler.

Arbeiderpartiet ønsker et CO₂-fond, men et CO₂-fond er en dårligere løsning og ville ta lengre tid å få på plass enn regjeringens nullutslippsfond, som allerede virker, og som gir en betydelig støtte også til mindre bedrifter for omstilling til nullutslippsvarebiler – 3 000 allerede siden det ble lansert i august.

Vi må bruke Enova, det er et virkemiddel som virker. I Finnmark vil de betale 100 pst. for å kunne få på plass hurtigladere. De er i forhandlinger med Fortum og går nå også inn i områder i Lofoten og andre steder der det er mangel på hurtigladere.

Til slutt til Senterpartiet, som vil kutte i klimaavgifter, som vil kutte i skogvern, som regjeringen foreslår, og som heller ikke vil ha supplerende vern. Det virker som om ingen bestander av rovdyr er små nok til at Senterpartiet er fornøyd. De bør ta inn over seg kjernen i rovdyrforliket, nemlig at den todelte målsettingen skal ivareta både rovviltet og beitenæringen. Beitenæringen i Norge er livskraftig, og vi har ikke hatt mindre tap til rovdyr siden før år 2000.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:26:10]: Til statsråden er det vel det å si om kutt i det frivillige skogvernet at det fra Senterpartiets side i stor grad kompenseres med økte bevilgninger til nettopp satsing på skog som klimatiltak. Og det er vel nettopp der forskjellen på Senterpartiets og Venstres politikk ligger: Vi ønsker å ta naturen i bruk som klimatiltak, mens Venstre ensidig satser på vern.

Denne debatten viser at det er bred enighet om at vi skal nå klimamålene, men at vi er noe uenige om tiltakene.

Statsråden snakket om at til og med motorsaga må omstille seg, derfor skal jeg snakke litt om skog. Opptaket av karbon i norske skoger var i 2017 på 25 mill. tonn CO₂. Det tilsvarer rundt halvparten av norske klimagassutslipp. Dersom vi ikke gjør noe med opptaket i skog,

vil det gå ned i årene framover, og det har vi ikke råd til. Skog som klimatiltak er et effektivt tiltak, det er miljøvennlig, og det er kostnadseffektivt. Beregninger viser at vi kan øke opptaket i norske skoger med rundt 2,5 millioner tonn årlig de neste 70–100 årene. Men da må vi ha tiltak og satsing, som bl.a. tettere skogplanting, gjødsling og skogplanteforedling, som igjen vil gi økt tilvekst og økt opptak av karbon. Dette er naturens eget fangst- og lagringssystem. Hvis vi ikke gjør noe, vil opptaket i skogen og på norske arealer gå ned. Det har vi ikke tid til.

Beregninger gjort i en rapport fra NIBIO, Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, viser at en skogplan med et potensial for nyplanting på opp mot 1 mill. dekar, vil gi ytterligere opptak – ja så mye som 75 mill. tonn karbon fram til århundreskiftet uten store negative miljøkonsekvenser.

Det er underlig at det kun er Senterpartiet som snakker om disse mulighetene som klimatiltak. Det er underlig at regjeringen ikke satser på dette effektive, miljøvennlige og grønne miljøtiltaket. Klimaministeren snakker om at motorsaga må omstilles, og det kan godt være at vi trenger annet drivstoff på motorsaga, men langt viktigere er det å ta norsk skog og norske landarealer i bruk for klimaomstillingen.

Arne Nævra (SV) [13:29:04]: 2020 blir et trist år for de grønne verdiene. Vi når ikke de klimamålene som var satt, og vi når heller ikke målene om å stanse tapet av biologisk mangfold.

Jeg har studert postene i statsbudsjettet som påvirker naturmangfoldet i Norge, og det er ikke noe god løsning. Det er noen små lysglimt her og der, men overhodet ingen satsing som vil peke ut en ny og riktig kurs. Faktisk er det sånn at klima- og miljøministeren nok ønsker seg noe og prøver noe, men alle gode hensikter blir slått til jorda av grep som er tatt av den utbyggingsivrige Monica Mæland i Kommunaldepartementet, den fossilfrelste olje- og energiministeren og den fartsglade og litt asfaltkåte samferdselsministeren. Det er ingen lett oppgave for en klima- og miljøminister fra Venstre. Det er mange der ute som ikke fatter hva Venstre gjør i denne blå-blå senga.

Naturpanelet, som er like godt vitenskapelig basert som klimapanelet, sier klart at det er feil arealforvaltning som er den største trusselen mot naturmangfoldet. Jeg har i flere sammenhenger her fra talerstolen tatt opp dette spørsmålet, og at de grepene som bevisst er tatt fra denne regjeringa, gjør at viktige naturområder ødelegges, både som leveområder for arter og til friluftsliv for mennesker. Det skal bli lettere å bygge ut og bygge ned, det er erklært politikk fra denne regjeringa, og det har det sannelig blitt.

Statsråd Elvestuen kan gjøre noe, sjøl om mye av kreftene utvilsomt går til å sette plaster på såret for alt det gjerne de naturfiendtlige statsrådene gjennomfører. Men statsbudsjettet vitner om at Elvestuen ikke tar kraftig nok grep på denne sektoren, enten fordi han ikke vil, eller fordi han taper innad i regjeringa på viktige områder. Det gjelder midler til registrering, til vern og til restaurering av natur.

Det er tragisk at vi ikke kjenner til hva vi har av naturverdier her i landet. Uten kunnskap om hva som finnes av arter og naturtyper, og hvor de finnes, er enhver naturforvaltning, enhver utbygging og enhver skogsdrift risikosport. Derfor er et landsdekkende økologisk grunnkart sjølsagt helt avgjørende.

Så til det som vernes. Stortinget har vedtatt at vi f.eks. skal verne 10 pst. av skogen vår, men med de bevilgningene denne regjeringa legger opp til, vil det ta over 30 år å nå dette målet. Jeg må antakelig leve like lenge som Helge Ingstad for at jeg skal få oppleve det. Det er altfor lang tid. Samtidig vil en rekke verneverdige skogsområder være hogd ned. Like viktig er det å verne enkeltarter som er truet, og da snakker vi om prioriterte arter, og den lista bør være lengre enn det regjeringa legger opp til.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [13:32:24]: Jeg hører at både representanten Kjenseth og statsråd Elvestuen prøver å fortelle hva man har tenkt å gjøre for å forhindre at det brukes palmeolje neste år. Det meste er ønsketenkning fra regjeringspartiene. Man kunne ha sagt at palmeolje ikke skal telle innenfor omsetningskravet når det skal oppnås, og så må man stille krav til at bærekraftskriterier skal være oppfylt for den palmeoljen som selges innenfor. Man kunne også ha økt kravene til bruk av avansert biodrivstoff ytterligere. Ifølge en rapport som regjeringen fikk laget om forbud mot bruk av palmeolje, kunne man ha innført et forbud. Jeg leser fra rapporten:

Utredningens konklusjon er at et palmeoljeforbud vil kunne være lovlig etter EØS-avtalen, WTOs regelverk om offentlige anskaffelser og de relevante handelsavtalene til EFTA og investeringsavtalene til Norge, så lenge staten kan dokumentere med en tilstrekkelig tyngde at produksjon av biodrivstoff fører til høyere utslipp.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:33:43]: Jeg er stolt av å representere Oslo Arbeiderparti på Stortinget – et fylkeslag i Arbeiderpartiet som allerede i 2014 vedtok å innføre klimabudsjett i Oslo kommune dersom vi vant valget i 2015. Vi vedtok videre å bruke innkjøpsmakten

til å sette høye miljøkrav i kommunale innkjøp. Begge deler styrer vi Oslo kommune etter i dag.

Det er avgjørende med styringsverktøy hvis vi skal få til det grønne skiftet. Klimakrisen er ikke et problem vi kan overlate til noen andre, på et annet sted til en annen tid. Krisen må løses av oss, den må løses her, og den må løses nå. Derfor tok vi klimalederskap og gikk inn for at Oslo skulle være i front i klimaarbeidet blant byene i verden. For å klare det må vi bygge høyere, tettere og grønnere. Vi må gjøre det enkelt å reise kollektivt, gå eller sykle, sånn at folk lar bilen stå. Å begrense kø, kork og kaos fra biltrafikken er tvingende nødvendig for å kutte klimagassutslippene i byene.

Vi gikk til valg på å kutte utslipp. Oslos utslipp går ned. Vi ville bruke Oslo kommunes innkjøpsmakt til å stille høye miljøkrav og med det endre byggebransjen. Endringene er på vei. I Oslo vil vi ha fossilfrie byggeplasser. Neste skritt er å få en utslippsfri maskinpark. Utslippene fra byggeplassene i Oslo står for 22 pst. av transportutslippene i Oslo og kommer fra oppvarming og uttørring av bygg, prosesser på byggeplassene og anleggsmaskinene. Vi kan få til mye sammen med byggenæringen. De etterspør det grønne skiftet og strengere miljøkrav. Med Arbeiderpartiet i spissen tar Oslo klimalederskap – her og nå, i vår tid. Nå må vi vise vei og ta klimalederskap nasjonalt. Jeg er derfor veldig glad for at vi på Stortinget for tredje gang har fremmet et klimabudsjett sammen med vårt alternative statsbudsjett.

I 2019 kunne vi forventet at ansvarlige partier viser hvordan Norge skal kutte nok utslipp til å nå klimamålene sine – på samme måte som partiene viser hvordan de vil hente inn og fordele inntektene til fellesskapet. Tenk om regjeringen kunne tatt klimalederskap på den internasjonale arenaen. Da kunne vi stått på første rad og tatt del i et internasjonalt klimabrøl – det hadde vært noe!

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:36:24]: Været i Norge er vel noe av det som gjør oss til nordmenn. Vi prater mye om vær, vi er veldig opptatt av vær, og vi har mye vær. Også i innstillingen fra komiteen peker man veldig mye på hvordan vær påvirker lokalsamfunn og befolkningen, hvordan nedbøren har økt med 18 pst. siden 1900, og at styrtregn er det som øker mest, men at vi også vil få mer snøsmelteflom og økt skredfare.

Jeg vil bare ta dette med vær og landbruket først, for det er ingen tvil om at vi må ha mat også i framtiden, og at Norge også må bidra inn i dette store fellesskapet med både konsum og produksjon. Da må vi bl.a. ha et aktivt beitebruk som gjør at vi kan ha norsk mat på norske ressurser. Det forutsetter at vi har en utmark vi kan ta i bruk, der beitedyra får slippe til, og at vi også har forskningsmiljøer, som f.eks. NIBIO Løken, der man har

bygd kunnskap om sammenhengen mellom beitebruk og CO₂-utslipp som har vært banebrytende.

Aktiv politikk for verning av myr har også vært et problem for landbruket, og man glemmer nærmest hvordan myr er et viktig grunnlag for både nydyrking og aktiv utvikling mange steder i landet. Det er selvsagt greit så lenge det ikke er landbruk, men landbruket må man sette en stopper for.

Så er det tilbake til været. Klimariskoutvalget mener at naturskadeordningen bør innrettes mer mot forebygging. Overvann er et problem i byer og tettsteder, men ikke minst i distriktene hvor ras og skred kan være en livstrussel, og det blir årlig erstattet bygningsskader på grunn av overvann og flom med ca. 2 mrd. kr. Det er ingen tvil om at her må innsatsen opp. Jeg kan vise til Skjåk kommune, som senest i fjor hadde flom i oktober, som var ganske uforståelig og helt uventet og ikke noe lokalsamfunnet var rustet for å stå imot. Heldigvis klarte vi å stille opp, men det viser at forebyggingen må bli langt bedre. Vågå kommune, som er en nabokommune oppe i Ottadalen, har nå med TEK17 regulert hele sitt sentrum, Vågåmo, sånn at det nærmest er byggestopp etter TEK17-kravene der hvor elva Finna renner igjen. Da er det nødvendigvis vernet og setter en stopper for hva slags tiltak man potensielt kan gjøre, noe som er et kjempeproblem og kanskje hindrer videre utvikling av dette lokalsamfunnet.

Derfor mener Senterpartiet vi må ha mer midler til skred- og flomforebygging, og vi setter av 550 mill. kr. ut over det regjeringen foreslår, for her må det innsats til.

Bjørnar Moxnes (R) [13:39:40]: Vi har en regjering som øker forskjellene. De 5 000 i inntektstoppen har hatt en lønnsvekst som er tre ganger større enn resten av oss, mens andelen husholdninger med dårlig råd øker. Når forskjellene øker, svekker det fellesskapet. Samtidig vet vi at vi har dårlig tid for å unngå farlige klimaendringer som truer vår og naturmangfoldets eksistens. Skal vi nå Parisavtalens mål om å begrense oppvarmingen til godt under 2 grader globalt, må vi ifølge en ny rapport fra FN kutte 7,6 pst. hvert år de neste ti årene. Nylig feiret Venstre at Norge har kuttet utslippene med 0,9 pst. i 2018. For å kunne vise på delebilder i sosiale medier at grafen gikk ned, måtte altså Venstre trikse litt med x-aksen sin.

Rødt verner mer skog, restaurerer mer myr og rydder mer plast fra havet enn det regjeringen gjør. Vi vil bort fra å åpne nye oljefelt som skal i produksjon flere tiår inn i framtiden, og vil heller satse på flytende havvind, enøk, klimatiltak i industrien og grønn omstilling. Vi kan ikke vente med å kutte klimagassutslippene, og derfor må vi gjøre det på en måte som styrker fellesskapet. Vi må få ned ulikhet og utslipp på en gang.

Vi kan føre en politikk som på en gang slår godt ut for miljøet og for folk med dårlig råd og i distriktene, det viser vi i vårt alternative statsbudsjett. Der øker vi CO₂-avgiften for å få ned utslippene, men – det er et viktig men – over 3 mrd. kr går rett tilbake igjen til folk i klimarabatt, og den forbeholder vi dem som har lav og gjennomsnittlig inntekt. Dette vil få ned utslippene, og samtidig vil det få ned forskjellene og gi mer til dem som har minst i Norge, og også til dem som bor i distriktene.

Rødt vil også kutte i flate avgifter som rammer usosialt. Regjeringen har økt den laveste momssatsen til 12 pst. Det gjør kollektivtransport og opplevelser som kino, museer og idrettsarrangementer dyrere. Rødt kutter avgiften til 10 pst., og vi kutter momsen på norskprodusert frukt og grønt til samme nivå og kutter den helt vekk på reparasjoner. På den måten vil det lønne seg å velge miljøvennlig. Vi fjerner også fritaket for engangsavgift for tunge og dyre luksusbiler og -hybridbiler.

Vi kutter utslippene og får ned ulikhetene samtidig. Det er kjernen i Rødts miljøpolitikk.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:42:47]: Statsråd Elvestuen sto på talerstolen her i stad og skrøt av en miljøomstilling i bedriftene. Ja, det skjer svært mye godt arbeid i norsk næringsliv basert på den kunnskap, kompetanse og vilje som ligger der. Men da må en vise vilje til å spille på lag med og lytte til næringslivet.

I denne regjeringen har det vært en forestilling om at grønt skifte er lik økte avgifter, men grønt skifte handler om at en skal få utslippene ned, og økte avgifter bidrar jo i mange sammenhenger til det stikk motsatte. Bare i dette budsjettet er det en rekke bedrifter rundt omkring i Norge som vil få kraftig økte avgifter over natten. Det vil gjøre det vanskeligere for dem i den jobben som de skal gjøre for å gjøre norsk næringsliv, norsk industri, enda mer miljøvennlig enn det den er. Norsk industri er jo allerede verdens reneste. De gjør en jobb år for år for å gjennomføre tiltak, og de ønsker å samarbeide med myndighetene om å gjøre enda mer. Da blir det et slag i ansiktet når en får nye avgifter som eksempelvis rammer bedrifter som bidrar til gjenvinning og resirkulering i sin produksjon. I porselensproduksjonen til Figgjo bruker en all masse som er igjen, resirkulerer, og bruker den til ny produksjon. Bedriften Metallco Aluminium bruker aluminiumsskrap i sin produksjon. De burde jo bli oppmuntret og styrket og ikke oppleve nye avgifter. Yara, med sin ammoniakkproduksjon, får over natten 25 mill. kr ekstra i avgifter. For en bedrift som er i sterk konkurranse med utenlandske aktører, vil det kunne føre til at en skyver arbeidsplasser og verdiskaping ut av landet. Det er en særskilt uklokket politikk.

Til statsråd Elvestuen, som sier at den modellen for næringstransporten som bl.a. Senterpartiet går inn for, er en dårligere løsning enn den som regjeringen ønsker: Et nærmest samlet næringsliv og miljøorganisasjoner har ønsket å bruke en velprøvd modell som en har hatt for NOx gjennom mange år, og vært villig til å inngå forpliktende avtaler om reduksjon av utslipp. Regjeringen sitter her på sin høye hest og sier at nei, de vet best, de har en modell – i sterk kontrast til det som næringslivet og miljøorganisasjonene ønsker. Derfor burde de ha sørget for en ny løsning som kan bidra, og som kan gi et samspill med næringslivet.

Emilie Enger Mehl (Sp) [13:46:03]: Jeg er glad rovdyr allerede har vært et tema i debatten. Det er et viktig tema for dem som er rammet av den urettferdige rovdyrforvaltningen regjeringen legger opp til nå i dag. Jeg blir så oppgitt når jeg enda en gang sitter i salen og hører statsråden gå på talerstolen og si at det fungerer så bra med den todelte målsettingen i rovdyrforliket, fordi vi har mindre tap til rovdyr enn noensinne, og det er færre dyr som tas nå enn før 2000.

Det er en sannhet som har en veldig trist forklaring, som statsråden konsekvent lar være å nevne. Jeg var i Rendalen på mandag, og der møtte jeg bl.a. sauebønder. I Rendalen var det i 1998 – altså før 2000, som statsråden refererte til – nesten 50 sauebønder. I dag er det 11 igjen. Dette er utenfor ulvesonen, i beiteprioriterte områder. Det er ikke så veldig rart at tapene til ulv går ned når det er nesten 40 sauebønder som har sluttet å ha sau i den kommunen. Da kan statsråden vise flotte statistikker, men likevel vil jeg påstå at forvaltningen er mislykket når nesten 40 sauebønder i et beiteområde har måttet gi opp. Av de 11 som er igjen, er det få som er store, noen er hobbybønder, og de som holder på, holder nesten på å gi opp nå, for situasjonen er så vanskelig.

Jeg skulle ønske at statsråden kunne begynne å snakke om den virkeligheten som er der ute, i stedet for å prøve å pakke inn virkeligheten og legge fram statistikker som høres bra ut, men når man får vite hva som er bak statistikkene, er det faktisk veldig trist, og viser at oppfølgingen av rovviltforliket er feilslått.

Så må jeg inn på villsvin. Det er en stor kontrast mellom ulv og villsvin, for der ulven blir framstilt som et nærmest hellig dyr – hvis man tar livet av en ulv, er det katastrofe – er villsvin et dyr vi er nødt til å ta livet av i mye større grad enn vi gjør nå. Vi trenger en utrydningsplan for villsvin.

Jeg venter på at NOAH eller Dyrevernalliansen kommer med en plakat av Pumbaa fra «Løvenes konge» med påskriften «Redd Pumbaa – nå vil alle ta livet av Pumbaa». Faktum er at det er bred politisk enighet om nettopp det. Vi trenger å bli kvitt villsvinene for å redde

andre dyr. Det er naturforvaltning. Vi må kunne diskutere forvaltning av ville dyr på en saklig måte. Det gjelder både ulv og villsvin.

Arne Nævra (SV) [13:49:17]: Aller først til representanten Enger Mehl: Jeg skulle ha likt det om hun hadde kommet fram med tall over nasjonaliteten til mange av de ulvene som tar for seg av sau på norsk side, f.eks. i Engerdal. Det er en kjent sak at de aller, aller fleste av dem kommer fra Sverige. Det betyr at tapet av sau på norske beiteområder i stor grad avgjøres av Riksdagen i Sverige, og ikke her i salen. Det er det veldig viktig å være klar over, ellers dytter man foran seg et forlik her i Stortinget som ikke er av betydning for dette sauetapet overhodet. De tallene skulle jeg gjerne hatt fra representanten.

Så har jeg gått gjennom en del mangler på satsing i statsråd Elvestuens budsjett, og jeg vil fortsette litt her. Jeg rakk ikke å komme gjennom den lista, for den var litt lang. Men slik det er vanlig på tv – der har jeg jobbet før – skal jeg ta en liten «recap». Jeg snakket om prioriterte arter, og et av de sterkeste grepene vi har i naturmangfoldloven, er å sette inn prioriterte arter for tett oppfølging. Det har vært utredet en hel rekke arter, det er blitt en lang liste, og det er lagt fram rapporter over hva regjeringa vil prioritere og hva fagmyndighetene vil prioritere, men vi kommer ikke stort lenger enn til et lite, lite antall – 13–14 eller hvor langt det er vi er kommet. Så det er et helt avgjørende virkemiddel, og jeg ser ikke at det er blitt særlig mye mer midler til denne sektoren, og SV vil selvfølgelig nesten fordoble det beløpet i sitt alternative budsjett.

Men vi stopper ikke tapet av biologisk mangfold bare ved å verne det mest verdifulle som er igjen. Vi må også restaurere natur, som vi har for lite av. Det internasjonale naturpanelet sier at restaurering av natur er nødvendig og veldig lønnsomt. Stortinget har bestemt at vi skal verne 15 pst. av ødelagt natur innen 2025. Det er ikke lenge til. Samtidig kuttes det altså i små midler som har vært bevilget til restaurering av myr, og i statsbudsjettet vises det knapt spor av at det bare er fem år igjen til Stortingets ambisiøse mål skal nås. Bare så det er nevnt: SV stiller opp med midler i sitt alternative budsjett, med betydelig mer midler til registreringer, vern og restaurering.

Og midt oppi dette får vi altså vindkraftutbyggingen på land. Jeg skal ikke starte en slik debatt her, men jeg bare må nevne her fra talerstolen at dette antagelig er det mest betydelige inngrepet i norsk natur siden de store vannkraftutbyggingenes tid her til lands. Det har også gått mye fortere enn det, og konsesjonsbehandlingene har ikke vært grundige, og de er ikke bygd på nok naturfaglige vurderinger og naturens egenverdi. Det er ikke

blitt tillagt nok vekt i det politiske budsjettet, og jeg imøteser det arbeidet som regjeringa gjør nå med nye konsesjonsvilkår.

Carl I. Hagen (FrP) [13:52:38]: Jeg så på tv i går at olje- og energiministeren var på besøk i Haram kommune i Møre og Romsdal, hvor det var en voldsom lokal protest mot planer om vindkraft. La meg først si at jeg er veldig glad for at regjeringen og olje- og energiministeren har stoppet konsesjonsbehandlingen av alle de prosjekter som har vært omtalt, som har vært søkt om, i påvente av bedre informasjon. Det er positivt.

Jeg vil gjerne gjøre oppmerksom på et magasin, Miljømagasinet, som er fra Norges Miljøvernforbund, hvor de går gjennom dette med vindkraft. Det er mange som i denne debatten har snakket om fornybar energi som et slags alternativ til den livgivende gassen CO₂, som kommer fra forskjellig annen energiproduksjon – veldig lite i Norge, men fra mange andre land. Her har Miljøvernforbundet tatt for seg påstandene om vindkraft, og de kommer med noen saftige motpåstander og sier at dette er en miljøtrussel og klimabelastning, altså det stikk motsatte av det tilhengerne av fornybar energi sier. En undertittel er: «Naturen ofres for penger.» Det er klart naturen ofres, ikke for oss her i Oslo, men for dem som bor i Distrikts-Norge. Alternative energikilder går man inn på, geotermisk energi samt selvsagt opprustning av veldig mange vannkraftanlegg. Der vil jeg be begge statsråder bidra til at det blir mer likeverdige forhold for de ulike energikilder når det gjelder skatteregler og avgiftsregler og avskrivningsregler, slik at vi kan få alternativer opp mot hverandre om hva som er lønnsomt. Da må man ha de samme rammebetingelsene. De går inn på miljøbevegelsen og de grønne sertifikater, som har pålagt Norges befolkning økte strømpriser for å finansiere hva jeg kaller klimagalskapen. Det er også myndighetenes bløff med klimatall som går gjennom, forvaltningens fallitt, samrøre og korrupsjon – her er det meget alvorlige anklager, og det er visst også slik at noen vindkraftoperatører har kjøpt seg goodwill.

Det er også andre ting jeg vil få lov til å utfordre på. Særlig vil jeg be om at man i Elvestuens departement ser på å få regler for lavfrekvent støy, som i dag ikke har noen øvre grense, og som er nødvendig. Jeg vil gjerne utfordre begge statsråder til å klargjøre, gjerne skriftlig, hva det er som er feil i de artiklene som står i Miljømagasinet til Norges Miljøvernforbund. Det kan godt hende at det ikke er korrekt, men det skulle være veldig artig å se en tilbakevisning av det som står i dette, etter min oppfatning, veldig gode heftet.

Til slutt: Jeg skjønner at også rovdyr og rovdyrforvaltningen er tema her i dag. La meg slutte med en personlig mening, nemlig at den eneste gode ulv er en død ulv.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [13:55:55]: Det har vært en god debatt og en allsidig debatt så langt.

Representanten Haltbrekken spurte i replikkordvekslingen representanten Heggelund hva han følte etter å ha referert til The Global Carbon Project, som kom med en rapport. Hadde jeg fått det spørsmålet, hadde jeg sagt: Jeg føler håp, tro – for den del også kjærlighet – men det er grunn til å føle håp, på tross av at det er dystre spådommer. Jeg mener at debatten i dag har vist at politikk virker. Da er det sånn at ett tiltak som alle er enig i, også internasjonalt, og som må på plass som et verktøy for å nå målene i Parisavtalen, er karbonfangst og -lagring. Jeg registrerer at det har stort sett vært fraværende i denne debatten, et prosjekt der Norge er ledende, der vi virkelig tar klimalederskap. Det har ikke preget denne debatten, men her leverer vi.

Så noen ord om havvind, som det har vært vist til at har et stort potensial. Her har debatten gått som om Norge ikke har en posisjon eller gjør noe i denne sammenheng. Vi er i dag verdensledende på havvind. Det er norske bedrifter som bygger ut havvindparker utenfor New York til å dekke kraftbehovet til 500 husstander der. Hvis vi ser på Doggerbank, er det norsk næringsliv som bygger ut havvind for å dekke strømforbruket til 4,5 millioner husstander. Det er i alle fall slik at den kraften man produserer på disse plassene, kunne vi ikke ha bygd i Nordsjøen eller andre plasser. Det forteller at markedet for havvind er verden, og der er norsk næringsliv til stede. Så gjør vi det vi skal gjøre. Vi støtter opp under teknologiutvikling på hjemmebane. Hvis 2,3 mrd. kr i støtte til teknologiutvikling til Hywind Tampen ikke er å levere, har jeg ikke noe bedre svar.

Statsråd Ola Elvestuen [13:59:16]: Jeg har blitt utfordret på noen områder, bl.a. av representanten Nævra, som tegnet et dystert bilde av forvaltningen av norsk natur.

Budsjettet inneholder en styrking på 76 mill. kr, og vi har en satsing på et kunnskapsløft for norsk natur på over 100 mill. kr, som videreføres til neste år. Det er en økning på restaurering innenfor vannforvaltningsområdene. Det er en økning for truede arter og natur: 19 mill. kr til det første og 18 mill. kr til det andre. Skogvern viderefører vi på et høyt nivå – omtrent det dobbelte av det som lå i de gamle rød-grønne budsjettene. Innsatsen på skjøtsel innenfor verneområder økes også, i tillegg til satsing på villrein og villaks, der vi har et eget ansvar.

I felles klimamål med EU forplikter vi oss ikke bare til å følge opp det som ligger innenfor kvotemarkedet,

transport og innsatsfordelingen, men også til å bli en del av det europeiske målet om arealnøytralitet, som vil ha betydning i årene framover.

Til representanten Enger Mehl: Jeg tar på alvor at det er bønder som har store problemer med rovdyr, og at det er store tap noen steder. Nettopp derfor har vi en ekstra innsats i Nord-Østerdal, hvor dette skjer ofte på grunn av streifdyr. Og nettopp derfor har vi en sterkere innsats overfor SNO, sånn at de skal kunne bistå. Men samtidig må vi fortelle om det store bildet, som nettopp er at man har en sterkere beitenæring – den er livskraftig – samtidig som vi også klarer å ivareta rovdyr. Den todelt målsettingen handler om å oppnå begge deler samtidig som vi går inn i de områdene hvor det er problemer og vil være det også framover.

Når det gjelder næringslivet, er det ingen tvil om at klima- og miljøpolitikken driver næringsutvikling. Det gjør den virkelig over hele landet. Det næringslivet først og fremst etterspør, er forutsigbarhet. Det er ikke det at det ikke skal være miljøavgifter, men at det skal være en forutsigbarhet om når de kommer. For meg er det vanskelig å se at det er noen særlig flere miljøavgifter som Senterpartiet i siste instans vil ende opp med å være for.

På søndag skal jeg reise til klimaforhandlinger i Madrid. Der kommer Norge til å løfte fram behovet for naturbaserte løsninger, som er helt nødvendige både i Norge og globalt for å nå klimamålene. I Madrid skal vi også løfte fram at vi ønsker å øke våre forpliktelser, og i Madrid har Norge en ledende klimarolle.

Abid Q. Raja hadde her overtatt presidentplassen.

Emilie Enger Mehl (Sp) [14:02:36]: Beitenæringen er livskraftig i mange deler av landet, men det er også ganske store områder hvor den ikke er livskraftig, hvor den er helt borte. Og det er det som er så frustrerende: at det sitter folk som f.eks. bor i ulvesonen, som ikke har noe beitenæring igjen i det hele tatt – det er ikke noen todelt målsetting å snakke om der – og som aldri blir hørt fordi statsråden viser til Vestlandet, til Nord-Norge og til andre steder hvor det faktisk er en beitenæring. Man snakker hele tiden om det som er bra, uten å anerkjenne at det faktisk er ganske mange som lever med en veldig vanskelig situasjon på kroppen.

Nå har regjeringen i budsjettproposisjonen også foreslått vern av binner i bjørnebestanden. Det vil gjøre store deler av beiteprioriterte områder i Trøndelag, f.eks., til yngleområder for bjørn, i strid med rovviltforliket. Det er alvorlig for dem som opplever det der de bor og i sin hverdag. Det må vi også kunne snakke om, og det må statsråden ta inn over seg. Det er ikke så små områder det er snakk om. Rendalen er en gigantisk kommu-

ne, og det er bare en av mange kommuner i rovdryområder.

Det ble spurt fra representanten Nævra om hvilken nasjonalitet den vandrende ulven har. Da kan jeg forsi- kre representanten om at det ikke er sånn at ulvene som bor i Norge, er stasjonære, og at andre ulver har bein. Alle ulver er på vandring, eller kan være på vandring. Utenfor ulvesonen dukker det opp ulver fra Sverige og fra den norske delen av ulvesonen. Hvis man akkurat nå går inn og ser på foreløpig bestandsregulering, for det pågår nå en telling som startet 1. oktober, for å kartlegge bestanden i vinter, er det hittil registrert 31 individer. Av de 31 er det 11 som har en uavklart status, altså at man ikke vet hvor de kommer til slå seg ned, fordi de er på vandring. Seks av dem er definert med uavklart status og på vandring, så man er helt sikker på at de er på vandring, og flere av dem er også registrert utenfor ulvesonen. Og når ulvesonen er full, når det er tett i tett med revirer, er det ikke plass i ulvesonen for nye ulver til å slå seg ned. Det er ganske enkelt: Hvis en hannulv kommer til et sted hvor det allerede bor ulver fra før, går han videre fordi han kan risikere å bli drept hvis han går inn og prøver å ta over et eksisterende revir. Det er sånn naturen fungerer. Derfor går ulven gjerne videre. Når det er fullt av revirer i ulvesonen, går den ut av ulvesonen. Så enkelt er det.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:05:46]: Statsråd Elvestuen lurte på om det er noen miljøavgifter Senterpartiet er for. Vi har jo allerede en rekke miljøavgifter i Norge, og også Senterpartiet ønsker å bruke avgiftspolitikken til å vri forbruket, vri investeringer, men det som er viktig, er hvordan politikken funker: at en bidrar til å få utslippene ned og ikke forelsker seg i det virkemiddelet at avgiftene stadig skal opp.

Med dagens regjering har avgiftene i sum økt med 6,3 mrd. kr. Når en øker avgiftene for konkurranseutsatt industri, gjør det i mange sammenhenger det vanskeligere for den industrien å foreta de nødvendige investeringene og omstillingene som skal til. Når en også legger en ny avgift på fiske og fangst i nære farvann, vil man både kunne risikere at det bidrar til strukturendringer, og at det blir vanskeligere med nye investeringer. Derfor bør en heller gjøre sånn som Senterpartiet foreslår: et tilskudd til omstilling av sjarkflåten.

Stefan Heggelund (H) [14:06:59]: Jeg hadde bare lyst til å si takk for en god debatt. Den nærmer seg definitivt slutten.

Det er ikke alle prioriteringer som kommer fram i en sånn debatt. Det er noen prioriteringer som det kunne vært interessant å høre mer om fra venstresiden, f.eks. at Arbeiderpartiet mener det er blitt for dyrt å forurense i Norge nå. Det var deres hovedkritikk mot budsjettet i finansdebatten. Arbeiderpartiet mener også at elbilpolitikken nå er gått for langt. Senterpartiet er imot en forpliktende klimaavtale, som alle andre partier er for. De er fortsatt imot nullutslippsfondet for næringstransporten. De holder seg med den gamle modellen som ingen lenger snakker om, og som ville ført til at man fortsatte å belønne dem som forurenset, og ikke innførte forurenser-betaler-prinsippet.

Så er det kommet fram at det ikke stemte da Miljøpartiet De Grønne over to sider i Aftenposten og foran tusenvis av klimastreikende ungdommer lovet at de skulle foreslå å bevilge 65 mrd. kr til internasjonale klimatiltak. De valgte aktivt ikke å foreslå å bevilge de 65 milliardene. Hvis vi hadde vedtatt Miljøpartiet De Grønnes alternative budsjett, uavhengig av hvilken komité, hadde det ikke gått 65 mrd. kr fra oljefondet til internasjonale klimatiltak, slik Miljøpartiet De Grønne har lovet nå i flere måneder. De fant ikke plass til å prioritere det i sitt eget budsjett.

Ellers synes jeg det er interessant at verken Sosialistisk Venstreparti eller Miljøpartiet De Grønne vil fortelle hvilke krav de vil stille til partier de kunne tenke seg å samarbeide med. For SV er det tydeligvis ikke viktig at det blir dyrere å forurense. Et enkelt ja- eller nei-spørsmål til representanten Haltbrekken i begynnelsen av denne debatten var: Er det et ultimativt krav at det fortsatt skal bli dyrere å forurense, når vi hører fra finansdebatten at Arbeiderpartiet mener det er blitt for dyrt å forurense? Det var ikke mulig å få et ja- eller nei-svar på det, som jo tyder på at svaret åpenbart er nei, det er ikke så viktig.

Med denne regjeringen blir det dyrere å forurense. Vi bidrar mer til omstilling, hjelper markedet med å omstille seg, og som oppfølging av avtalen vi har med EU, vil det komme en sektorvis plan for at vi skal nå våre klimamål for 2030.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [14:09:55]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å sikre ren energi til miljøvennlig industri gjennom å stoppe NorthConnect (Innst. 69 S (2019–2020), jf. Dokument 8:2 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sandra Borch (Sp) [14:10:38] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et konstruktivt samarbeid. Innstillingen er ikke enstemmig, og det er vel ikke noen overraskelse at Senterpartiet ikke deler flertallets syn i denne saken. Jeg regner derfor med at de som står bak flertallet, vil redegjøre for sitt syn.

Saken gjelder den etter hvert mye omtalte konsesjonssøknaden til NorthConnect og forslaget om å stanse denne prosessen. NorthConnect søkte i mars 2017 om konsesjon for å bygge og drive en sjøkabel mellom Skottland og Norge. Saken ligger fortsatt til behandling hos NVE. I mellomtiden har vi i denne salen behandlet saker om EUs tredje energimarkedspakke, og med det avga flertallet bestående av regjeringen, Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne en erklæring med en forutsetning om at Statnett skal eie og drive alle framtidige mellomlandsforbindelser. Det har skjedd svært lite etter at den saken ble behandlet, og premisset om hvorvidt NorthConnect faktisk blir omfattet av denne avtalen om statlig eierskap, framstår som veldig usikkert. Den faktiske statusen er at energiloven ikke er endret, og det er derfor åpent for at private nettopp kan bygge, eie og drifte utenlandskabler.

Senterpartiet deler forslagsstillerens syn på behovet for flere kabler til utlandet og på at Norge kan bidra til utfasingen av fossil energibruk i andre land på andre måter enn å eksportere vårt kanskje aller viktigste konkurransefortrinn – ren kraft. Norsk kraftkrevende industri er helt avhengig av dette konkurransefortrinnet, og å risikere økte kraftpriser i Norge gjennom en utenlandskabel det strengt tatt ikke er behov for, er et høyt spill.

Saksgangen i konsesjonsbehandlingen av NorthConnects søknad skaper usikkerhet. Den skaper usikkerhet for norsk industri og norske arbeidsplasser, men den skaper også usikkerhet rundt hva som egentlig er den politiske statusen i saken. Er det sånn at NorthConnects søknad skal behandles i tråd med premisset som ble lagt ved behandlingen av tredje energimarkedspakke, eller vil denne, til tross for de klare forventningene som er skapt, gå sin gang uavhengig av det? Dette er et spørsmål det virker nærmest umulig å få et klart svar på.

Senterpartiets prinsipielle standpunkt er uansett at det er staten som skal ha monopol på eierskap og drift av kabler til utlandet, og at det er vanskelig å se denne saken uten sammenheng med den viljen stortingsflertallet også ellers viser når til å gi fra seg makt og styringsmuligheter i energipolitikken, noe som etter Senterpartiets syn er svært uklokt og en lite langsiktig politisk strategi.

Med det tar jeg opp forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Representanten Sandra Borch har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Espen Barth Eide (A) [14:14:00]: Jeg vil også takke komiteen for et godt samarbeid.

Jeg har lyst til å begynne litt med en del av premisse- ne for denne debatten, og det handler om at noen synes å ha det inntrykk at en kraftkabel til utlandet nødven- digvis øker prisen i Norge. Det vet vi av mangeårig erfa- ring at er helt avhengig av prisen i det landet man selger kraften fra, av prisen i kjøperlandet, av tidspunkt og av hvilken vei og når på døgnet strømmen går, f.eks.

Norge har mye og ren kraft. Det viktigste formålet med den kraften er å sørge for grunnlaget for norsk in- dustri, for videre elektrifisering og for at Norge en dag kan bli et helelektrisk land. I den sammenhengen har det gjennom mange år – mange tiår – vist seg svært gunstig å sikre at vi har kunnet drive utveksling, først med våre nordiske naboer og etter hvert også ut av Norden og ned mot kontinentet. Vi har i dag kraftutveksling med Sver- ige, Finland, Danmark, Nederland og Russland, og kabler er under bygging til både Tyskland og Storbritannia – alt- så før spørsmålet om NorthConnect kom opp.

For å ta eksempelet med Danmark, som er den beste illustrasjonen på hvordan dette fungerer: Danmark har de siste årene gått fra å være svært avhengig av kullkraft til i veldig stor grad å produsere vindkraft. Vindkraft er til tider ekstremt billig. Noen ganger produserer Dan- mark langt over det som er deres eget forbruk, og da kjø- per vi den vindkraften mye billigere enn noen kraft pro- duserer i Norge og importerer den inn til landet. I andre perioder kan vi selge vannkraft som balansekraft tilbake til Danmark, og da tjener vi mer på den. Det er altså en vinn-vinn-situasjon – eller mer presist: en vind-vann- situasjon – mellom Norge og Danmark, som fungerer svært godt for begge parter. Vi får både lavere priser for forbrukerne i Norge og høyere inntekter for krafteks- portørene. Slik er det ikke med alle mellomlandsforbin- delser. Derfor er det viktig å forstå konteksten og sam- menhengen det inngår i.

Flertallet viser til sin egen avtale, som et flertall av partiene på Stortinget har sluttet seg til, og der gjøres det veldig klart at det er tre viktige premisser som skal legges til grunn før det bygges flere kabler til utlandet. Man skal

høste erfaringer med dem som allerede er under bygging, man skal sørge for samfunnsøkonomisk lønnsomhet, og Statnett skal ha monopol på samtlige kabler. Enhver ka- bel ut av Norge skal altså eies og driftes av Statnett.

Derfor er det ikke aktuelt å bygge nye kabler nå, i tråd med denne avtalen, og vi mener at denne avtalen holder. Vi har ikke sett noen bevegelse fra regjeringen som tilsier at ikke de holder sin del av denne avtalen. Vi mener også at avtalen ligger til grunn for det arbeidet som gjøres. Derfor viser vi i detalj til det i denne innstil- lingen, og vi mener at dette spørsmålet derved er løst.

Vi kommer også senere i debatten, tror jeg, til å un- derstreke at hva som er riktig nå, kan være annerledes enn hva som er riktig i framtiden, fordi verden rundt oss forandrer seg.

Stefan Heggelund (H) [14:17:23]: Jeg vil også takke komiteen for et godt samarbeid.

Norge var tidlig ute med innføring av en markeds- basert omsetning av kraft. Kraftbørsen Nord Pool ble verdens første internasjonale børs for omsetning av kraft etter at Sverige, Danmark og Finland kom med fra 1996. Sammen med forvaltningen av de naturgitte ener- giressursene våre har konkurransen bl.a. ført til at vi har Europas laveste kraftpriser. Gjennom kraftutveksling med andre land sikrer vi oss mot strømmangel, samtidig som det har bidratt til mer stabile priser både for nær- ingsvirksomhet og i folks hjem.

Så er det slik at norsk økonomi må omstilles for å bli mindre oljeavhengig, og med den kompetansen og de ressursene Norge har, kan fornybarnæringen være en viktig brikke for å nå dette målet, samtidig som Norge omstilles videre i en grønn retning. Det betyr også at norsk fornybarnæring må ha mulighet til å vokse. Kraft- utveksling kan også være viktig i et klimaperspektiv, da utslippsfrie energikilder gjerne er uregulerbare.

God utvekslingskapasitet i og mellom land er derfor nødvendig når de fornybare energikildene skal erstatte kullkraften i Europa. Her har Norge et fortrinn med tan- ke på at ca. halvparten av den regulerbare fornybare kraften i Europa er i Norge.

Norsk fornybar kraft er også positivt for konkurran- sekraften til norsk industri, samtidig som den kraftkre- vende industrien er norsk fornybar krafts viktigste kun- de. Gode rammevilkår for kraftkrevende industri er der- for viktig både for norske arbeidsplasser og verdiska- ping og for mulig vekst for norsk fornybarnæring.

Så viser jeg til den avtalen som er mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Arbeiderpartiet og Miljø- partiet De Grønne. Jeg er glad for at representanten Barth Eide ikke har sett noen tegn til at den avtalen ikke står seg fremdeles. Det har ærlig talt ikke jeg heller.

Lars Haltbrekken (SV) [14:20:08]: En balansert kraftutveksling med våre naboland er fornuftig for å sikre en stabil tilgang på kraft både til husholdningene og til industrien, men det medvirker også til å fase ut klimafiendtlig kraftproduksjon i våre naboland, noe vindkraftsatsingen i Danmark har vist.

Norske kraftprodusenters fremste oppgave skal være å sikre trygg og tilstrekkelig kraft over hele landet. Tilgang på kraft til stabile og forutsigbare priser er viktig for den industrielle utviklingen i Norge og vil være svært viktig i årene framover når vi skal omstille oss fra en storstilt satsing på olje til en storstilt satsing på grønn industri.

Nye kabelprosjekt må veies opp mot norsk industriutvikling, norske arbeidsplasser og muligheten for utfasing av fossil energi også her i Norge. I Statnetts nettutviklingsplan fra 2019 konkluderer de med at det i dag er usikkert om det er grunnlag for noen nye mellomlandsforbindelser nå. Vi i SV ser derfor ikke noe grunnlag for å gi konsesjon til et nytt prosjekt, og i hvert fall ikke før de påbegynte kablene til Tyskland og Storbritannia er ferdig og det er høstet erfaring fra driften av disse. Det vil tidligst skje godt inn i 2020-tallet.

Samfunnsnyttene må være tydelig dokumentert før man eventuelt behandler nye kabelprosjekt. Dessuten er det viktig at de mellomlandsforbindelsene som vi har, er eid av Statnett. Grunnen til det er at de er en svært viktig del av det norske kraftnettet. NorthConnect er eid av Agder Energi, Lyse, E-CO Energi og Vattenfall – og ikke av Statnett i dag. Vi står derfor bak forslaget om at det ikke bør gis konsesjon til dette prosjektet.

Ketil Kjenseth (V) [14:22:48] (komiteens leder): Dette forslaget er det mulig å lese inn i mange mulige scenarioer. Å sikre ren energi er jo det bl.a. hele Europa diskuterer nå – hvordan vi skal sørge for fornybar og ren energi – og noe som EU har stadfestet i sine ren energi-pakker. Den tredje har Norge nå, ti år etter EU, gått med på, mens EU diskuterer sin fjerde ren energi-pakke. Det handler mye om reguleringer og at vi handler rettferdig med hverandre og åpner for den produksjonen av ren og fornybar energi som vi trenger mer og mer av når vi skal fase ut fossil energi.

Til miljøvennlig industri må vi også ta med i betraktningen de ordningene som industrien allerede har i dag. De har skattelettelser som husholdningene ikke har. Elavgiften som husholdningene har, betaler ikke industrien. De har også adgang til å inngå langsiktige avtaler, på 15 år. Mange norske industriaktører har inngått langsiktige avtaler med bl.a. vindkraftprodusenter. Statkraft er en av de store utbyggerne av fornybar vindkraft i Norge. Hydro er en annen. Markedet for dette begynner vel å bli litt mett akkurat nå, men det er behov for å bygge mer fornybar kraft i Norge framover.

Så er spørsmålet om skotsk ren fornybar vind kan blåse liv i industri på Vestlandet. Jeg synes ikke at vi skal avvise den muligheten til å erstatte fossil energi og f.eks. til å verne områder på land i Norge fra utbygging. Dette må vi se fra flere sider. Denne konsesjonsbehandlingen skal gjennom en samfunnsnytteanalyse, og vi venter på den. Det sier også noe om hva vi skal gjøre her.

Men det store bildet er mer fornybar energi til flere aktører, også i Norge – og vi skal bygge mye mer av miljøvennlig industri. Men hvorfor vi skal stoppe akkurat NorthConnect, er et godt spørsmål. Det er jo i hovedsak eid av offentlige aktører, og Statkraft er også inne som eier i noen av de kommunalt og fylkeskommunalt eide aktørene som ønsker å bygge denne kabelen. Hvorfor de skal holdes utenfor, er et godt spørsmål. Men nå er vi enige om en avtale der Statnett skal eie og drifte framtidige mellomlandsforbindelser i Norge, og det er jeg godt fornøyd med.

Bjørnar Moxnes (R) [14:26:06]: Skal Norge være en industrinasjon, eller skal vi selge ut kraften som en råvare til andre land? Det er kjernen i denne saken.

Den lave energikostnaden fra grønn og fornybar vannkraft har i over 100 år vært et avgjørende fortrinn for Norge som industrinasjon. Hele industrien havner i faresonen hvis markedet får påføre kalde Norge, høyt mot nord, omtrent samme energikostnader som landene lenger sør i Europa. Og det vil skje i økende grad for hver eneste nye utenlandskabel.

Resultatet av å behandle norsk vannkraft som en eksportvare kan bli en omfattende industridød. Det vil slå dårlig ut for klimaet på to måter:

For det første: Industrien i Norge er ledende innen norske klimakutt med 40 pst. reduksjon fra 1990 til 2014. Norsk metallindustri har verdens laveste CO₂-utslipp. Aluminium produsert i Kina har om lag åtte ganger høyere utslipp av CO₂ enn aluminium produsert på norsk vannkraft. Å behandle vannkraften som vare i EUs marked med den konsekvens at grønn norsk industri flagges ut til fossilfyring i Kina, er feilslått klimapolitikk.

For det andre: Å svekke denne industrien er å sage av et bein som norsk økonomi må gå på gjennom det grønne skiftet. Skal det bli mulig å trappe ned olje og gass, slik klimakrisen krever, er vi helt avhengig av andre og grønnere industrinæring for framtiden. Derfor foreslår Rødt:

«Stortinget ber regjeringen avslå søknaden fra NorthConnect om bygging av ny kabel mellom Norge og Storbritannia.»

NorthConnect kommer til å støvsuge Vestlandet for kraft. Det kabelen vil gi oss, er høyere strømpriser og usikkerhet for kraftkrevende industri.

Da Arbeiderpartiets landsstyre godtok ACER, stilte de et såkalt ufravikelig krav om at NorthConnect-kabelen ikke skal bygges før man har høstet erfaringer med de to som nå bygges til England og Tyskland. Men dette står ikke i avtalen som Arbeiderpartiet på Stortinget har gjort med ACER-kameratene i Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og MDG. Der står det bare at man skal høste erfaringer før man bygger NorthConnect. Og regjeringspartiene bekrefter at NorthConnect ikke stoppes av avtalen, senest bekreftet av energiminister Kjell-Børge Freiberg i Stortinget sist uke.

Ettersom regjeringspartiene ikke kan bekrefte Arbeiderpartiets såkalte ufravikelige garanti, bør Arbeiderpartiet gjøre som en samlet fagbevegelse krever, trekke i nødbremsen og bli med på å stanse NorthConnect og stemme for Rødts forslag.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:29:13]: Selskapet NorthConnect er eid av tre av våre offentlige regionale kraftselskaper – i tillegg til Vattenfall, det statseide svenske kraftselskapet. De har søkt om konsesjon til en strømkabel mellom Norge og Storbritannia. NVE skal gi en samlet vurdering av søknaden til departementet før konsesjonsbehandlingen fortsetter. NVEs samlede vurdering vil bli sendt ut på høring på vanlig måte når departementet får saken oversendt. I konsesjonsbehandlingen vil departementet gjennomgå alle samfunnsmessige nyttevirksomheter og kostnader ved prosjektet.

Ved behandlingen av den tredje energimarkedspakken la stortingsflertallet til grunn at Olje- og energidepartementet skulle ferdigbehandle konsesjonssøknaden fra NorthConnect før det fremmes en lovendringssak om eierskap til utenlandsforbindelser – videre at det i framtiden skal være Statnett som eier og driver samtlige utenlandsforbindelser. La det ikke være tvil: Stortingets føringer legges til grunn for departementets behandling av konsesjonssøknaden og eierskapsspørsmålene.

En forsvarlig behandling av konsesjonssøknaden i tråd med de rammene som følger av energiloven og forvaltningsretten, gjør at det ikke kan tas stilling til konsesjonssøknaden nå.

Jeg er derfor tilfreds med komiteens tilråding om ikke å vedta representantforslaget fra stortingsrepresentanten Moxnes om å stoppe NorthConnect nå.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:31:33]: Et klart kriterium for konsesjonsbehandlingen av NorthConnect er den avtalen regjeringspartiene har med bl.a. Arbeiderpartiet om at man skal høste erfaring fra eksisterende

kabler og kabler som er under bygging, før man gir konsesjon.

Hva ligger i å høste erfaring? Er det på en måte en simulering av erfaring? Er det to ukers erfaring? Er det ett års erfaring? Eller er det fem års erfaring fra drift av de eksisterende kablene og de som er under bygging?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:32:20]: Som jeg sa i mitt innlegg, behandles denne søknaden egentlig på ordinær måte i henhold til forvaltningspraksis og det lovverket som ligger til grunn for denne typen søknader. Så har Stortinget gitt noen føringer for hvordan konsesjonssøknaden skal vurderes utover det, bl.a. ligger det, som representanten her peker på, inne en føring som statsråden kan bekrefte at vi kommer til å følge opp og svare ut i selve konsesjonsbehandlingen. De vurderingene som her etterspørres, er en del av de vurderingene som skal gjøres når vi starter konsesjonsbehandlingen, etter at vi har fått oversendt fra fagmyndighetene det grunnlaget vi skal vurdere dette på.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:33:20]: Jeg hører hva statsråden sier, at dette skal gjøres på ordinær måte og etter Stortingets føringer, men jeg fikk ikke svar på hvor lang erfaring man skal høste før man går til en konsesjonsbehandling. Er det sånn at to ukers driftstid er nok, eller skal man ta seg lenger tid til å høste erfaring fra de kablene som eksisterer og er under bygging, før man går inn i en reell konsesjonsprosess?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:33:50]: Som jeg svarte representanten, er de vurderingene vi skal gjøre, en del av selve konsesjonsbehandlingen. Og konsesjonsbehandlingen kommer vi til å starte med i mitt departement når vi får det faglige grunnlaget fra NVE. Da skal vi svare ut hvordan vi skal kunne høste erfaringer, slik Stortinget har sagt.

Når jeg ikke kan være mer tydelig på det, er det nettopp fordi vi ikke har startet den jobben. Nå venter vi på det faglige grunnlaget, som jeg mener er viktig at ligger til grunn når vi skal ta stilling til ulike spørsmål, også spørsmålet som representanten fra Senterpartiet stiller.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:34:49]: Jeg registrerer at jeg ikke kommer noe lenger med det spørsmålet, så la meg spørre om en sak som sto i ABC Nyheter her om dagen, om flaskehalsinntekter av utenlandskablene. Det er tidligere sagt at flaskehalsinntektene skal bidra til å redusere nettleien for norske forbrukere og norsk industri, mens RME, reguleringsmyndigheten, som er det organet som overvåker at vi følger EU-regelverket, har sagt at flaskehalsinntektene først og fremst skal brukes til vedlikehold av kabler og også til å investere i økt overføringskapasitet dersom det er samfunnsøko-

nomisk lønnsomt. Er ikke dette et brudd på den suverenitetsavståelsen man drøftet her da vi hadde ACER-saken i mars 2018?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:35:40]: Hvis jeg oppfattet representanten dit hen at det er en omtale av spørsmål 1549, fra representanten Moxnes, denne artikkelen dreier seg om, var spørsmålet hva samlet nettleie i Norge har vært i perioden 2006 til 2018. Da viser jeg til at tredje energimarkedspakke trådte i kraft i Norge 3. oktober 2019 og derfor hadde ingen innvirkning på nettleien for den perioden jeg hadde svart for.

For øvrig inneholder ikke tredje energimarkedspakke noe forbud mot at flaskehalsinntekter i sin helhet kan inngå i tariffgrunnlaget for transmisjonsnettet.

Lars Haltbrekken (SV) [14:36:45]: Jeg har lyst til å lese en merknad fra innstillingen som Arbeiderpartiet og SV står bak. Det står:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser derfor ikke grunnlag for å gi konsesjon til et nytt prosjekt før de påbegynte kablene til Tyskland og Storbritannia er ferdige og det er høstet erfaringer fra drift av disse.»

Mine spørsmål til statsråden er: Er statsråden enig med sin avtalepartner Arbeiderpartiet i dette, og vil han da avvise søknaden om bygging av NorthConnect?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:37:30]: Som jeg sa i mitt innlegg, skal det ikke herske tvil: Departementet legger til grunn de føringer Stortinget har sagt skal tilligge denne konsesjonsbehandlingen. Det har jeg absolutt til hensikt å følge opp. Så ligger det en politisk avtale der som statsråden også har til hensikt å følge opp i behandlingen av NorthConnect.

Så er det slik at det ikke er tatt stilling til denne søknaden. Jeg viser til at det kommer et grundig faglig grunnlag, som er det som skal legges til grunn før man trekker en konklusjon, egentlig helt i tråd med måten man gjør det på i dette landet. Det tror jeg er klokt, det tror jeg er bra. Vi skal gjøre den jobben, og så skal vi konkludere, der vi skal svare ut det Stortinget har av føringer, og avtalen fra Arbeiderpartiet.

Lars Haltbrekken (SV) [14:38:36]: Jeg takker for svaret, selv om det kanskje ikke var helt svar på spørsmålet, så jeg får prøve med en litt annen vri, jeg også.

I avtalen mellom regjeringen og bl.a. Arbeiderpartiet i ACER-saken står det at man skal innhente erfaringer fra de to kablene som er under bygging, før man tar stilling til nye prosjekter. Spørsmålet mitt er da: Betyr det at de to kablene kommer til å ha vært i drift en viss periode, kort eller lang, før statsråden fatter sin beslutning om NorthConnect?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:38:25]: Jeg mener at jeg har svart på dette spørsmålet. I all beskjedenheter mener jeg at jeg har svart godt på dette spørsmålet.

Stortinget har lagt føringer for hvordan dette skal behandles. Det kommer statsråden til å følge opp. Så har jeg sagt at føringen med hensyn til det å høste erfaring er en del av de vurderingene som må legges til grunn når vi skal starte med å gå igjennom det faglige grunnlaget vi skal treffe en beslutning på.

Så vil jeg bare være veldig tydelig på at det ikke er tatt noen beslutning. Den jobben skal vi på helt ordinær, ryddig måte starte ganske snart.

Presidenten: Neste og siste replikant er Bjørnar Moxnes. Det kan hende at statsråden får enda en mulighet til å svare godt på spørsmålet.

Bjørnar Moxnes (R) [14:40:33]: Jeg vil vel i all beskjedenheter si at statsråden kanskje ikke har svart veldig godt på spørsmålet han har fått nå snart seks ganger fra forskjellige partier i opposisjonen. I avtalen mellom ACER-kameratene står det:

«Eventuelle nye kabler skal være samfunnsøkonomisk lønnsomme og det skal høstes erfaringer og gjøres grundige analyser før nye forbindelser kan etableres.»

Det betyr at man kan gjøre en analyse til våren og så si at man fikk kvittert ut avtalen og dermed si ja til NorthConnect.

Arbeiderpartiet gikk før sommeren med på et annet forslag om at man derimot

«ber regjeringen gå imot flere utenlandskabler før vi har høstet erfaringer av de to påbegynte kablene til Tyskland og Storbritannia.»

Så er spørsmålet om statsråden er enig i det også, at vi må få disse kablene bygd og i drift før det kan være aktuelt å si ja til NorthConnect.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:41:37]: Jeg har svart på dette, og jeg vil bare vise til det jeg har svart tidligere. Måten vi skal høste erfaring på, er en del av det totale bildet, den totale gjennomgangen vi skal ha når vi konsesjonsbehandler dette.

Jeg må likevel få lov å si at jeg er veldig glad for at denne runden har hatt en ganske god avklaring når det gjelder noe som har vært nevnt i denne debatten, og som var en debatt i denne salen i forrige uke, og det er dette med nasjonal selvråderett over energiresursene våre, spesielt sett i forhold til debatten rundt ACER. Så når representanten Moxnes mener at vi har gitt fra oss suverenitet og fremmer representantforslag og ber meg om å stoppe NorthConnect, kan vi ikke få bedre dokumentasjon på at vi har nasjonal råderett – det er bra, for

det er sånn det er, og det skal statsråden også bevise at vi faktisk har.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Espen Barth Eide (A) [14:42:56]: Jeg vil også si at jeg oppfatter veldig klart at statsråden har svart på dette spørsmålet – at det er i tråd med den avtalen som vi fem partiene som til sammen utgjør tre fjerdedeler av Stortinget, gikk inn for, nemlig at tre kriterier skal legges til grunn. Det er at det skal høstes erfaringer med de kablene som er under bygging, det skal være samfunnsøkonomisk lønnsomhet ved eventuelle nye kabler dersom de blir bygd, og Statnett skal ha monopol på alle nye kabler – altså at samtlige kabler ut og inn av Norge skal Statnett eie og drifte.

Som representanten Haltbrekken helt riktig var inne på, og som vi også skriver sammen om i innstillingen, SV og Arbeiderpartiet, gjør Statnetts nettutbyggingsplan det veldig klart at det ville være uklokt å etablere ytterligere forbindelser før vi vet hva de to som nå er under bygging, tilfører. Man må rett og slett se på systemeffekten, ikke bare prisen, men på systemeffekten i det norske strømmettet, før man går videre med ytterligere utbygging. Det er et klokt standpunkt fra Statnett. Det er også helt i tråd med det flertallet har gått inn for. Det er som kjent veldig vanskelig å høste erfaringer fra noe som ikke har skjedd. For å høste en erfaring må noe først ha funnet sted, ellers er det vanskelig å høste en erfaring.

Jeg er glad for at f.eks. representanten Haltbrekken og SV så tydelig understreker behovet for utenlandskabler, og at det å være forbundet med utlandet også kan bidra til å redusere klimautslipp i andre land. Det er et standpunkt som SV har hatt, og har, og jeg er glad for det. Egentlig opplevde jeg vel at representanten Haltbrekkens innlegg var en ganske tydelig støtte til flertallets syn, selv om han altså har en litt annen konklusjon selv. Det er nettopp de tingene som må legges til grunn.

Men det bekymrer meg når representanten Moxnes derimot sier at enhver ny kabel vil svekke situasjonen til norsk industri. Det er beviselig galt. Det er rett og slett ikke riktig. Hver eneste natt strømmer det rimelig kraft inn til Norge som driver norske smelteverk – hver eneste natt. Store deler av året har vi en betydelig nettoimport. I mars importerte vi syv ganger så mye kraft som vi klarer å eksportere, for da hadde det vært en kald vinter, magasinen var tomme. Vi fikk billig kraft fra utlandet hele mars måned – syv ganger så mye som vi eksporterte. Det er norsk industri faktisk veldig glad for. Det hadde vært betydelig dyrere – betydelig dyrere – å drive norske smelteverk hvis vi ikke hadde muligheten for å balanse-

re med utenlandsk kraft. Så som et generelt utsagn er det rett og slett ikke riktig. Og det er ikke et politisk standpunkt – det er et målbart faktum.

Men så må vi si at det er sant, samtidig som det i noen sammenhenger vil være slik at økt kraftutveksling med andre land kan øke prisen. Det kommer an på hvordan prisen er i det landet. Derfor vil vi høste erfaringer og se nøyer på den bestemte kabelen som i dag er oppe til debatt.

Lars Haltbrekken (SV) [14:46:14]: Jeg kommer fra en del av landet hvor vi har vært avhengig av å kunne utveksle kraft med andre fylker, men også med andre land, som Sverige. For noen år siden var det en påstått strømkrisen i Trøndelag. Det førte til at myndighetene brukte flere milliarder kroner på å sette opp to sterkt forurensende mobile gasskraftverk. Ikke bare var de dyre, de var også mer enn sterkt forurensende. Takket være at vi fikk oppgradert linjen mot Sverige, klarte vi oss gjennom vinteren uten at vi måtte ta i bruk disse mobile gasskraftverkene. Det viser at kraftutveksling er av det gode og kan bidra til å kutte utslipp, både i utlandet og i Norge.

Men så er spørsmålet når vi diskuterer enda flere nye kabler til utlandet: Hvilke konsekvenser har dette for klimaet? Hvilke konsekvenser har dette for norsk industri?

Jeg ser på det som en ganske grunnleggende del av den avtalen som Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har med regjeringspartiene om ACER, at man skulle høste erfaring fra de to kablene som er under bygging, før man ga noen konsesjon til NorthConnect. NorthConnect kan få store negative konsekvenser for norsk industri, og derfor bør man først ha erfaring med de to kablene som er under bygging. Nå får vi ikke noe svar fra statsråd Freiberg på om dette med erfaring fra de to kablene betyr at de skal ha vært i drift i en kort eller lengre periode før beslutningen fattes.

Så da kan jeg prøve å utfordre Arbeiderpartiet, som er en sentral del av denne avtalen: Mener Arbeiderpartiet at avtalen betyr at de to kablene som er under bygging, skal ha vært i drift – i kort eller lang tid – før beslutning om NorthConnect tas?

Bjørnar Moxnes (R) [14:49:16]: Det er vel ingen som har tatt til orde for å kutte kabler vi har hatt til naboland i 30–40 år. Spørsmålet i denne saken er om vi skal gå for eller imot – åpne opp for eller si nei til – NorthConnect, en ny eksportkabel for strøm.

De skriver selv i søknaden sin at kabelen forventes å gi en prisøkning på 1,7 øre per kWh. For en bedrift med et årlig forbruk på 5 TWh gir dette en økning i kostnadene på 85 mill. kr per år. For en samlet prosessindustri betyr dette omtrent 600 mill. kr i økte kostnader per år. Til

Espen Barth Eide: Dette er altså fakta som framkommer av søknaden fra NorthConnect. Dette vil komme oppå en prisøkning fra de to kablene som nå er under bygging, og som vil være på rundt 4 øre per kWh. Skal vi tro Hydro, vil kabelen ha en negativ effekt på Hydros fabrikker på Vestlandet og i Midt-Norge fordi kraftprisen vil øke og forsyningssikkerheten svekkes.

Dette er bakgrunnen for at en samlet fagbevegelse med LO i spissen ba Stortinget og Arbeiderpartiet om å gå sammen med fagbevegelsen mot de borgerlige for å sikre suverenitet og kunne si nei til nye kabler og ha full råderett over denne delen av politikken. Det er synd at Arbeiderparti-toppene gikk sammen med de borgerlige for EU, men det var Arbeiderparti-ledelsens valg mot eget grunnplan og ikke minst mot en samlet fagbevegelse.

Rødt har mange ganger prøvd å få svar fra statsråden på om disse to kablene vil bli bygd før man sier ja eller nei til NorthConnect. Det interessante er at i avtalen mellom disse ACER-partiene på Stortinget står det bare at det skal høstes erfaringer før nye forbindelser kan etableres. Man har ikke nevnt de to kablene. De er først nevnt i vedtaket fra juni 2019, hvor Arbeiderpartiet gikk med på dette kravet. Det er ikke noe de borgerlige stemte for. Dette gikk de borgerlige partiene imot i stortingsalen i juni 2019, trolig ikke uten grunn.

Det er fortsatt stor tvil om hva som egentlig er realitetene i avtalen mellom ACER-partiene. Statsrådens gjentatte forsøk på ikke å besvare spørsmålet viser at det er en litt kinkig sak for regjeringen. Med et tydelig svar risikerer de å avsløre at Arbeiderpartiets garanti dessverre ikke er en garanti.

Presidenten: Representanten Espen Barth Eide har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Espen Barth Eide (A) [14:52:32]: Svaret til Haltbrekken er ja. Til Moxnes: Det var ikke en samlet fagbevegelse, det var ulike syn også mellom forbund, men i løpet av prosessen vi hadde rundt ACER, ble det enighet om behandlingsmåten og tilfredshet fra LOs side om utfallet både når det gjelder Statnetts monopol, det å høste erfaringer, samfunnsøkonomisk lønnsomhet osv. Dette ble til i et tett samspill mellom Arbeiderpartiet og LO, og det er jeg stolt av. Jeg er veldig glad for at de har bekräftet det en rekke ganger etterpå.

Til slutt: Prisøkning eller ikke er avhengig av hva som skjer på begge sider av kabelen. Tallene Moxnes refererte til, som var riktige tall da søknaden ble sendt inn, var basert på prisforventninger da. Siden den gang har Storbritannia, særlig Skottland, gjennomgått en massiv fornybarsatsing, noe som gjør at Skottland nå er 74,6 pst. selvforsynt med vindkraft, og det øker år for år.

Det er overskudd på skotsk vindkraft flere ganger i løpet av et år. Det betyr at over tid kan Skottland ende opp med å bli mer som et Danmark enn som det kullbaserte landet med høy CO₂-pris som det var. Det vil endre forutsetningene for hele diskusjonen, og derfor bør vi høste erfaring ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Da har man brukt opp tiden man fikk til rådighet.

Neste taler er representanten Lars Haltbrekken, som har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt. – Den er altså på 1 minutt!

Lars Haltbrekken (SV) [14:54:02]: Jeg tror jeg skal klare meg med mindre enn det.

Jeg vil takke representanten Barth Eide for et klart og tydelig svar. Svaret var ja, de to kablene skal ha vært i drift i kortere eller lengre tid. Da er utfordringen til statsråd Freiberg: Kan statsråden svare et like klart og tydelig ja på mitt spørsmål som det representanten Barth Eide gjorde?

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjørnar Moxnes (R) [14:54:41]: Jeg vil både underbygge Haltbrekkens spørsmål og egentlig gjenta det til statsråden: å få et like tydelig ja. Så vil jeg replisere til Barth Eide at det nok er liten tvil om hvor fagbevegelsen sto i spørsmålet om ACER. Det var et tydelig krav, ikke minst fra Fellesforbundet, fra industriens folk, om at man skulle si et klart nei til ACER for ikke å risikere å overføre suverenitet over norsk energipolitikk, og dermed også over norsk industripolitikk, til et EU-byrå som ville ha myndighet inn i Norge med sin forlengede arm, RME. Kravet var tydelig, og det tok i hvert fall Rødt på alvor. Så er det en diskrepans mellom Arbeiderpartiets landsstyres vedtak og det som ligger i avtalen med andre partier på Stortinget. Det klarer ikke statsråden å svare ordentlig på, og det er en bekymring.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 4. desember 2019

der Finansdepartementet (rammeområde 14)
(Innst. 10 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen
om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler un-

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 14

(Konstitusjonelle institusjoner)

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	1	Driftsutgifter	91 100 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	26 000 000	
51		Riksrevisjonen		
	1	Driftsutgifter	550 100 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk	27 000 000	
		Totale utgifter		694 200 000
Inntekter				
3051		Riksrevisjonen		
	1	Refusjon innland	2 000 000	
	2	Refusjon utland	300 000	
		Totale inntekter		2 300 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2, debattert 4. desember 2019

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitlene under Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 15 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–8, fra Espen Barth Eide på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 9, fra Espen Barth Eide på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 10, fra Espen Barth Eide på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 11, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne

- forslag nr. 12, fra Ole André Myhrvold på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 13 og 15, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 14, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 14, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en sektoravtale for havvind etter modell av den britiske Offshore Wind Sector Deal, med mål om 100 TWh årlig produksjon innen 2030.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 103 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.01)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i verk nødvendige tiltak for å forhindre bruk av biodrivstoff med høy avskogingsrisiko i det norske drivstoffmarke-

det. Tiltakene skal være på plass senest 1. januar 2020.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge følgende til grunn for utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel: Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 7 mrd. kroner.

3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 97 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som organisert statlig jakt og skuddpremie ved gjennomføringen av Handlingsplan mot villsvin 2020–2024.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 90 stemmer mot forslaget fra Senterpartiet og 15 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.56)

Lars Haltbrekken (SV) (fra salen): SV skulle stemt subsidiært for forslaget.

Presidenten: Da tar vi voteringen en gang til.

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 88 mot 18 stemmer ikke bifalt*

(Voteringsutskrift kl. 15.07.21)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 11, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en konkret handlingsplan med nye og endrede virkemidler som skal gi minimum 6 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg innen 2030, i tillegg til de 4 TWh som ventes realisert med eksisterende virkemidler.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kommende statsbudsjettforslag rapportere på lønnsomhetsutvikling på alle enkeltfelt under utbygging, og dessuten på statens utsikter til inntekter fra feltene.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 66 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.01)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til offshore supply-skip om lavutslippsløsninger fra 2025 og nullutslipp fra 2030.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 57 stemmer mot forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne og 47 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.30)

Lars Haltbrekken (SV) (fra salen): SV skulle stemt subsidiært for det forslaget.

* SV skulle her stemt imot, slik at korrekt stemmetall er FOR: 11 og MOT: 95

Presidenten: Da tar vi voteringen en gang til. Sosialistisk Venstreparti har nå varslet subsidær støtte til forslaget.

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne ble med 55 mot 51 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.43)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–8, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en kommisjon som skal utføre en gjennomgang av styringssystemene for norsk klimapolitikk, hvorfor utslippsmålet for 2020 ikke blir oppnådd, og hva som må endres for å sikre en bedre målstyring av klimaarbeidet i norsk forvaltning frem mot 2030.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at restaurering av natur og arts mangfold i og langs vassdrag sikres gjennom de kommende vilkårsrevisjonene for vassdrag.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre vern av områdene Innervisten, Nordfjorden, Karlsøyvær, Kaldvåg fjorden og Innhavet, Ytre Karlsøy, Rossfjordstraumen, Rystraumen, Ytre Hardangerfjorden, Lurefjorden og Lindåsosane, Kross-

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

Rammeområde 12

(Olje og energi)

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1800		Olje- og energidepartementet		
	1	Driftsutgifter	190 278 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 50, 71 og 72</i>	16 500 000	
	50	Overføring til andre forvaltningsorganer, <i>kan overføres</i>	500 000	

fjorden, Børgin og Skarnsundet som planlagt høsten 2019.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide klimaregnskap for alle statlige virksomheter fra 2020 – inkludert Scope 3 fra 2021.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at staten skal lease utstyr framfor å kjøpe der det gir lavere klimavtrykk og der det ikke er store forskjeller i kostnadene.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et bunnfradrag for effektavgift for hurtigladere på 5 000 kWh i måneden.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike avgiftsmodeller for uttak av jomfruelige naturressurser i løpet av 2020 og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike avgiftsmodeller for fossil plast og plastemballasje i løpet av 2020 og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.» Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 65 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.04)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til internasjonale organisa- sjoner mv.	6 500 000	
	71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	14 300 000	
	72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	4 500 000	
1810		Oljedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	309 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	69 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksom- het, <i>kan overføres</i>	119 000 000	
1815		Petoro AS		
	70	Administrasjon	360 000 000	
1820		Norges vassdrags- og energidirekto- rat		
	1	Driftsutgifter	595 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 000 000	
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan over- føres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i>	220 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksom- het, <i>kan overføres</i>	87 000 000	
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser	45 000 000	
	26	Driftsutgifter, Reguleringsmyndighe- ten for energi	57 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlike- hold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	20 000 000	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebyg- ging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	66 000 000	
	72	Tilskudd til flom- og skredforebyg- ging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	6 000 000	
	74	Tilskudd til museums- og kulturmin- netiltak, <i>kan overføres</i>	7 200 000	
1830		Forskning og næringsutvikling		
	50	Overføring til Norges forskningsråd	760 000 000	
	70	Tilskudd til Nordisk Energiforskning	10 000 000	
	72	Tilskudd til Norwegian Energy Part- ners	34 000 000	
1840		CO ₂ -håndtering		
	50	Forskning, utvikling og demonstra- sjon av CO ₂ -håndtering	160 000 000	
	70	Administrasjon, Gassnova SF, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	110 000 000	
	71	Tilskudd til Teknologisenter for CO ₂ - fangst på Mongstad	143 000 000	
	72	Fullskala CO ₂ -håndtering, <i>kan over- føres, kan nyttes under post 70</i>	215 000 000	

Kap.	Post	Formål		Kroner	Kroner
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten			
	30	Investeringer		28 000 000 000	
2490		NVE Anlegg			
	24	Driftsresultat:			
		6 Reguleringsfond	-10 000 000	-10 000 000	
		Totale utgifter			31 647 778 000
Inntekter					
4800		Olje- og energidepartementet			
	10	Refusjoner		700 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco		1 400 000	
4810		Oljedirektoratet			
	1	Gebyrinntekter		30 000 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter		119 000 000	
4820		Norges vassdrags- og energidirektorat			
	1	Gebyrinntekter		33 000 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter		87 000 000	
	40	Flom- og skredforebygging		27 000 000	
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten			
	24	Driftsresultat:			
		1 Driftsinntekter	142 300 000 000		
		2 Driftsutgifter	-27 500 000 000		
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 100 000 000		
		4 Avskrivninger	-22 900 000 000		
		5 Renter av statens kapital	-2 600 000 000	87 200 000 000	
	30	Avskrivninger		22 900 000 000	
	80	Renter av statens kapital		2 600 000 000	
5490		NVE Anlegg			
	1	Salg av utstyr mv.		100 000	
		Totale inntekter			112 998 200 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810, post 23	kap. 4810, post 2
kap. 1820, post 23	kap. 4820, post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Kongen i 2020 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved kjøp/salg av aksjeposter,

samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Equinor ASA.

2. kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten med inntil 5 mrd. kroner ved utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan utgiftsføre uten bevilgning under kap. 1815 Petoro AS, post 79 Erstatninger, erstatning til Norges Bank som omfatter netto rentetap og andre dokumenterte kostnader grunnet avvik i varslet og faktisk innbetaling av valuta fra SDØE til Norges Bank, jf. avtale om overføring og kjøp av valuta fra SDØE til Norges Bank.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
	22	Flom- og skredforebygging	150 mill. kroner
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser	20 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	72	Tilskudd til olje- og energiformål	126 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	70 mill. kroner
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35 mill. kroner
1840		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20 mill. kroner

VII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Equinor ASA.

VIII

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan pådra staten forpliktelser ut over be-

vilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for statens forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør inntil 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled eller andre interessentskap.

IX

Forpliktelser før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

X

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Olje- og energidepartementet har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XI

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 mill. Sm³ oljeekvivalenter.

XII

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XIII

Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg med SDØE-andel i Gassled eller andre interessentskap. Statens andel i Gassled eller andre interessentskap skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XIV

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 20 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XV

Regnskapsføring av kontantinnkallinger mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2020 kan gi Petoro AS fullmakt til å postere inn- og utbetalinger for Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) mot mellomværendet med statskassen. Mellomværendet omfatter over-/underinnkalling av kontanter fra operatørselskapene (differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør), arbeidskapital, avregning fra operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler m.m.

B.

Rammeområde 13**(Miljø)**

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1400		Klima- og miljødepartementet		
	1	Driftsutgifter	293 006 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	102 724 000	
	50	Helhetlig profilering, grønne løsninger	10 514 000	
	51	Den naturlige skolesekken	10 169 000	
	70	Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilgjengelige miljøstiftelser	52 541 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	89 371 000	
	74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	5 002 000	
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	101 328 000	
1410		Kunnskap om klima og miljø		
	21	Miljøovervåking	268 937 000	
	22	Miljøkartlegging	122 208 000	
	23	MAREANO, <i>kan overføres</i>	45 577 000	
	50	Basisbevilgninger under Norges forskningsråd til miljøforskning	200 961 000	
	51	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	334 753 000	
	53	Internasjonalt samarbeid om miljøforskning	7 083 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskning	38 007 000	
	72	Tilskudd til GenØk – Senter for biosikkerhet	5 145 000	
1411		Artsdatabanken		
	1	Driftsutgifter	32 587 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	7 122 000	
	70	Tilskudd til arter og naturtyper, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 666 000	
1412		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	339 635 000	
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt	146 127 000	
1420		Miljødirektoratet		
	1	Driftsutgifter	712 534 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	306 097 000	
	22	Statlige vannmiljøtiltak	242 770 000	
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, <i>kan overføres</i>	149 260 000	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	30 167 000	
	31	Tiltak i verneområder, <i>kan overføres</i>	89 419 000	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	2 053 000	
	35	Statlige erverv, skogvern, <i>kan overføres</i>	454 612 000	
	36	Statlige erverv, marint vern, <i>kan overføres</i>	6 200 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	38	Restaurering av myr og annen våtmark, <i>kan overføres</i>	16 625 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 69 og 79</i>	12 483 000	
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, <i>kan overføres</i>	187 832 000	
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter	2 000 000	
	64	Skrantesykeprøver fra fallvilt	1 200 000	
	65	Tiltak i kommuner med ulverevir i Hedmark, Akershus og Østfold	20 560 000	
	69	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79</i>	74 962 000	
	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak, <i>kan overføres</i>	40 792 000	
	71	Marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	70 290 000	
	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	141 361 000	
	73	Tilskudd til rovvilttiltak, <i>kan overføres</i>	80 426 000	
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien	1 472 500 000	
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, <i>overslagsbevilgning</i>	586 176 000	
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	170 659 000	
	77	Diverse organisasjoner og stiftelser m.m.	15 416 000	
	78	Friluftsførmål, <i>kan overføres</i>	183 891 000	
	79	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 69</i>	450 000	
	81	Naturarv og kulturlandskap, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	66 311 000	
	82	Tilskudd til truede arter og naturtyper, <i>kan overføres</i>	45 355 000	
	83	Tilskudd til tiltak mot fremmede arter, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	84	Internasjonalt samarbeid	5 508 000	
	85	Naturinformasjonssentre, <i>kan overføres</i>	77 413 000	
1422		Miljøvennlig skipsfart		
	21	Spesielle driftsutgifter	7 706 000	
	70	Tilskudd til private, <i>kan nyttes under post 21</i>	26 188 000	
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1	Driftsutgifter	28 518 000	
1425		Fisketiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	99 000	
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	17 145 000	
1428		Enova SF		
	50	Overføring til Klima- og energifondet	3 184 450 000	
1471		Norsk Polarinstitut		
	1	Driftsutgifter	244 359 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	83 238 000	
	50	Stipend	522 000	
1472		Svalbards miljøvernfond		
	50	Overføringer til Svalbards miljøvernfond	20 658 000	
1474		Fram - Nordområdesenter for klima- og miljøforskning		
	50	Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	23 891 000	
	70	Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	28 812 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1481		Klimakvoter		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	3 002 000	
	22	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	290 000 000	
	23	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	310 000	
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak		
	1	Driftsutgifter	99 573 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	3 081 543 000	
		Totale utgifter		14 651 799 000
Inntekter				
4400		Klima- og miljødepartementet		
	2	Diverse inntekter	455 000	
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	30 565 000	
4411		Artsdatabanken		
	2	Diverse inntekter	428 000	
4420		Miljødirektoratet		
	1	Oppdrag og andre diverse inntekter	7 571 000	
	4	Gebyrer, forurensningsområdet	52 045 000	
	6	Gebyrer, fylkesmannsembetenes miljøvern avdelinger	36 832 000	
	7	Gebyrer, kvotesystemet	8 492 000	
	8	Gebyrer, naturforvaltningsområdet	655 000	
	9	Internasjonale oppdrag	45 218 000	
4423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1	Gebyrer, radioaktiv forurensning	1 000 000	
4471		Norsk Polarinstitut		
	1	Salgs- og utleieinntekter	11 575 000	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	63 790 000	
	21	Inntekter, Antarktis	14 250 000	
4481		Salg av klimakvoter		
	1	Salgsinntekter	8 288 459 000	
		Totale inntekter		8 561 335 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400, post 1	kap. 4400, post 2
kap. 1411, post 21	kap. 4411, post 2
kap. 1420, post 1	kap. 4420, post 1
kap. 1420, post 23	kap. 4420, postene 4, 6, 8 og 9
kap. 1423, post 1	kap. 4423, post 1
kap. 1471, post 1	kap. 4471, postene 1 og 3
kap. 1471, post 21	kap. 4471, post 21
kap. 1472, post 50	kap. 5578, post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan:

1. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 1 Driftsutgifter, til dekning av honorar, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimakvoter.
2. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som svarer til inntekter fra salg av klimakvoter

under statens kvotekjøpsprogram som er regnskapsført på kap. 4481 Salg av klimakvoter, post 1 Salgsinntekter.

IV

Kjøp av klimakvoter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan inngå avtaler om kjøp av klimakvoter innenfor en samlet ramme på 1 200 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan gjøre bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1411		Artsdatabanken	
	21	Spesielle driftsutgifter	8,7 mill. kroner
1420		Miljødirektoratet	
	31	Tiltak i verneområder	5 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	1,3 mill. kroner
	33	Statlige erverv, nytt landbasert vern	1,2 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	16,6 mill. kroner
	35	Statlige erverv, skogvern	351,3 mill. kroner
	36	Statlige erverv, marint vern	2,8 mill. kroner
	38	Restaurering av myr og annen våtmark	3,1 mill. kroner
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skogsatsingen	450 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1411		Artsdatabanken	
	70	Tilskudd til arter og naturtyper	13,5 mill. kroner
1420		Miljødirektoratet	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	55 mill. kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	424,6 mill. kroner
	71	Marin forsøpling	15 mill. kroner
	78	Friluftsførmål	3 mill. kroner
1428		Enova SF	
	50	Overføring til Klima- og energifondet	400 mill. kroner
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skogsatsingen	1 650 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 31 mill. kroner.

VIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året for FNs klima- og skogprogram, FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program og Bio-Carbon Fund plus.
2. Utbetalinger av kjernebidrag til Global Green Growth Institute kan foretas i henhold til organisasjonens regelverk.
3. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) og til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund og Inter-American Development Bank (IDB) kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

IX

Utbetaling til Verdensbankens karbonfond

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 gis unntak fra forutsetningene i Stortingets vedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger gjennom at tilskudd til Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility Carbon Fund kan utbetales med det formål å betale for fremtidige verifiserte utslippsreduksjoner.

X

Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om at utbetalinger av gitte bevilgninger kun skal skje ved behov, slik at det kan utbetales tilskudd til risikoreduksjon for investeringer i avskogingsfri og bærekraftig råvareproduksjon i tråd med kriteriene for kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak, post 73 Klima- og skogsatsingen.

XI

Utbetaling av renter på tilskudd

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge under Klima- og skogsatsingen på kap. 1482, post 73 kan benyttes til tiltak etter avtale mellom Klima- og miljødepartementet og den enkelte mottaker.

XII

Omgjøring av betingede lån til tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2020 kan gi Enova SF fullmakt til å omgjøre betingede lån fra Klima- og energifondet til tilskudd etter forhåndsdefinerte og forutsigbare betingelser.

XIII

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 753, 2. juni 2017 oppheves.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 52 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.06)

Videre var innstilt:

C.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen ta en investeringsbeslutning for karbonfangst og -lagring i 2020.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres to karbonfangstprosjekter i Norge, for å øke sannsynligheten for at Norges CCS-satsing lykkes og for å sikre teknologiutvikling innenfor både avfalls- og prosessindustrien.

III

Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for restaurering av fisketrapper for å legge til rette for bedre utnyttelse av produksjonspotensialet i vassdragene.

IV

Stortinget ber regjeringen innføre karbonberegninger på alle store byggeprosjekter i statlig regi.

V

Stortinget ber regjeringen stille krav om lavest mulig klimaavtrykk i all statlig transport.

VI

Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en tilskuddsordning som dekker kostnadene forbundet med leveranser av avfall etter frivillige ryddeaksjoner. Ordningen må ses i sammenheng med den ordningen som allerede er innført knyttet til marin forsøpling og spredning av mikroplast. Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2020.

VII

Stortinget ber regjeringen utarbeide en autorisasjonsordning for regionale villakssentre og legge fram en sak om dette for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2020.

VIII

Stortinget ber regjeringen fordele mer av midlene i post 85 (Naturinformasjonssentre) direkte ut til sentrene med utgangspunkt i autorisasjoner, for å fordele ressurser fra prosjektskriving og søknadsbehandling til direkte aktivitet som nøytrale kunnskapsformidlere, i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker.

IX

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal infrastruktur for ladestasjoner for å nå målet om at alle nye biler etter 2025 skal være nullutslippsbiler.

X

Stortinget ber regjeringen gi Enova i oppgave å opprette den lovede nasjonale støtteordningen om ladeinfrastruktur for borettslag, sameier og garasjelag etter modell av Oslo.

XI

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget i løpet av 1. halvår 2020 med en total gjennomgang av virkemiddelapparatet som bidrar til en bærekraftig omstilling av samfunnet i et klimaperspektiv.

XII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en tidsplan for når en handlingsplan for å øke andelen klima- og miljøvennlige of-

fentlige anskaffelser og grønn innovasjon, jf. Meld. St. 22 (2018–2019) Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser, kan ventes.

XIII

Stortinget ber regjeringen øke delkravet om avansert biodrivstoff fra 4 volumprosent til 6,5 volumprosent for 2020 for vesentlig å redusere risikoen for omsetning av biodrivstoff med høy avskogingsrisiko.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 52 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.28)

Votering i sak nr. 3, debattert 4. desember 2019

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å sikre ren energi til miljøvennlig industri gjennom å stoppe NorthConnect (Innst. 69 S (2019–2020), jf. Dokument 8:2 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Sandra Borch satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avslå konsesjons-søknaden fra NorthConnect om bygging av en ny kabel mellom Norge og Storbritannia.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:2 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å sikre ren energi til miljøvennlig industri gjennom å stoppe NorthConnect – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 86 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.33)

Sak nr. 4 [15:12:45]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.13.

